T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

BİR HALKLA İLİŞKİLER YÖNTEMİ OLARAK DİJİTAL KAMU DİPLOMASİSİ: UKRAYNA-RUSYA SAVAŞI BAĞLAMINDA UKRAYNA VE RUSYA BÜYÜKELÇİLİKLERİNİN TWITTER HESAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yüksek Lisans Tezi

ELİF NUR ÖZDOĞRU

İstanbul, 2023

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HALKLA İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

BİR HALKLA İLİŞKİLER YÖNTEMİ OLARAK DİJİTAL KAMU DİPLOMASİSİ: UKRAYNA-RUSYA SAVAŞI BAĞLAMINDA UKRAYNA VE RUSYA BÜYÜKELÇİLİKLERİNİN TWITTER HESAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yüksek Lisans Tezi

ELİF NUR ÖZDOĞRU

Danışman: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ FİGEN ALGÜL

İSTANBUL, 2023

ÖZET

Günümüzde toplumlar arası ilişkilerin arttığı ve kamuoyunun hükümet kararları üzerinde karar verici bir konuma geldiği küreselleşmiş yapı hakimdir. Bu doğrultuda ülkelerin uluslararası siyasi arenada çıkarlarını koruyabilmesi ve söz sahibi olabilmesi için sert ve ekonomik güç sahibi olması yeterli olmamaktadır. Artık ülkelerin çıkarlarını koruyabilmesi için kendi kamuoyları dışında yabancı kamuoyunu da etkilemesi gerekmektedir. Günümüz konjonktüründe bunu sert güç aracılığıyla yapamayan ülkeler, yumuşak güç ve kamu diplomasisi araçlarından faydalanmaktadır.

Çalışmada kamu diplomasisi kavramı ve kavramın dönüşen sosyal yapı ve dijitalleşme devrimi doğrultusundaki değişimi incelenmiştir. Değişimin etkisiyle kamu diplomasisi faaliyetleri sosyal medyaya taşınmış ve yeni kavramların ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Dijital kamu diplomasisi olarak adlandırılan bu yeni kavramın aktörleri geleneksel diplomasiden farklı olarak çeşitli siyasi aktörler aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Bunlardan birisi de büyükelçilikler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada büyükelçilerin sosyal medya üzerinden yabancı kamuoyuna yönelik gerçekleştirdiği dijital kamu diplomasisi faaliyetleri, günümüzde tüm dünya gündemini meşgul eden, 2022 yılında başlayan Ukrayna-Rusya Savaşı örnek olayı üzerinden mercek altına yatırılmıştır. Çalışmada Ukrayna ve Rusya'nın Türkiye Büyükelçilikleri resmi Twitter (X) hesapları tarafından paylaşılan gönderiler kamu diplomasisi bağlamında incelenmiş ve içerik ve söylem analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir. Bu sayede savaş süresince Ukrayna ve Rusya büyükelçiliklerinin Türkiye kamuoyuna yönelik gerçekleştirdikleri kamu diplomasisi faaliyetlerinin karşılaştırmalı olarak deşifre edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak güç, dijital kamu diplomasisi, Twitter (X) diplomasisi, Ukrayna-Rusya Savaşı

ABSTRACT

Today, the globalized structure is dominant, in which inter-communal relations are increasing and the public is in a decision-making position on government decisions. In this direction, it is not enough for countries to have hard and economic power in order to protect their interests and have a say in the international political arena. In order for countries to protect their interests, they need to influence foreign public opinion as well as their own. Countries that cannot do this through hard power in today's conjuncture benefit from soft power and public diplomacy tools.

In the study, the concept of public diplomacy and its change in the direction of the transforming social structure and digitalization revolution were examined. With the effect of the change, public diplomacy activities were moved to social media and resulted in the emergence of new concepts. The actors of this new concept, which is called digital public diplomacy, can be realized through various political actors, unlike traditional diplomacy. One of them is embassies.

In this study, the digital public diplomacy activities carried out by the ambassadors to the foreign public through social media were examined through the case study of the Ukraine-Russia War, which started in 2022, which occupies the agenda of the whole world today. In the study, the posts shared by the official Twitter (X) accounts of the Turkish Embassies of Ukraine and Russia were examined in the context of public diplomacy and analyzed with content and discourse analysis methods. In this way, it is aimed to decipher comparatively the public diplomacy activities of the Ukrainian and Russian embassies towards the Turkish public during the war.

Keywords: Soft power, digital public diplomacy, Twitter (X) diplomacy, Ukraine-Russia War

ÖNSÖZ

Öncelikle bugün olduğum insan olmamı sağlayan, her zaman sevgilerini ve desteklerini hissettiğim, ne olursa olsun orada olduklarını bildiğim aileme ve ailem gibi olanlara teşekkür ederim.

Yalnızca tez sürecimde değil, eğitim sürecim boyunca benden desteğini ve inancını hiç esirgemeyen, gelişimimde büyük katkıları olan değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Figen Algül'e ise teşekkürlerin en büyüğünü borç bilirim. Bir danışmandan daha fazlası olduğu, günlük hayatımdaki desteği ve akıl hocalığı için ise ayrıca minnettar olduğumu söylemek isterim.

Bu çalışmanın ilgili araştırmacılara ve çalışmalara yol gösterici olması, literatüre katkı sağlaması dileğiyle...

Elif Nur ÖZDOĞRU, İstanbul, 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....i
ABSTRACT.....ii
ÖNSÖZ.....iii
KISALTMALAR.....viii
TABLOLAR LİSTESİ.....ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....x
GRAFİKLER LİSTESİ.....xi
GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM
DİPLOMASİ VE GÜÇ KAVRAMLARI

1.1. Diplomasi Nedir?.....4
1.2. Güç Kavramı.....7
1.2.1. Sert Güç.....8
1.2.2. Yumuşak Güç.....10
1.2.3. Sert Güç ve Yumuşak Güç İlişkisi.....11
1.2.4. Akıllı Güç.....12
1.2.5. Enformasyon Devrimi ile Değişen Güç ve Diplomasi Anlayışı.....13

İKİNCİ BÖLÜM
KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI

2.1. Kamu Diplomasisi.....15
2.1.1. Kamu Diplomasisi Araçları.....18
2.2. Kamu Diplomasisinin Diğer Disiplinler ile İlişkisi.....19
2.2.1. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi.....19

2.2.1.1. İmaj Prestij Yönetimi 20

2.2.1.2. Algı Yönetimi 21

2.2.1.3. Ulus Markalama 21

2.2.2. Kamu Diplomasisi ve Propaganda İlişkisi 22

2.3..Kamu Diplomasisisin Kullanım Alanları 22

2.3.1.Kültürel Diplomasi 23

2.3.2.Yurttaş Diplomasisi 23

2.3.3.İnanç Diplomasisi 24

2.3.4.Lobicilik 24

2.3.5.Savunuculuk 25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KÜRESELLEŞME ETKİSİYLE DEĞİŞEN KAMU DİPLOMASİSİ ve DİJİTAL KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI

3.1 Küreselleşme ve Yeni Kamu Diplomasisi Kavramı 26

3.1.1. Küreselleşme 26

3.1.1.1. Aşırı Küreselleşmeciler 27

3.1.1.2. Kuşkucular 28

3.1.1.3. Dönüşümcüler 28

3.2.Küreselleşmenin Etkileri 28

3.3.Sosyal Medya 29

3.4.Siyasal İletişimde Sosyal Medya 31

3.5. Küreselleşme ve Sosyal Medyanın Etkisiyle Değişen Kamu Diplomasisi Dinamikleri.....32

3.6. Dijital Kamu Diplomasisi Kavramı.....35

3.6.1. Twitter (X) Diplomasisi – Twiplomasi Kavramı.....36

3.6.1.1..Büyükelçilikler ve Diplomasi.....39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

UKRAYNA-RUSYA BÜYÜKELÇİLİKLERİNİN RESMİ TWİTTER HESAPLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 41

4.2. Araştırma Kapsamı ve Örneklemi 41

4.3. Araştırma Soruları ve Hipotezi.....41

4.4. Araştırma Yöntemi 42

4.4.1. İçerik Çözümlemesi 42

4.4.2. Söylem Analizi 43

4.5. İncelenen Twitter (X) Hesapları Üzerine Karşılaştırmalı Analiz 43

4.6. Rusya Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi 44

4.7. Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi 47

4.8. Söylem Analizi 51

4.8.1. Rusya Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Söylem Analizi.....51

4.8.1.1. Bilgilendirme Kategorisi Söylem Analizi.....51

4.8.1.2. Suçlama Kategorisi Söylem Analizi 55

4.8.1.3. Batı Kategorisi Söylem Analizi 58

4.8.1.4. Türkiye Kategorisi Söylem Analizi 62

4.8.2. Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Söylem Analizi.....66

4.8.2.1. Bilgilendirme Kategorisi Söylem Analizi.....66

4.8.2.2. Suçlama Kategorisi Söylem Analizi.....70

4.8.2.3. Uluslararası Çağrı Kategorisi Söylem Analizi.....73

4.8.2.4. Türkiye Kategorisi Söylem Analizi.....77

4.9. Söylem Analizi Çerçevesinde Ukrayna ve Rusya'nın Twitter (X) Diplomasisi Faaliyetleri ve Karşılaştırılması.....81

SONUÇ ve TARTIŞMA.....84

KAYNAKÇA.....88

EKLER.....93

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BBC	British Broadcasting Corporation (Britanya Yayın Kurulu)
BM	Birleşmiş Milletler
CNN	Cable News Network
RF	Rusya Federasyonu
Vb.	Ve benzeri
Vs.	Vesaire

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Gücün Boyutları.....8

Tablo 2. Sert Güç ve Yumuşak Güç.....11

Tablo 3. Kamu Diplomasisi Türleri.....16

Tablo 4. Eski Kamu Diplomasisi ve Yeni Kamu Diplomasisi.....33

Tablo 5. Geleneksel Kamu Diplomasisi ve 21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi.....34

Tablo 6. Twitter (X) Hesapları Karşılaştırmalı Analiz.....43

Tablo 7. Rusya Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi.....44

Tablo 8. Rusya Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Suçlama Temalı Tweetler.....45

Tablo 9. Ukrayna Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi.....48

Tablo 10. Ukrayna Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Suçlama Temalı Tweetler.....48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sert Güç (Çevreye Baskı) 12

Şekil 2. Yumuşak Güç (Çekim Merkezi) 12

Şekil 3. Yumuşak Güç ve Sert Güç Benzerlik ve Farklılıkları.....18

Şekil 4. Twiplomasi veya Twitter (X) Diplomasisi 37

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1. Paylaşılan Tweetlerin Kategori Bazında Karşılaştırılması.....51

GİRİŞ

Diplomasi kavramı geçmişten bu yana önemini arttırarak günümüzde oldukça kritik bir konuma gelmiştir. Tarih boyunca uygulamalarda farklılıklar yaşansa da özünde aynı amaca hizmet etmektedir. Diplomasi, diplomatlar aracılığıyla ülkeler adına hedef seçilen ülkeler ile iletişim kurma ve bu iletişimi de çeşitli amaçlar doğrultusunda şekillendiren bir uzlaşı aracı olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu uzlaşı her zaman iki tarafın lehine olan kararları içermemektedir. Çoğu zaman ülkelerin kendi lehine kararlar aldıkları, hedef kitleleri ise bu kararlar lehine ikna etmek için uzlaşı yolunu seçtikleri görülmektedir.

Toplumlar arası uzlaşı ihtiyacı tarih öncesi dönemden itibaren vardır. Toplumlar var olduğu sürece de olmaya devam edecektir. Bu noktada uzlaşının nasıl sağlandığı kritik bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişte ülkeler arası ya da ülkeler ile toplumlar arasında çıkan sıkıntılar genellikle sert güç araçları ile çözüme kavuşturulmaktaydı. Tehdit, yaptırım, sıcak çatışma vb. sert güç içeren aksiyonlar ile hedeflenen kitlelerin bastırılması, istenilen yönde şekillendirilmesi gibi amaçlara hizmet edilmekteydi. Ancak yaşanan toplumsal gelişmeler sert gücün etkinliğini azaltarak güç dengelerinde de değişime sebep olmuştur.

Özellikle 20. yüzyılda teknolojik gelişmelerin etkisiyle yaşanan enformasyon devrimi ve enformasyon devriminin hızlandırdığı küreselleşme olgusu sayesinde tüm dünyada neredeyse her alanda gelişim ve dönüşümler yaşanmıştır. İnternetin ve sosyal medyanın ortaya çıkışı ile toplumlar arasındaki iletişim artmış, dünyanın McLuhan'ın deyimiyle adeta bir küresel köye dönüştüğü görülmüştür. Bu küresel köyün sakinleri olan dünya kamuoyu, birbiri ile zaman-mekân fark etmeksizin birbiri ile hızlı ve kolay bir biçimde iletişim kuran aktörler haline gelmiştir. Ayrıca bu iletişim ve etkileşimin etkisiyle toplumların bilinç düzeyleri artmıştır. Bilinç düzeyi artan toplumlar, internetin de gücünü yanlarına alarak demokrasi ve özgürlük arayışına çıkmış, hem kendi hem de yabancı hükümetlerin kararları üzerinde de fikir sahibi olmaya başlamıştır. Birleşen kamuoyunun gücü karşısında hükümetlerin de karar alış biçimlerinde değişiklikler olmuştur. Artık hükümetler kamuoyunun fikirlerini göz ardı etmeden duyarlı karar alması gereken yapılar haline gelmişlerdir. Artık hükümetlerin etkilemesi gereken yalnızca kendi kamuoyları değil, yabancı kamuoyları da vardır. Çünkü dünya artık küreseldir ve atılan adımlar demokrasi ve özgürlük isteyen bilinçli kamuoyunun radarına hızlı bir biçimde takılmaktadır.

Bu bağlamda artık sert güç ve türevlerinin bilinçli ve küreselleşmiş bir toplum üzerinde etkisi azalmıştır. Hükümetlerin bu kamuoyu karşısında daha farklı stratejiler sergilemesi gerekliliği açıktır. Bu doğrultuda hükümetlerin hem aksiyonlarını, yaklaşımlarını hem de güçlerini yumuşatması gerekmektedir.

Literatürde “yumuşak güç” olarak tanımlanan bu yeni güç kavramı günümüz diplomasi faaliyetlerinin temelini oluşturmaktadır.

Sert güçten farklı olarak yumuşak güçte; kültür, gelenek, görenek, değerler vb. araçlar ile yabancı kamuoyu üzerinde cazibe yaratma, sempati oluşturma gibi aksiyonlara odaklanarak uzlaşıya odaklanılmaktadır. Sert gücün tek taraflı ve zorlayıcı bir yapısı varken yumuşak güç iki taraflı ve sevecen yaklaşan bir yapısı vardır.

Hükümetlerin yabancı kamuoyunu etkilemek amacıyla yapmış olduğu diplomasi faaliyetleri ise kamu diplomasisi faaliyetleri olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde kamu diplomasisi faaliyetleri o kadar kilit bir noktada yer almaktadır ki, kamu diplomasisi faaliyetleri başarılı olmayan ülkelerin siyasi arenada da yeri bulunmamaktadır.

Bu doğrultuda hükümetler kamu diplomasisi faaliyetleri için birbirleri ile yarışmakta, yumuşak güç oluşturacak unsurlar yaratma çabasına girmekte ve yabancı kamuoyu nezdinde farklı bir konuma yerleşmek istemektedir. Günümüzde yabancı kamuoyuna ulaşabilmenin en kolay ve hızlı yolu ise sosyal medyadan geçmektedir. Ülkelerin, hükümetlerin, bakanlıkların ve siyasi aktörlerin hepsi birer birer sosyal medyaya yönelerek kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmeye çalışmaktadır. Kamu diplomasisi bağlamında çeşitli sosyal medya platformları arasında Twitter (X)’ın diğerlerine kıyasla öne çıktığı görülmektedir. Aktörlerin yabancı kamuoyuna ulaşmak ve onları çıkarları doğrultusunda etkileyip uzlaşı sağlamaları amacıyla Twitter (X)’ı kullanmaları artık oldukça popüler bir yoldur. Öyle ki bu durum literatüre de Twitter (X) Diplomasisi ya da Twiplomasi kavramını kazandırmıştır.

Bu çalışmada güç kavramı bağlamında diplomasi faaliyetlerinin tarihsel gelişimi, kamu diplomasisi ve nihayetinde küreselleşmenin getirdiği etkiler ile ortaya çıkan dijital kamu diplomasisi kavramı incelenmiş, 2022 yılında başlayan Ukrayna-Rusya Savaşı üzerinden dijital kamu diplomasisi mercek altına alınmıştır.

Birinci bölümde diplomasi ve güç kavramlarına değinilmiş, güç başlığı altında yumuşak, sert ve akıllı güç kavramları irdelenmiştir. Ayrıca yaşanan enformasyon devrimi ile güç ve diplomasi kavramlarında yaşanan değişimler incelenmiştir.

İkinci bölümde kamu diplomasisi kavramı; araçları, diğer disiplinler ile ilişkisi, kullanım alanları gibi başlıklar ile derinlemesine incelenmiş, üçüncü bölümde yer alan küreselleşme olgusu ile ilişkilendirilmiş, kamu diplomasisi kavramının dijital kamu diplomasisi dönüşümüne mercek tutulmuştur.

Dördüncü bölümde araştırmanın kapsamı, amacı ve önemi açıklanarak bulgulara yer verilmiş, bulgular literatür taramasına da atıf yapılarak karşılaştırılmalı bir şekilde analiz edilmiş ve sonuca bağlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM: DİPLOMASİ VE GÜÇ KAVRAMLARI

1.1. Diplomasi Nedir?

Cambridge Sözlüğü diplomasi kavramını "Ülkeler arası ilişkilerin yönetimi" ve "İnsanlarla onları kırmadan ya da üzmeden başa çıkma/anlaşabilme becerisi" olarak iki farklı şekilde tanımlamaktadır (https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/diplomacy). Türk Dil Kurumu ise diplomasiyi "Uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü" ve "Yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı" olarak açıklamıştır. (https://sozluk.gov.tr)

Sönmezoğlu (2017: 26) diplomasiyi görüşme sanatı olarak da adlandırmakta, kavramı ise "Bir hükümetin belli konulardaki kanı ve görüşlerini doğrudan doğruya öteki devletlerin karar vericilerine iletmesi süreci" şeklinde açıklamaktadır.

Gönlübol'a (2000: 112) göre, diplomasi genellikle dış ya da uluslararası politika ile ilişkilendirilmekte, dış politikanın içeriği olarak tanımlanmaktadır. Ancak diplomasi bundan daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Diplomasi, dış politikanın içeriği yerine dış politikanın nasıl yürütüldüğüyle alakalıdır. Bu doğrultuda Gönlübol diplomasiyi şu şekilde açıklamaktır: "Diplomasi, bir hükümetin, belli konulardaki kanı ve görüşlerini doğrudan doğruya öteki devletlerin karar vericilerine iletme sürecidir."

Sancar'a (2014: 11) göre diplomasi, vatandaşların zihinlerini kazanmak için devletler tarafından kullanılan en kritik araçlardan birisidir. Kısacası diplomasinin bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen bir iletişim süreci olduğunu söylemek mümkündür. Burada kaynak ve alıcı hükümetler iken, mesaj ise oluşturulmak istenilen politika doğrultusunda hazırlanan görüş ve isteklerdir.

Diplomasi faaliyetlerinin modern olarak 13. Yüzyılda Kuzey İtalya'da doğduğu kabul edilmektedir. O dönemde Kuzey İtalya'da yer alan kent devletleri dış tehlikelerden ve baskılardan uzak bir şekilde varlıklarını sürdürmekteydi. Aynı şekilde birbirleri arasında da güç savaşı bulunmuyordu. Tüm bu etkenler sebebiyle bu kent devletler arasındaki ilişkiler karmaşık bir yapıda ilerliyordu. Bu da modern diplomasinin gelişmesine sebebiyet vermiş, gelişimini hızlandırmıştır. Ancak yine de günümüz diplomasi anlayışından oldukça farklı bir yapısı bulunmaktaydı. Öyle ki kent devletleri arasında yapılan diplomasi faaliyetleri daha çok kısa süreli amaçlar için kullanılmaktaydı. Bu sebeple o dönemin diplomatları daha çok "kurnaz ve hilekâr" olarak anılmaktaydı. Günümüzde ise diplomatların konumlandırılması farklıdır. Diplomatların; uluslararası arenada kendi halkını korumak ve haklarını

gözetmek, yabancı temsilciler ile görüşmeler yaparak iletişim sağlamak, politika yapıcı faaliyetlerde bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır (Gönlübol, 2000: 112).

Diplomasi faaliyetlerinin gerçekleştirildiği uluslararası politikanın nihai gayesi güç ve iktidar mücadelesinde kazanan olmaktadır. Devletlerin ya da iktidar sahibi aktörler bu sebeple diğer uluslarla ya da uluslararası kuruluşlarla iş birliklerini güçlendirmek istemektedir. Öyle ki bir ülkenin uluslararası arenadaki varlığının şiddeti yine uluslararası arenadaki gücüne ve iş birliklerine bağlıdır. Yeterince gücü elinde tutamayan ülkeler, uluslararası politikada da arka planda kalmaya mahkumdur (Morgenthau, 1970: 177).

Morgenthau'ya (1970 akt. Sancar, 2014: 11) göre diplomasinin dört işlevi bulunmaktadır:

1. Diplomasi faaliyetleri ülkeleri amaçlarına ulaştıracak unsurlar doğrultusunda oluşturulmalıdır.
2. Diplomasi faaliyetleri gerçekleştirilirken diğer ülkelerin amaçlarına ulaşmak amacıyla bulundurulabilecek güç unsurlarının farkında olunması gerekmektedir.
3. Diplomasinin, bu amaçların birbirleriyle ne ölçüde bağdaştığını bilmesi gerekmektedir.
4. Diplomaside ülkelerin kendi amaç ve çıkarlarına uygun olan unsurları kullanmaları gerekmektedir.

Yani diplomasinin ana işlevi yabancı devletler ile kurduğu ilişkiler ve iletişimlerde kendi çıkar ve amaçlarına uygun stratejiler geliştirmesi ve buna uygun mesajları aktarması ve bu mesajlara gelen geri dönüşleri aynı doğrultuda karşılayıp yönetmesi gerekmektedir. Böylece diğer ülkeler ile iş birlikleri istenilen doğrultuda geliştirilecektir (Sancar, 2014: 12).

İtalya'nın hemen ardından 17. Ve 18. Yüzyılda ise Fransa'nın geliştirdiği diplomasi anlayışı bütün Avrupa'ya yayılmıştır. Yüzyıllar boyu öne çıkan ülkeler farklı olsa da 19. Yüzyıla kadar Avrupa'daki diplomasi faaliyetlerinin ortak noktası, diplomasinin yöneticiler adına geçici elçiler tarafından gerçekleştirilmesidir. Geçici elçiler devamlı olarak çalışan devlet memurları değil, yalnızca o işi yapmak üzere tek seferliğine yabancı bir ülkeye gönderilen insanlardır ve tek görevleri yöneticilerin kararlarını yürütmektir. Dolayısıyla 19. Yüzyıla kadar diplomasi kavramının kamuoyuyla ilişkisi yoktur ve yalnızca üst düzey yöneticiler tarafından gerçekleştirilebilmektedir (Tuncer, 1982: 252-253)

Literatürde bu tip diplomasi faaliyetlerine ise "eski diplomasi" adı verilmektedir (Tuncer, 1982: 253). Buradan yola çıkarak eski diplomasi kısaca, yöneticilerin uluslararası arenada kendi ve ülkelerinin çıkarları için kapalı kapılar ardında yaptığı faaliyetler, pazarlıklar şeklinde özetlenebilir.

Gönlübol (2000: 128) ise bu tip diplomasi faaliyetlerini kapalı ya da gizli diplomasi olarak adlandırmaktadır. Burada gizlilikten kastedilen yapılan görüşmelerin ve alınan kararların kamuoyundan gizli tutulması anlamına gelmektedir. Bu yönüyle kapalı diplomasi literatürde "saray politikası" şeklinde de adlandırılmaktadır. Saray politikaları kapsamında alınan kararların bazıları kamuoyunun aleyhine dahi olabilmekteydi. Bu sebeple kapalı diplomasinin daha çok mutlakiyetçi rejimler kapsamında yapıldığını söylemek mümkündür.

Ancak diplomasi tarih boyunca olduğu gibi, 20. Yüzyılın ikinci yarısından sonra da değişime uğramıştır. Bu değişimin büyük bir sebebi yaşanan küreselleşme ve onun da beraberinde getirdiği iletişim devrimidir. Küreselleşme sebebiyle artık ülkeler tek başlarına varlıklarını sürdüremeyecek duruma gelmiştir (Aziz, 2003: 45).

Daha önce de belirtildiği gibi uluslararası ilişkiler ve diplomasi faaliyetleri için en önemli unsur iletişimdir. İletişim olmadan diplomasinin varlığından söz edilemez (Jönsson, 2016: 79). Bu doğrultuda iletişim faaliyetlerinin değişim geçirdiği durumda diplomasinin de aynı değişim ve dönüşümü geçirmesi olağandır. Yani diplomasideki değişim bir seçim değil zorunluluk haline gelmiştir. Eski diplomaside güç sahipleri tarafından kapalı kapılar ardında alınan kararlar iletişim devrimi ve küreselleşme sebebiyle zorlaşmaya başlamıştır (Aziz, 2003: 46; Tiedeman, 2005: 7)

Bu değişim, Woodrow Wilson tarafından ortaya atılan "yeni diplomasi" kavramı ile değişim tescillenmiştir. Bu diplomasi türünde artık faaliyetler mutlakiyetçi ortamdaki gibi kapalı kapılar ardında gizlice yapılmaktan çıkmıştır. Dünyada da parlamenter sistemlere doğru geçildikçe kamuoyunun da dahil edildiği daha şeffaf bir ortam yaratılmaya başlanmıştır. Öyle ki ikinci dünya savaşı sırasında artık eski diplomasi, ayıp olarak nitelendirilip gizlenecek faaliyetler haline gelmiştir. (Tuncer, 1982: 252; Gönlübol, 2000: 128)

Diplomasinin değişim gösterdiği diğer bir alan ise aktörleridir. 20. Yüzyılın sonlarına doğru dünyanın küreselleştiği bir ortamda, uluslararası ilişkilerde sivil toplum kuruluşları ve diğer resmi olmayan aktörlerin rolleri önem kazanmış, onları karar alıcı bir pozisyona getirmiştir (Tiedeman, 2005: 8).

Yaşanan başka bir değişim ise diplomasinin teması özelinde olmuştur. Diplomatik anlamda güçlü olmanın 19. Yüzyıla kadar savaş kazanmaktan geçmekteydi. Ancak günümüzde bu durum değişmiş, artık dış politikasını askeri güç üzerinden yürüten ülkelerin imajları olumsuz yönde etkilenmeye başlamıştır. Askeri gücün yerini artık bir ülkenin barış zamanındaki gücü almıştır. Barış zamanındaki güç bir ülkenin ekonomik, teknolojik, sosyal ve diplomatik alanlardaki gücü anlamına gelmektedir. Bu

sebeple günümüzde ülkelerin diplomasi stratejilerini barış zamanındaki gücünü geliştirecek şekilde kurgulaması önem taşımaktadır (Tuncer, 1982: 251).

1.2. Güç Kavramı

Bu konuyu irdeleyebilmek için öncelikle güç kavramını tartışmak gerekmektedir.

Cambridge Sözlüğü güç kavramını "insanları ya da olayları etkileyebilme yeteneği" olarak tanımlamaktadır.

Nye'a (2020: 20) göre güç, istenilen sonuca ulaşmak amacıyla hedeflenen kitlenin tutum ve davranışlarını etkileme becerisine sahip olmak anlamına gelmektedir.

Morgenthau (1970: 32) ise güç kavramının güç yeteneği, üretim-tüketim araçları üzerindeki iktidarı vb. şeylerden farklı olduğunun altını çizer. Ona göre güç, bir insanın/devletin diğer insanlar/devletler özelinde düşünce ve eylemleri üzerindeki gücü anlamına gelmektedir.

Wilson'a (2008: 113) göre uluslararası siyasette güç kavramı, başka bir varlığı normal şartlarda hareket etmeyeceği şekilde etkileyebilme ve davranışlarını değiştirebilme yeteneğine sahip olmak anlamına gelmektedir.

Sağlam (2014: 2) ise gücü bir devletin kendi çıkarlarını korumak amacıyla oluşturduğu taleplerini karşı tarafa kabul ettirme potansiyeli olarak tanımlamaktadır. Sağlam'a göre bu potansiyel hem maddi hem de manevi unsurlardan oluşabilir.

Bütün bu genel ve kapsayıcı tanımlara karşın güç, yüzyıllardır büyük ölçüde askeri güç ile ilişkilendirilmektedir. Ancak güç kavramı yıllar içinde dünya dinamikleriyle birlikte değişim geçirmiş, her dönemde farklı bir silaha dönüşmüştür. 1900'lü yıllara kadar nüfus ve askeri donanım büyük bir güç kaynağı olarak görülmektedir. Ancak 1900'lü yılların sonunda başlayan bilgi teknolojileri çağı ile güç kaynaklarının tanımında değişiklikler yaşanmış, güç unsurları arasına bilgi ve dijital teknik becerileri de girmiştir (Gürdal, 2021: 419). Günümüzde ise artık güç, ülkelerin yapay zekâ konusundaki liderliği ile bile ilişkilendirilebilir. Nye'a (2020: 23) göre güç kaynakları, o günün şartlarından ve bağlamdan bağımsız bir şekilde değerlendirilemez.

Nye (2011: 6) ülkeler arasındaki ilişkisel bağlamdaki gücünün üç ayrı yönü olduğunu ortaya atarak üç ayrı başlık altında incelemektedir.

1. Değişime hükmetmek
2. Gündemi kontrol etmek
3. Tercihleri oluşturmak

Gücün birinci yönü olan değişime hükmetmek karşı tarafın istenilen yönde davranmadığı durumlarda seçenek sunarak baskı ile aksiyon zorlamak faaliyetlerini içermektedir. Örneğin karşı tarafa ekonomik bir teşvik vererek "ya bu kararımızı desteklersin ya da teşvik alamazsın" gibi bir seçenek ile gitmek karşı tarafın istenilen yönde karar alması için baskı sağlayacaktır. Bu sayede değişimin sağlanması için seçenek verilmiş gibi gözüken kesin bir hüküm verilmiş olmaktadır. Gücün ikinci yönü olan gündemi kontrol etmek, hedeflenen kitlelerin algı ve yaklaşımlarını etkileyerek onlar için neyin doğru neyin yanlış olduğunu kontrol etme faaliyetlerini içermektedir. Hedef kitleler için gündemin belirlenmesi durumunda sorunların ortaya çıkması ve hatta sorunların bir sorun gibi gözükmesi dahi engellenmiş olacaktır. Gücün son yönü olan tercihleri oluşturmak ise, hedef kitlenin inanç, algı ve tercihlerini oluşturup şekillendirme faaliyetlerini içermektedir. Bu faaliyete maruz kalan hedef kitle ise büyük ölçüde ne yaşadığının ve karşı tarafın bu denli güç sahibi olduğunun farkında değildir. Böylece hedef kitle kendi rızası ile lehinize kararları benimseyip destekleyecek noktaya gelmektedir (Nye, 2011: 6)

Nye'a (2020: 24) göre güç, yumuşak ve sert güç olmak üzere iki türden oluşmaktadır. Askeri ve ekonomik gücü de sert güç kapsamında değerlendirmektedir. Gücün boyutlarını ise aşağıdaki tabloda açıklamaktadır:

Tablo 1. Gücün Boyutları

	Davranışlar	**Temel Araçlar**	**Hükümet Politikaları**
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehdit Baskı	Zorlayıcı Diplomasi Savaş İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Karşılıklı Yaptırımlar	Yardım Rüşvetler Yaptırımlar
Yumuşak Güç	Cazibe Gündem Belirleme	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu Diplomasisi İki Taraflı ve Çok Taraflı Diplomasi

Kaynak: (Nye Jr., Yumuşak Güç, 2020: 57)

Bu tabloya göre yumuşak güç dışında yer alan askeri ve ekonomik güç faaliyetleri zor kullanılarak gerçekleştirilen sert güç faaliyetleri olarak değerlendirilebilir.

1.2.1. Sert Güç

Sert güç, bir devletin diğer devlete çıkarları doğrultusunda zor kullanma kabiliyeti olarak tanımlanabilir. Sert güç büyük ölçüde askeri güç ve savaşlar ile ilişkilendirilmektedir (Özbek, 2018: 7).

Ülkelerin dış politikadaki etkinliklerinin çoğu askeri güce bağlıdır. Devletin iktidarı büyük ölçüde askeri güç ile ölçülmektedir. Buna bağlı olarak ülkelerin askeri güçlerini geliştirerek uluslararası arenada söz sahibi olma çabaları sıklıkla görülmektedir (Özek, 2019: 32). Özellikle sonuçlar kısa sürede görülmek isteniyorsa sert güç faaliyetlerine başvurulabilir (Özbek, 2018: 7). Ancak 21. Yüzyılda artık savaşlar sıcak çatışmalar şeklinde olmamaktadır. 21. Yüzyılın savaşları takım elbiselilerin kendi içlerinde yaşadıkları çatışmalar şekline evirilmiştir (Nye, 2011: 24).

Askeri güç kapsamında devletler, karşı taraf için zorlayıcı diplomasi faaliyetleri gerçekleştirmekte, savaş çıkarma ya da ittifak olma gibi politikalar izlemektedir. Buna doğrultuda devletler zorlayıcı, caydırıcı ya da koruyucu davranışlarıyla tehdit ve baskı gerçekleştirerek sert bir şekilde güç ve hakimiyet elde etmeye çalışmaktadır.

Son yıllarda askeri güç kullanımında azalma görülmektedir. Bunun sebebi olarak Nye (2011: 27), demokratik ülkelerde yükselen savaş karşıtlığı hareketleri göstermektedir. Bu hareketler askeri güç kullanımını azaltsa da bitirmek için yeterli değildir.

Askeri gücün yanında ekonomik güç de sert güç faaliyetleri arasında yer almaktadır. Özellikle Soğuk Savaş döneminde askeri gücün yanında bir alternatif olarak ekonomik gücün kullanıldığı görülmektedir. Buna rağmen ekonomik güç faaliyetlerinin askeri güç faaliyetlerine göre yarattığı hasarlar daha büyüktür ve daha hızlı sonuca ulaştırmaktadır (Özbek, 2018: 7).

Ekonomik güç kapsamında ise devletler karşı tarafı ekonomik anlamda zorlamalar ya da teşvikler ile etkilemeye çalışmaktadır. Buna göre iş birliklerini geliştirmek ya da yönünü değiştirmek istedikleri ülkelere karşı ekonomik yardım desteği verebilmekte ya da tam tersi yaptırımlar uygulayarak zor duruma düşürmektedir. Bu sayede karşı tarafı ekonomik anlamda zayıflatıp yıldırmaya çalışmak ana amaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Nye, (2020: 24) sert gücün davranışlarından olan teşviki "havuç", tehditi ise "sopa" metaforlarıyla tanımlamaktadır. Sert güçte amaca ulaşmak bir havuç ya da sopa yardımıyla olmaktadır.

Örneğin 2022 senesinin son aylarında AB tarafından Rusya'dan deniz yoluyla taşınacak petrol ürünlerine ithalat yasağı getirilmiştir. Bu sayede AB ülkeleri Rusya'nın petrol satışlarını kısıtlayarak ekonomik zarara uğratmayı ve Rusya üzerinde ekonomik bir baskı oluşturmayı amaçlayarak, ambargo uygulamaktadır.

Benzer bir şekilde Myanmar'da insan hakları ihlalleri yapıldığı gerekçesiyle AB tarafından varlık dondurulması, fon yasakları, silah ambargo ve ihracat kısıtlamaları yapılmaktadır (Temizer, 2023). Bu

kısıtlamalar ile Myanmar'ın baskı ile olsa da insan haklarına yönelik hassasiyet kazanması beklenmektedir.

Yine bu çalışmanın kapsamında konu edinilen Rusya-Ukrayna Savaşı süresince ABD tarafından Ukrayna'ya yapılan ekonomik destekler de örnek olarak sayılabilmektedir. ABD, Ukrayna'yı Rusya'dan koruduğu iddiasıyla geniş bir yardım paketi hazırlayarak Ukrayna'ya desteğini göstermiştir.

Başka bir örnek olarak ise Amerika Birleşik Devletleri'nin Saddam Hüseyin liderliğindeki Irak'a kitle imha silahları ürettiği gerekçesiyle işgal başlatması gösterilebilir. ABD yaptığı bu askerî harekât ile Irak'a demokrasi getireceği vaadinde bulunmuştur.

Sayılan bütün örnekler sert güç kapsamında değerlendirilebilmektedir.

1.2.2. Yumuşak Güç

Tabloda yer alan yumuşak güç kavramı ilk kez Joseph Jr. Nye tarafından 1980'li yıllarda ortaya atılmıştır. Yumuşak güç diğerlerinden farklı olarak iki ya da daha çok taraflı diplomasi faaliyetleri ile zor kullanmadan cazibe oluşturarak güç elde etmeyi amaçlamaktadır.

Nye, (2020: 24) yumuşak gücü kısaca "diğerlerinin tercihlerini şekillendirme becerisi" şeklinde tanımlamaktadır. Yumuşak güç, sert güçten farklı olarak hedef kitlesinin tutumlarını zor kullanarak ya da tehdit yoluyla değiştirmeyi amaçlamaz. Yani yumuşak güç faaliyetlerinde herhangi bir havuç ya da sopaya ihtiyaç duyulmaz. Yumuşak güç, insanları çeşitli iletişim stratejileri ile etkileyerek düşüncelere nüfuz etmeyi amaçlamaktadır.

Yumuşak güç, kendi çıkar ve tercihlerini hedeflenen kamuoyunun genel çıkarıymışçasına sunabilme becerisi olarak da tanımlanabilir. Bu sebeple uluslararası arenada kendi çıkarların lehine istenilen sonuçları elde etmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu bağlamda yabancı kamuoyunun yumuşak güç aktörü ülkenin değerlerine hayran olması, örnek alması, refah seviyesine ve potansiyel alanlarına imreniyor olması gibi durumlar geçerli olmaktadır (Akdağ & Ekici, 2017: 35). Bu noktada da kitleleri cezbetmek ve cazibe oluşturan unsurlar yaratmak kilit rol oynamaktadır. Çünkü cezbetmek ve bir sempati uyandırmak kabullendirmeye doğru atılan ilk adımdır. Kısacası eğer bir ülke/birey/uluslararası özel kurumlar vs. herhangi bir yaptırım, zorlama, teşvik, caydırma, baskı olmadan tamamen cazibenize kapılarak, sizin çıkarlarınızı gözeterek amaçlarınıza hizmet edecek kararlar alıyorsa yumuşak güç etkisinde olduğunu söylemek mümkündür. Buradan Nye'ın ortaya attığı gücün üç yönüne atıf yapılarak, yumuşak gücün amacının gücün üçüncü yönü olan tercihleri oluşturmak yönüne hizmet ettiği söylenebilir.

Nye'a (2020: 32) göre yumuşak güç kaynakları üçe ayrılmaktadır:

1. Kültür
2. Siyasi Değerler
3. Dış Politikalar

İlk kaynaklardan kültür, siyasi değerler ve dış politikalar bir ülkenin yumuşak güçlerini oluşturan bileşenlerdir. Başka bir ülke tarafından beğenilen/ilgi çekici bulunan bir kültür ve bu kültürle desteklenen ortak değerler yumuşak gücün etkisini arttırmaktır. Benzer olarak hükümetlerin siyasi değerleri ve dış politikaları da yumuşak güç kaynakları arasındadır. Bu iki unsur ülkelerin yumuşak gücünü arttırabilir ya da azaltabilir konumdadır. Öyle ki belirli grupların haklarını gasp eden, tutarsız, iki taraflı iç veya dış politikalar, ülkelerin imajlarına olduğu kadar yumuşak güçlerine de zarar vermektedir. Barış yanlısı, insan haklarını gözeten, tutarlı politikalar izleyen hükümetler ise yabancı kamuoyları tarafından takdir edilmekte, hayranlık uyandırmaktadır. (Nye, 2020: 32-35)

1.2.3. Sert Güç ve Yumuşak Güç İlişkisi

Buradan hareketle yumuşak güç ve sert gücün birbiri ile ilişkili kavramlar olduğu söylenebilir. İkisinin de benzer noktası amaçlarıdır, ayrıldıkları noktalar ise davranış yelpazesi ve kaynakları olarak sıralanabilir. Amaç açısından bakıldığında hem yumuşak hem de sert güç için amaç, karşısındaki etkileyebilmek ve bu şekilde amaçlarına ulaşabilmektir. Ancak bu amaca ulaşırkenki davranışlar farklılık göstermektedir. Öyle ki yumuşak güç daha çok iknaya odaklanırken, sert güç ise zorlama/komut verme davranışlarına odaklanmaktadır. Sert güçte komut verme davranışı zorlama ve teşvik ile desteklenmektedir. Burada genellikle baskı, yaptırım ve rüşvet gibi unsurlar kaynak olarak kullanılmaktadır. Yumuşak güçte ikna etme davranışı ise gündem belirleme, cazibe kullanma ile desteklenirken, kaynak olarak ise çeşitli kurumlar, değerler, kültür ve politikalar kullanılmaktadır.

Nye, (2020: 28) sert güç ve yumuşak güç kavramlarının davranış yelpazesini ortaya koyarak aşağıdaki tabloda açıklamaktadır.

Tablo 2. Sert Güç ve Yumuşak Güç

	Sert Güç	**Yumuşak Güç**
Davranış Yelpazesi	Komut verme — Zorlama — Teşvik	Gündem Belirleme — Cazibe — İkna Etme
En Muhtemel Kaynaklar	Baskı Yaptırımlar — Karşılıklı Rüşvet	Kurumlar — Değer Kültür Politikalar

Kaynak: (Nye Jr., Yumuşak Güç, 2020: 28)

Sert güç ve yumuşak güç kavramları aşağıdaki şekiller ile özetlenebilir:

Şekil 1. Sert Güç (Çevreye Baskı)

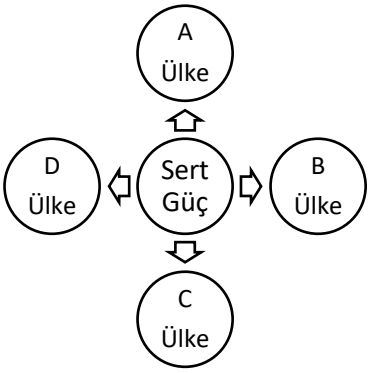

Şekil 2. Yumuşak Güç (Çekim Merkezi)

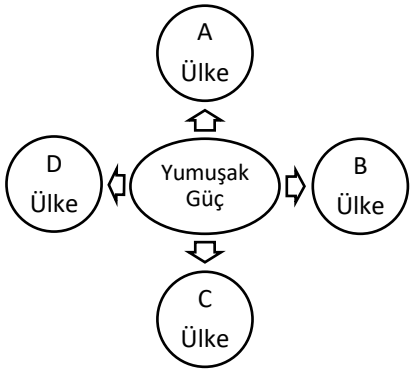

Kaynak: (Halidov, 2014: 39-40)

Buna göre sert güçte özne çevreye baskı yaparken, yumuşak güçte bir çekim merkezi haline gelerek diğer ülkeleri özne haline getirmektedir. Bu noktada sert ve yumuşak gücün teoride birbirinin tam tersi etkileri olduğunu söylemek mümkündür.

Ancak Kissinger'a (2008) göre güç kaynakları tarih boyunca birbiriyle entegre bir şekilde işlemiş, paralellik göstermiştir. İki güç türü de birbirine zıt gibi gözükse de aslında tamamlayıcı bir ilişkide oldukları söylenebilir. Yumuşak güç ve sert güç bir arada kullanıldığında en etkili sonuçları vermektedir. Bu noktada Sancar (2014: 29) bu konuyu Irak Savaşı üzerinden sorgulamaktadır. "Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak'a götürmeyi iddia ettiği özgürlük neden yalnızca yumuşak güç unsurları ile desteklenmemiş, medya aracılığıyla gündem oluşturulmaya çalışılmamıştır?" Bu sorunun cevabı ile yumuşak ve sert güçlerin birbirleriyle ikame edilecek unsurlar olmadığı ortaya çıkmaktadır. Yumuşak gücün var olabilmesi için ilk aşamada sert güce de ihtiyaç duyulmaktadır. Buradan hareketle hem yumuşak hem de sert gücün bir arada kullanılması ile en etkili sonuçlara ulaşılacağı sonucuna varılabilmektedir. Bu da literatürde akıllı güç kavramı ile açıklanmaktadır.

1.2.4. Akıllı Güç

Akıllı güç kavramını ilk kez Nye, 2004 yılında yazdığı kitabında kullanmıştır. Akıllı güç kavramı, sert güç ve yumuşak gücün birbiri ile harmanlanması şeklinde özetlenebilmektedir. Burada kilit nokta, yaşanan şartlar ve bağlamı da göz önünde bulundurarak sert ve yumuşak güç kaynaklarını en etkili olacak biçimde birleştirmektir (Nye, 2011: 16).

Nye, günümüzde yalnızca sert veya yumuşak gücün etkili olmayacağını savunmaktadır. Artık uluslararası arenada gördüğümüz en etkili strateji örnekleri her zaman sert ve yumuşak gücün akıllıca karışımı şeklinde olmaktadır (Gavel, 2008). Bu da akıllı gücün önemini göstermektedir.

Sert gücün etkisini yitirerek yumuşak gücün ortaya çıkması ve artık akıllı güç gibi daha komplike kavramlarının ortaya çıkışı dolaylı olarak enformasyon devrimi ile ilişkilidir. Bu sebeple çalışmada enformasyon devrimine de değinmek gerekmektedir.

1.2.5. Enformasyon Devrimi ile Değişen Güç ve Diplomasi Anlayışı

20. Yüzyılın sonlarına doğru dünyada ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel anlamda büyük değişimler yaşanmaya başlamıştır. Yaşanan bu değişimlerin öncüsü ise bilgi teknolojilerinin gelişimi olmaktadır. 21. Yüzyıla kadar yaşanan büyük değişimlerin büyük çoğunluğu sanayi devrimi sebebiyle yaşanmaktaydı. Ancak günümüzde sanayi devriminin yerini enformasyon devrimi olarak da adlandırılan bilgi teknolojilerindeki gelişmeler almıştır. Öyle ki enformasyon devrimi "Üçüncü Sanayi Devrimi" şeklinde de anılmaktadır (Nye, 2011; Aktan & Tunç, 1998: 1).

Dünyada yaşanan ekonomik ve politik gelişmeler ile devletler arası ilişkiler de değişmiş, ülkeler de birbirlerine daha bağımlı hale gelmiştir (Yağmurlu, 2007: 11). Bu bağlamda günümüzde "güç" ve "güçlü devlet" kavramlarının da anlamları değişmiştir. Artık güç, bilgiye sahip olmak anlamına da gelmektedir. Çünkü artık bilgi, hem kişisel hem de ekonomik bir kaynak anlamına gelmektedir (Aktan & Tunç, 1998: 8). Böylece bilgiyi işleyen ve üreten olarak insan, tarihte ilk defa üretim sürecinde yer alan bir unsur olmaktan çıkmış, direkt olarak üretimin başrolu olmuştur (Castells, 2005: 35).

Yaşanan teknolojik ve iletişimsel gelişmeler sonrasında ise dünyada sınırların kalktığını ve dolayısıyla diplomasi anlayışının da değiştiği bir döneme girilmiştir. Kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve daha sonra 1970'lerde internetin temelinin atılması ile bu süreç pekişmiştir. Bu dönemle birlikte 20. Yüzyılda var olan tek yönlü, asimetrik iletişim anlayışı iki yönlü, simetrik ve adil bir anlayışa doğru evirilmiştir. Özellikle internetin iki yönlü iletişime imkân sağlayan yapısı ile kamuoyları arasında etkileşim ve dayanışmanın arttığı görülmektedir (Özkan, 2015: 5). Tüm bu gelişmeler dünyanın merkeziyetçilikten uzaklaşan bir yapıya evirilmesine neden olmuştur. Artık internet kullanıcıları arasında bireyden-bireye, bireyden-topluma, toplumdan-bireye ve hatta toplumdan-topluma şeklinde ilerleyen iletişim kanalları oluşmaya başlamıştır (Nye, 2011: 76).

Dünyada neredeyse her alanda yaşanan küreselleşme sayesinde etkileşim alanlarının genişlemesi diplomasisi faaliyetlerini de etkilemiştir. Artık günümüzde uluslararası kamuoyu nezdinde değer yargıları değişmiştir. İnsan hakları, dünya barışı, demokrasi gibi evrensel değerlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu doğrultuda da diplomasi de siyaset ve ekonomi odaklı olmaktan çıkmış sosyal ve

kültürel boyutlarıyla da kendini göstermeye başlamıştır. Bu durumda bu değerlerin sağlanabilmesi ve bu odakta bir kamu diplomasisi yapılabilmesi için resmî kurumların resmi diplomatlarının yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu yetersizliği kapatabilmek için ise ortaya -geleneksel kamu diplomasisi anlayışının tam tersi bir şekilde- sivil aktörler ortaya çıkmıştır. Devamında bu sivil aktörlerin uluslararası kamuoyuna çeşitli yöntemler ile hitap etmesi kamuoyları arasında ortak düşünceler oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu ortak düşünceler artık kamuoylarının kültürlerine kadar işlemektedir. Tüm bunların sonucunda sivil aktörler sebebiyle güç dengelerinin değişime uğradığı görülmektedir (Erzen, 2012: 149; Köksoy, 2014: 212; Kocabıyık, 2019: 164). Yaşanan enformasyon devrimi ile dünyanın McLuhan'ın da bahsettiği gibi bir "küresel köye" dönüşmesiyle sert gücün etkisinde de azalmalar meydana gelmiştir. Artık kamuoyu; iletişim becerileri olan, üsluba dikkat eden, güvenilir, değer odaklı hükümetlerden ve onların politika faaliyetlerinden etkilenmektedir. Sert güç ise etkisini tamamen kaybetmese de yumuşak gücün ardında ikinci planda kalmaktadır. Sonuç olarak artık sert güç ve geleneksel diplomasi faaliyetleri ile devlet veya hükümetlerin yeterli etkiyi alamadıkları ve alamayacakları açıktır. Bu iki güç kaynağını bir arada, dengeli bir şekilde kullanarak dış politikaya aktarmak ise "kamu diplomasisi" kavramını ortaya çıkarmaktır (Aydoğan, 2011: 12)

İKİNCİ BÖLÜM: KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI

2.1 Kamu Diplomasisi

Günümüzde siyasi arenada söz sahibi olabilmek için sadece askeri ya da ekonomik güç yeterli olmamaktadır. Bunun için gündemi belirlemek ve yabancı kamuoyunu peşinden sürükleyecek cazibeye sahip olmak gerekmektedir. Bu da direkt olarak kamu diplomasisi faaliyetleriyle mümkün olmaktadır. Bu sebeple hükümetlerin dünya siyasi arenasında istediği sonucu elde edebilmesi için kamu diplomasisi önemli bir yer teşkil etmektedir (Nye Jr., 2020: 154).

Erzen'e (2012: 76) göre kamu diplomasisi kavramı, yabancı ülke halkı ve aydınları nezdinde yaratılan olumlu imajlar sonucunda ülkeler ve yabancı ülke halkı arasında oluşan kültürel çekim olarak açıklanmaktadır. Kamu diplomasisi kullanılacak aktörün seçilmesiyle birlikte medyadan desteğini alarak, hedeflenen kamuoyuna düzenli mesajlar gönderilmesiyle sağlanmaktadır. Etkili bir kamu diplomasi stratejisi için gönderilen düzenli mesajların hedeflenen olumlu imaj temasına uygun olması ve bu sayede oluşan olumlu algının da uzun vaadede yönetilmesi gerekmektedir.

Sancar'a (2014: 84) göre kamu diplomasisi, yabancı kamuoyunun kalbine ve zihnine hitap ederek sempatisini kazanma faaliyetleridir. Bu sayede kamu diplomasisi öznesi olan hükümetler, yaptıkları stratejiler ile uzun veya kısa vaadede küresel çapta kendi lehine destekleyici kitleler oluşturmaktadır.

Eyüpoğlu'na (2018: 24) göre kamu diplomasisi, devletlerin yabancı kamuoyunu kendi ülkesinin cazibe yaratan unsurlarıyla etkileme sanatıdır.

Snow'a (2020: 8) göre ise kamu diplomasisi, hükümetlerin küresel kamuoyu ile konuşması ve kendi ulusal çıkarları doğrultusunda bu halkları bilgilendirip, etkilemesi faaliyetleridir. Bu doğrultuda kamu diplomasi faaliyetleri, başka bir ülkenin dış politika kararlarına dair dolaylı yoldan söz hakkı olmak anlamına gelmektedir.

Tüm bu tanımlar ışığında kamu diplomasisinin ana amacı, yabancı halkları etkilemek suretiyle yabancı hükümetlerin de dış politikalarını etkileyebilmek adına olumlu imaj oluşturma çabasıyla yapılan iletişim faaliyetleri olarak açıklanabilir (Ersoy Öztürk, 2009: 2-3).

Kamu diplomasisi daha çok soğuk savaş döneminde etkin olarak kullanılmış olsa da Birinci Dünya Savaşı'na kadar uzanan bir tarihi vardır. Özellikle savaş dönemlerinde ortaya çıkan, ekonomik ya da askeri güç gibi sert güçler vasıtasıyla elde edilemeyecek durumlar için kullanıldığı ve etkili olunduğu görülmektedir (Erzen, 2012: 75).

Geleneksel diplomasi, bir siyasi aktörün başka bir siyasi aktör ile iletişim kurarak uluslararası ilişkileri yönetme faaliyetleri olarak açıklanabilir. Kamu diplomasisinde ise aktörler; devlet, şirket, sivil toplum kuruluşu, örgüt ya da siyasi bir lider olabilir (Cull N. , 2009: 12). Diplomasi ve kamu diplomasisi arasındaki en büyük farklardan birisi ise hedeflenen kitlelerdir. Öyle ki geleneksel diplomaside hedef kitle başka hükümetler ve onların diplomatları iken kamu diplomasisinde hedef kitle doğrudan sivil vatandaşlardır (Sancar, 2014: 81). Yani geleneksel diplomasi ve kamu diplomasi kavramları hem aktörleri hem de hedef kitleleri bakımından birbirinden zıt iki kavramdır. Ancak iki tarafta da amaç; hedef kitleyi etkilemek üzerine kurulmuştur.

Artık günümüzde kamu diplomasisi, geleneksel diplomasi faaliyetleri kadar etkili olmaktadır. Kocabıyık (2019: 164), kamu diplomasisini "gönüllere hitap edebilme becerisi" olarak tanımlamaktadır. Her ne kadar ülkelerin diğer ülkelere yönelik yerine getirmek zorunda oldukları diplomatik görevler halen devam etmekte olsa da kamu diplomasisi faaliyetlerinin daha etkin bir unsur olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

Kamu diplomasisinin iki basamaktan oluşan bir kurgusu vardır. İlk basamakta hedeflenen yabancı kamuoyu çeşitli stratejiler ile etkilenmeye çalışılır. İkinci basamakta ise etkilenen yabancı kamuoyu, kendi hükümetlerini iç ve dış siyaset stratejileri özelinde etkilendikleri hükümetin lehine karar almaları konusunda baskılamaya başlamaktadır (Yağmurlu, 2007: 14). Böylece kamu diplomasisi faaliyetleri amacına ulaşmış olmaktadır.

Cull'a (2008: 35) göre kamu diplomasisi türleri 5'e ayrılmaktadır.

Tablo 3. Kamu Diplomasi Türleri

Kamu Diplomasisi Türü	Süreç	Enformasyon/Bilgi Akışı	Altyapı
Dinleme	Kısa ve uzun süreli	Analist ve politik sürece yönelik bilgi akışı	İzleme teknolojisi ve dil eğitimi almış çalışanlar
Savunma	Kısa süreli	Dışa yönelik bilgi akışı	Elçilik basın ofisi, dışişleri bakanlığı strateji ofisi
Kültürel Diplomasi	Uzun süreli	Dışa yönelik bilgi akışı	Kültür merkezleri ve kütüphaneleri
Değişim Programı Diplomasisi	Çok uzun süreli	İçe ve dışa yönelik bilgi akışı	Değişim bürosu, eğitim ofisleri

Uluslararası yayın	Orta süreli	Yeni bir bürokrasi tarafından dışa yönelik bilgi akışı	Haber ajansları, prodüksiyon stüdyoları, yazı işleri ofisleri

Kaynak: Cull 2008 (Cull N. J., 2008: 35)

Bu tabloya göre Cull, kamu diplomasisini beş ayrı türde incelemektedir. Birinci sırada yer alan dinleme, yabancı kamuoyuna yönelik algılarını ölçümlemek amacıyla eğitim almış kişiler tarafından çeşitli metodolojiler kullanılarak yapılan araştırma ve analiz faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu dinleme faaliyetleri amacına göre uzun ya da kısa süreli olabilmektedir. Elde edilen bulgular neticesinde politik süreci şekillendirecek bilgi akışları sağlanmaktadır. İkinci sırada yer alan savunma ise, siyasal ve ekonomik çıkarları korumak amacıyla elçilik basın büroları ya da dışişleri bakanlığı strateji ofisi vb. kurumlardan kısa süreli olarak dışa yönelik bilgi akışı vermek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Üçüncü sırada yer alan kültürel diplomasi ise, kültür yayıcı nitelikle olan kültür merkezleri ya da aktörler tarafından yabancı kamuoyunu hedef alarak çeşitli kaynaklardan bilgi akışları ile kültürel aktarım yapmaktır. Sanat, müzik, edebiyat gibi dallar ile gerçekleştirilen kültür diplomasisinde gerçekleştirilen kültür aktarımı ile yabancı kamuoyu nezdinde dolaylı olarak sempati kazanmak ve uzun vadede ülke lehine avantaj sağlamak mümkün olmaktadır. Dördüncü sırada yer alan değişim programı diplomasisi ise bir ülkenin vatandaşlarını çeşitli alanlarda gelişmeleri ve ülkelerini geliştirmeleri amacıyla yabancı ülkelere göndermesi faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu sayede ülkeler arası eğitim, bilgi, davranış, görgü vb. unsurların değiş tokuşu söz konusu olmakta, bu da çok uzun vadede hem içe hem de dışa yönelik bilgi akışlarıyla kamu diplomasisi stratejilerini uygulamayı mümkün hale getirmektedir. Son olarak beşinci sırada yer alan uluslararası yayın ise kamu diplomasisi stratejisi kapsamında belirlenen mesaj temalarını haber ajansları, prodüksiyon stüdyoları yardımı ile gazete, radyo, televizyon, internet vb. araçlar aracılığıyla yabancı kamuoyuna duyurmak şeklinde açıklanmaktadır. (Cull N. J., 2008: 35; Erzen, 2012: 79-80)

Szondi'ye (2008: 8) göre ise kamu diplomasisi; durum, iletişim amacı, güç ve zaman olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut olan durum, kamu diplomasi faaliyetinin öznesi ve hedef kitlesi arasındaki ilişkiyi temsil etmektedir. Bu ilişki savaş veya barış durumu olarak karşımıza çıkabilmektedir. İkinci boyut olan iletişimin amacı ise kamu diplomasisinin yalnızca enformasyon verme amacıyla yapılan tek yönlü ya da ilişki kurma amacıyla yapılan iki yönlü iletişim yönlerini temsil etmektedir. Üçüncü boyut olan güç ise, Nye'ın bahsettiği yumuşak ve sert güce de atıf yapılarak kişinin hedeflediği kamuoyunu değiştirebilme gücü olarak açıklanabilmektedir. Kamu diplomasisinin son boyutu olan zaman ise, faaliyetlerin kısa ya da uzun vadeli etkileri olmasıyla açıklanmaktadır.

Şekil 3. Yumuşak Güç ve Sert Güç Benzerlik ve Farklılıkları

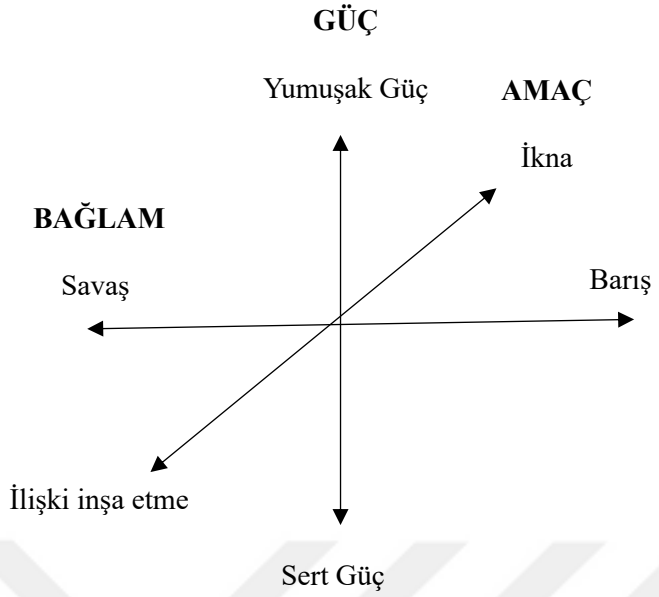

Kaynak: (Szondi G., 2008: 8)

Bu modele göre Sancar, (2014: 84) en ideal kamu diplomasisi durumunu "barış zamanında yumuşak gücü ortaya çıkarmak için uzun zamana yayılmış ilişki inşa etmek" olarak açıklamaktadır. Ancak bu modele getirilen eleştiriler de bulunmaktadır. Buna göre geleneksel kamu diplomasisinde çoğu zaman hedef görülen kitle ile kamu diplomasisi aktörü arasında iki yönlü bir iletişim kurma imkânı bulunmamaktadır. Bu sebeple Szondi'nin belirttiğinin aksine geleneksel kamu diplomasisinde karşılıklı etkileşimden ziyade tek taraflı bir iletişim bulunmaktadır.

Kamu diplomasisinde başarılı olmak için dikkat edilmesi gereken kritik noktalardan birisi gönderilecek mesajların ve yürütülecek kampanyaların, ülke dış politikalarıyla tutarlılık göstermesidir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin kamu diplomasisi bağlamında yürüttükleri "dünyaya barış getirme" vaatleri ve iletişim çalışmaları, yabancı ülkelerde sergiledikleri askeri harekatlar ile çelişmektedir. Bu bağlamda Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya kamuoyunda güvenirliği azalmakta, kamu diplomasisi faaliyetleri de başarılı olarak sayılmamaktadır (Erzen, 2012: 82). Bu sebeple yapılan kamu diplomasisi faaliyetlerini yalnızca etkili iletişim stratejilerinden ibaret olmadığını bilmek, ülkelerin her türlü faaliyetiyle ilişkilendirilebileceğini unutmamak gerekmektedir.

2.1.1. Kamu Diplomasisi Araçları

Kamu diplomasisi, gazete, radyo, televizyon, sinema ve diğer yayınlar olmak üzere geleneksel medya mecralarından yararlanmakta olduğu gibi, internet, sosyal medya vb. yeni medya mecralarından da yararlanmaktadır. Ayrıca uluslararası etkinlikler (spor etkinlikleri, kültür sanat etkinlikleri vb.),

reklamlar, ünlüler, ulusal markalar gibi araçlar ile de kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu araçlar aracılığıyla siyasal bilgilendirme ve kültür iletişimi gerçekleştirilmekte, kamu diplomasisi kapsamında yürütülen stratejik iletişim kampanyaları desteklenmektedir (Sancar, 2014: 185-204).

2.2. Kamu Diplomasinin Diğer Disiplinler ile İlişkisi

Kamu diplomasisi amaçları ve kullanım alanları itibariyle birçok disiplin ile benzerlik göstermektedir. Bu doğrultuda diğer disiplinler ile ilişkilerini incelemek kıymetli olacaktır.

2.2.1. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi

Kuramsal çerçeve, uygulama ve faaliyetler açısından kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler kavramları arasında büyük ölçüde benzerlik bulunmaktadır. Halkla ilişkiler temelde örgütler ve hedef kitleleri arasındaki stratejik bir iletişim yönetimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda daha büyük ölçekli bir örgüt olarak tanımlayabileceğimiz devletler ve onların hedef kitleleri arasındaki iletişim yönetiminin de benzer bir süreç olduğu söylenebilir. Bu yönüyle kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler faaliyetleri benzerlik göstermektedir (Yağmurlu, 2007: 19). Dolayısıyla kamu diplomasisi, bir uluslararası halkla ilişkiler faaliyeti olarak nitelendirilebilmektedir (Ekşi, 2018: 140).

Halkla ilişkiler faaliyetleri altında sayılabilecek; imaj yönetimi, itibar yönetimi, algı yönetimi, spin doctor, reklam ve tanıtım kampanyaları, rıza üretme yönetimi vb. uygulamalar kamu diplomasisinde de görülmektedir. Halkla ilişkiler de kamu diplomasisi de hedef kitle olarak kamuoyunu seçmektedir. İkisinin de ortak amacı kamuoyunu etkileyebilmektir. Aralarındaki fark ise halkla ilişkilerin kamuoyunu etkileme amacı müşterilerinin çıkarı iken, kamu diplomasisinin kamuoyunu etkileme amacı devletlerin çıkarı içindir. Oldukça benzer ve iç içe olan bu iki kavram, bu noktada ayrışmaktadır (Ekşi, 2018: 140).

İnan'a (2012: 64-65) göre ise, başarılı bir dış politika süreci artık yalnızca devletler arası iletişim ile sürdürülememektedir. Bunun için halkla ilişkilerin temel taşı olan kamuoyu ile iletişim gerekmektedir. Modern diplomasi anlayışı olarak karşımıza çıkan kamu diplomasisi, yabancı kamuoylarına yönelik iletişim faaliyetlerini ve bu doğrultuda da toplumlararası ilişkilerin inşa edilmesini kapsamaktadır. İlgili toplumların arasında bir birliktelik oluşturulması amacıyla ortak kültürel paydalar yaratılmakta ve dikkat çekilmektedir. Bunun mümkün olması da hedeflenen karşı ülkeyi ve ülkenin vatandaşlarını, kültürlerini, ihtiyaçlarını, bakış açılarını anlamaktan geçmektedir. Bu sayede ortak paydalar bulunarak ilişkilerin inşası ya da pekiştirilmesi mümkün olacaktır. Bütün bunlar doğrultusunda kamu diplomasisinin bir uluslararası halkla ilişkiler faaliyeti olduğu söylenebilir.

Mengü ve Yıldırım, (2012: 71-72) kamu diplomasisinin halkla ilişkiler ile olan ilişkisini bütünleşik kurumsal iletişim faaliyetleri üzerinden açıklamaktadır. Öyle ki bütünleşik halkla ilişkiler faaliyetleri; medya ile ilişkiler, stratejik iletişim yönetimi, kriz yönetimi, gündem yönetimi, itibar yönetimi, reklam, kimlik stratejisi, sosyal sorumluluk projeleri, marka/ürün halkla ilişkileri, satış promosyonu, online iletişim, lobicilik, pazarlama, etkinlik yönetimi, sponsorluk, hükümet ilişkileri, algı yönetimi, yatırımcı ilişkileri yönetimi ve kültürlerarası iletişim alanlarını kapsamaktadır. Bütün bu uygulamaların devletler tarafından hedeflenen kamuoyuna yönelik yapılması ise kamu diplomasisi anlamına gelmektedir.

Ekşi (2018: 142-152), halkla ilişkilerin beş temel faaliyetinin direkt olarak kamu diplomasisi uygulamalarıyla ilişkilendirilebileceği ortaya atmıştır. Bu uygulamalar şunlardır:

1. İmaj-Prestij yönetimi
2. Algı yönetimi
3. Ulus markalama

2.2.1.1. İmaj-Prestij Yönetimi

İmaj, herhangi bir kişi, kurum, ülke ya da durum hakkında ilgili kamuoyunun zihinlerindeki algı ve görüşlerin toplamı anlamına gelmektedir (Peltekoğlu, 2018: 541-542).

Bu bağlamda kamu diplomasisi özelinde imaj ise yabancı ülke ya da toplumların farklı kitlelerin zihninde kendilerine dair oluşturdukları portreler olarak açıklanabilir. Bu portreyi oluşturanlar ise o ülkenin ya da toplumun tarihi, kültürü, sosyal ve siyasi sembolleri, değerleri vb. unsurlardan oluşabilir. Bu ana başlıklar kapsamında imaj; okullar, filmler, diziler, televizyon programları, müzik, kültür-sanat, diasporalar, spor faaliyetleri, mitler ve turistler gibi araçlar ile aktarılmakta ve yayılmaktadır (Ekşi, 2018: 142).

İmaj yönetimi anlamında halkla ilişkiler, daha çok kurum imajı faaliyetleri ile ilişkilendirilmektedir. Kurumsal imaj yönetimi ise kurumsal kimlik, kurumsal davranış ve kurumsal iletişim arasındaki ahenk ve sinerjinin yaratılmasıyla başarılı bir şekilde ortaya çıkmaktadır (Peltekoğlu, 2018: 542). Kamu diplomasisi faaliyetlerindeki aktörlerin ülkeler/devletler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, halkla ilişkiler faaliyetlerindeki aktörler olan kurumlar ile benzerlik gösterdiği söylenilebilir. Bu doğrultuda devletlerin de kimlik, davranış ve iletişim faaliyetleri özelinde atacağı doğru adımlar ve yapacağı stratejiler de imaj yönetimine katkı sağlayabilir.

Uluslararası diplomasi anlamında imaj yönetimi ise yumuşak gücün de unsurlarından olan prestij-statü kavramları ile açıklanmaktadır. Bir ülkenin ya da toplumun sahip olduğu prestij veya statü ile hedeflenen kitleleri harekete geçirmek, desteklerini almak, takip etmelerini sağlamak mümkündür. Sahip olunan prestij ya da statü ile yumuşak gücün cezbetme işlevi yerine getirilmekte, bu sayede de adeta bir mıknatıs

gibi kitleleri çekmektedir. Prestij sahibi ülkeler bu güçlerini kullanarak sert güce gerek kalmadan kendi lehine aksiyonlar alabilmektedir. Böylece hedef kitleler imajlarından etkilendikleri ülkelerin ve kararlarının peşinden gönüllü olarak koşmaktadır. Bu da kamu diplomasisinin direkt olarak amacına hizmet eden bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Ekşi, 2018: 143).

İmaj yönetimi bir ülkeye dair olumlu imaj oluşturmanın dışında, olumsuz imajı olumluya çevirme, zarar görmüş imajı düzeltme veya uluslararası medyada görünürlüğü arttırarak farkındalık yaratmak gibi politikaları da içermektedir. Bütün bu politikaların imajları yönetirken hedef kitlelerin algılarını da yönetme işi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda algı yönetimi kavramını da incelemek değerli olacaktır (Ekşi, 2018: 144-145).

2.2.1.2. Algı Yönetimi

Algı veya algılama yönetimi kavramı, ilk kez ABD Savunma Bakanlığı tarafından kullanılmış ve tanımlanmıştır. Bu tanıma göre algı yönetimi; yabancı kamuoyunu ve liderlerini, kendi çıkar ve hedefleri doğrultusunda etkilemek ve aksiyon almalarını sağlamak amacıyla düşünce sistemlerini etki almaya çalışmak adına yürütülen faaliyetlerdir. Bu etkileme faaliyetleri, hedeflenen ülke ve kamuoyuna yönelik seçilmiş bilgi akışı aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Bu sayede algı yönetimi aktörleri; gerçekleri yansıtma, ülkenin operasyonlarının güvenliğini sağlama, olayları gizleme, gerçekleri çarpıtma, psikolojik operasyon gibi aktiviteler ile algıları yönetebilmektedir (Türk, 2012: 2).

Tarih boyunca özellikle siyasi aktörler kamuoyu üzerinde algı yönetimi faaliyetleri gerçekleştirmişlerdir. Algısı siyasi aktörlerin lehine yönetilen kamuoyunun yönlendirilmesi de daha kolay ve zahmetsiz olmaktadır. Bu sebeple tarihin her döneminde var olmuş, sıklıkla başvurulan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Ceng, 2018: 665)

Bu bağlamda istenilen fikirlerin oluşturulması ve davranışların elde edilmesi özelliği ile algı yönetiminin bir hegemonyaya hizmet ettiği ve rıza ürettiği anlamına gelmektedir. Bu hali ile algı yönetiminin sıklıkla propaganda faaliyetleriyle de adı anılmaktadır ve iki kavram ilişkilendirilmektedir. Ancak kamu diplomasisi bağlamında algı yönetimi bunun tam tersi olmalıdır. Kamu diplomasisinde algı yönetimi amacıyla hedef kamuoyuna iletilen mesajların tamamen doğru ve eksiksiz olması gerekmektedir. Aksi halde bu diplomasi olmaktan çıkarak propaganda faaliyetleri kapsamında girmektedir (Ekşi, 2018: 147).

2.2.1.3. Ulus Markalama

Ulus markalama kavramı, marka ve marka değerlerinin öneminin arttığı 20. Yüzyılın ikinci yarısında, 1990'lı yılların sonunda ortaya çıkmıştır. Tıpkı ürün, hizmet üreten markalar gibi ülkelerin de

markalanması ve bu sayede cazibe merkezleri haline getirilmesi anlamına gelmektedir. Ulus markalama sayesinde ülkelerin cazibe merkezleri haline gelmesi yalnızca turistik anlamda değildir. Aynı zamanda ülkelerin ticari, sosyokültürel ve siyasi amaçlarına da hizmet eden bir diplomasi yöntemidir (Nas, 2021: 2; Ekşi, 2018: 148-149).

Szondi (2008: 5) ulus markalama kavramını "bir ülkenin yurtiçinde ya da yurt dışında ekonomik, politik ve sosyal çıkar ve amaçların teşviki yoluyla itibar sermayesi yaratmak amacıyla kendini stratejik olarak tanıtma faaliyetleri" olarak tanımlamaktadır.

Bu tanıtma faaliyetleri ile uluslar bir marka haline gelmektedir. Bu markalar sayesinde ise ülkelerin değerleri, normları ve kültürleri olumlu bir şekilde yabancı kamuoyuna aktarılmaktadır. Ulus markalama faaliyetleri ile ülkelerin imajları oluşturulmakta ve yansıtılmaktadır. Yabancı kamuoyu nezdinde çekici bir kimlik oluşturulan ülkeler, hayranlık uyandırmaktadır.Tüm bunlar doğrultusunda ulus markalama faaliyetlerinin yumuşak güç ile de ilişkili olduğu söylenilebilir. Yaratılan marka, kimlik ve çekici güç ile kamu diplomasisinin temel amacı olan hedef kitlelerin gönlünü sempati ile kazanma mümkün hale gelmektedir. Bu sebeple ülkelerin, ulus markalama faaliyetlerini uluslararası diplomasi kapsamında gerçekleştirdiği söylenilebilir. (Ekşi, 2018: 151-152).

2.2.2. Kamu Diplomasisi ve Propaganda İlişkisi

Geleneksel kamu diplomasisi genellikle tek yönlü iletişim çalışmalarını içermektedir. Bu yönüyle propagandayla benzerlik göstermektedir (Yağmurlu, 2007: 14).

Ancak kamu diplomasisi ve propaganda ayrımını yapmak önemlidir. Kamu diplomasisinin beyaz propagadanın bir türü olduğunu söyleyenler olduğu gibi iki kavramın birbirinden tamamen ayrışması gerektiğini söyleyen görüşler de mevcuttur. Aydın'a (2022: 11) göre kamu diplomasisi faaliyetleri, imaj oluşturma, ulus markalama, kültürlerarası iletişim kurma gibi amaçlara hizmet etmektedir. Bu yönüyle kamu diplomasisi propagandadan ayrılmaktadır. Nye'a (2008: 101) göre ise propaganda; inandırıcı olmaktan uzak, kısa vadeli basit faaliyetler iken, kamu diplomasisi; hükümet politikaları için temel oluşturan, olumlu imajlar yaratan, uzun vadeli, güvenilir faaliyetlerdir. Yani kamu diplomasisinde kaynaklar güvenilir mesajlarını hedef kitleye göndermekte, hedef kitle ise özgür iradesiyle mesajları yorumlamaktadır. Propagandanın zor kullanan ve baskıcı yapısı da bu yönüyle kamu diplomasisinden ayrışmaktadır. Ancak Sancar (2014: 138) göre kamu diplomasisinde de bu özgür iradeyi oluşturan etmenlerin de baskıcı propaganda faaliyetleri olduğunu ileri sürmektedir. Öyle ki Sancar kamu diplomasisini "propagandanın ve halkla ilişkilerin yeni biçimi" olarak adlandırmaktadır.

2.3. Kamu Diplomasisin Kullanım Alanları

Kamu diplomasisi, yalnızca devletler ve hükümetler arası iletişim kurmak için değil, yabancı kamuoylarını doğrudan etkilemek için kullanılan bir araçtır. Bunu yaparken ülkeler; yayıncılık, kültür ihracı ve değişimi gibi yollar kullanarak yabancı kamuoyuna ulaşmaya çalışmaktadır. Ancak bu yollar her zaman etkili olmayabilir. Öyle ki eğer bir ülkenin kültürü veya değerleri hedeflenen ülkenin kamuoyu için cezbedici değilse, kamu diplomasisinin başarılı olması ve yumuşak güç üretmesi mümkün olmamaktadır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin çıplaklık içeren Hollywood filmlerinin muhafazakâr ülkelere ihraç edilmesi kamuoyu nezdinde ters tepebilir (Nye, 2008: 95). Bu sebeple kamu diplomasisi, farklı ülkelerde, farklı araçlar ile farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bütün bu farklılıklara rağmen kamu diplomasisi faaliyetleri aynı amaca hizmet etmektedir. Kamu diplomasinin kullanım alanları; yurttaş diplomasisi, kültürel diplomasi, inanç diplomasisi, lobicilik ve savunuculuk olarak sıralanabilir (Sancar, 2014: 169).

2.3.1. Kültürel Diplomasi

Kültürel diplomasi, hedeflenen yabancı kamuoyuna yönelik diplomatik operasyonları kolaylaştıracak şekilde olumlu imajlar oluşturan resmi faaliyetlerdir. Bu sayede kısa vadeli bir siyasi perspektiften avantaj elde edilmesi mümkün olmaktadır. Kültür diplomasinin iki ayrı anlam düzeyi bulunmaktadır. İlki kültür alışverişine izin vermek ve kolaylaştırmaktır. Bu kültür alışverişi, ilgili hükümetler arasında çok taraflı kültürel anlaşmaları ve değişim programlarını organize etmeyi içermektedir. İkinci ise bu tür anlaşmalar sonucunda organize edilen faaliyetlerin yürütülmesidir. Bu faaliyetler kimi zaman hükümet, kimi zaman ise hükümet dışı uzman kurumlar tarafından yürütülmektedir. Hükümet dışı, özerk uzman kuruluşlara örnek olarak British Council ve Japan Foundation gösterilebilmektedir. Bütün bu kültürel ilişkiler tek taraflı çıkar sebebiyle değil, karşılıklı anlayış üzerine kurulmaktadır (Chartrand, 1992: 138).

Kültürel ilişkiler, edebiyat, film, dizi, televizyon ve radyo programları, sanat, bilim ve müzik gibi kültürel ürünlerin yanı sıra, dilin tanıtılmasını da kapsamaktadır. Bu tanıtım kampanyalarındaki amaç; halkın kültürünü, değerlerini ve dilini hedeflenen yabancı kamuoyuna tanıtmak ve bunun aracılığıyla hedeflenen kitle nezdinde olumlu bir imaj oluşturmaktır (Szondi, 2008: 18).

2.3.2. Yurttaş Diplomasisi

Yurttaş diplomasisi, diplomasi faaliyetlerinin bireysel vatandaşlar tarafından sürdürülmesi hakkı şeklinde tanımlanabilir. Yurttaş diplomat şeklinde nitelendirilen kişiler, çoğunlukla deniz aşırı değişim programlarına katılan ya da başka ülkelerden Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uluslararası değişim programlarına katılan katılımcılar ile etkileşimde bulunup ona ev sahipliği yapan resmi olmayan elçilerdir (Mueller, 2009: 102).

Yurttaş diplomasisinde bireysel vatandaşlar, kendi ülkelerinin kamu diplomasi amaçlarının ilerlemesine katkıda bulunması için bu eylemi gerçekleştirirler. Örneğin yurtdışında çalışan vatandaşların sayısının artması, değişim programları vesilesiyle yurt dışına okumaya giden öğrenciler yurttaş diplomasisinin bir parçasıdır. Bu yurttaşların bulundukları ülkelerde çevreleri ile kişilerarası iletişime dayanan yüz yüze iletişimler kurmaları oldukça avantajlıdır. Öyle ki yüz yüze iletişimde mesajlar anında iletilir ve eş zamanlı olarak geri bildirim alınır. Böylece mesajların etkililik seviyesinin ölçüldüğü ve buna göre geliştirme imkanının olduğu bir iletişim kurulabilir. Hedef kitle için bir hükümetten gelen mesajdan ise, karşısındaki etkileşimde bulunduğu insandan gelen mesaj daha değerli ve daha inandırıcı olacaktır. Yurttaş diplomasisi bu yönüyle de avantaj sağlamaktadır (Bhandari & Belyavina, 2011: 3; Sancar, 2014: 176-178).

Bu bağlamda aşağıdaki programlar yurttaş diplomasisi kapsamında sayılabilmektedir (Bhandari & Belyavina, 2011: 3);

- Lise/Gençlik Değişim Programları
- Uluslararası Gönüllülük Programları
- Liderlik Değişimleri
- Yükseköğretim Programları (Lisans, lisansüstü vb.)

2.3.3. İnanç Diplomasisi

İnanç diplomasisi, din kullanılarak ilişkilerin ve güç dengelerinin sürdürülebilmesi anlamına gelmektedir. Din, yüzyıllardır uluslararası ilişkileri etkilemektedir. Kimi zaman çatışma, kimi zaman uzlaşma sebebi olan din, kamu diplomasinin kullanım alanları arasında yer almaktadır. Haçlı Seferleri ve Osmanlı'nın hilafet sahipliği gibi örnekler ile dinin çatışmaları azaltmak ve çeşitli topluluklar üzerinde hakimiyet kurmak amacıyla yapıldığını göstermektedir. Dolayısıyla din çerçevesinde kurulan stratejiler inanç diplomasi başlığı altında değerlendirilmektedir (Sancar, 2014: 178-180).

2.3.4. Lobicilik

Lobicilik, çeşitli kuruluşların ya da baskı gruplarının ulusal ya da uluslararası konular özelinde kendi lehlerine kararlar alınmasını sağlamak amacıyla karar vericilere yönelik yaptıkları faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Lobicilik faaliyetleri ile belirli gruplar, kendi çıkar ve amaçlarına uygun olarak sistematik iletişim çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu iletişim çalışmaları ile hedeflenen kitleler üzerinde hakimiyet kurmak ve fikir değiştirmek amaçlanmaktadır (Okay & Okay, 2015: 439-442).

Peltekoğlu (2018: 569) ise lobicilik faaliyetlerini "yasa koyucuyu ikna etme çabaları" şeklinde açıklamaktadır. Peltekoğlu'na göre uluslararası ilişkiler açısından lobicilik, uluslararası örgütler ve çeşitli karar mekanizmanları üzerinde güç sahibi olmak anlamına da gelmektedir.

Aziz (2003: 32) ise lobicilik kavramını kulis faaliyetleri olarak da tanımlamaktadır. Aziz'e göre lobicilik, çıkar gruplarının özellikle yönetenlerin söz sahibi olduğu yasama ve yürütmeyi kendi amaçlarına uygun olarak etkileme faaliyetleri anlamına gelmektedir.

Kamu diplomasisi özelinde lobicilik faaliyetlerinin ise çıkar grupları tarafından kendi ülkeleri lehine amaçlar için yapılması gerekmektedir. Örneğin Türk iş insanlarından oluşan bir çıkar grubunun yabancı bir ülkeye yönelik yapmış olduğu lobicilik faaliyetleri yalnız iş insanlarının çıkarlarını gözetiyorsa kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilmemektedir. Ancak lobicilik faaliyetleri Türkiye'nin çıkarlarına yönelik ise kamu diplomasisi ve yumuşak güç olarak sayılmaktadır (Sancar, 2014: 180).

2.3.5. Savunuculuk

Cull (2009) savunuculuğu, "bir aktörün belirli bir politikayı, fikri veya genel çıkarlarını yabancı bir kamuoyunun zihninde aktif olarak desteklemek için uluslararası bir iletişim faaliyeti üstlenerek uluslararası çevreyi yönetme girişimi" olarak tanımlamaktadır. Uluslararası arenada hükümetlerin dış politikaları özelinde aldıkları kararların yabancı kamuoyuna açıklanarak rıza oluşturmak veya eleştirilerini köreltmek amacıyla yapılmaktadır. Günümüzde özellikle büyükelçilik ve basın ilişkileri bu kapsamda değerlendirilebilmektedir (Cull N. J., 2009b: 24).

Kamu diplomasisi özelinde savunuculuk, yabancı kamuoyuna bilgi verme, haber yönetimi ve basınla ilişkiler faaliyetlerini kapsamaktadır. Ancak bilgi verme ve basınla ilişkiler gibi faaliyetler çift taraflı değil, tek taraflı yapılmaktadır. Kamu diplomasisinin çift taraflı diyaloglar ile iyi ilişkiler kurma ve sürdürme yönü düşünüldüğünde, savunuculuğun eksik kaldığını söylemek mümkündür (Sancar, 2014: 183).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KÜRESELLEŞME ETKİSİYLE DEĞİŞEN KAMU DİPLOMASİSİ ve DİJİTAL KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI

3.1. Küreselleşme ve Yeni Kamu Diplomasisi Kavramı

Kamu diplomasisi, 21. Yüzyılda da dönüşüm ve değişim geçirmeye devam etmiştir. Bu dönüşümden önce dünyada yaşanan küreselleşme kavramından bahsetmek değerli olacaktır.

3.1.1. Küreselleşme

Küreselleşme konusunda uzmanların fikir birliğine vardığı bir tanımlama yoktur. Esasen küreselleşme farklı bağlamlarda farklı anlamlara gelebilecek çok boyutlu ve kapsayıcı bir kavramdır.

Giddens'a (1990: 64) göre küreselleşme; uzak yerellikleri birbirine bağlayan, dünya çapında sosyal etkileşim ve ilişkilerin yoğunlaşması olarak tanımlanmaktadır. Kurulan bu ilişkilerin ve yaşanan etkileşimlerin biçimi, dünya üzerinde farklı sosyal bağlamlar, bölgeler ve insanlar arasında bir ağ oluştuğunun göstergesidir. Küreselleşme ile artık binlerce kilometre ötede yaşanan olaylar, başka bir ülkenin yerel olaylarını etkileyebilme ve şekillendirebilme gücüne sahiptir.

Bayar (2008: 25), küreselleşmeyi kısaca dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan farklı insanlar ve toplulukların ilişki, iletişim ve etkileşim seviyelerinin artması, bu doğrultuda da toplumlar arasındaki "karşılıklı bağımlı olma" seviyesinin artması olarak tanımlamaktadır.

Küreselleşme son yıllarda ortaya çıkmış bir kavram değildir. Küreselleşme kavramı aslında farklı coğrafyalardaki insanların birbiriyle ilişki ve iletişim kurdukları zamanlar kadar eskidir. Literatürde kavramın günümüzdeki anlamı doğrultusunda ise üç ayrı aşaması olduğu kabul görmektedir. İlk aşama, 1800'lü yılların sonu-1914 yılı, ikinci aşama 1914-1950'li yıllar, üçüncü aşama ise 1950 ve sonrası şeklindedir. İlk aşama olan 19. Yüzyılın sonlarından 1914 yılına kadar uzanan dönemde küreselleşme kavramı daha çok iktisadi anlamda karşımıza çıkmaktadır. Özellikle uluslararası ticaretin gelişimi, serbest dolaşım, ulaşım maaliyetlerinin azalması gibi etkenler küreselleşmenin gelişmesini ve artmasını sağlayan ilk aşamasını oluşturmaktadır. İkinci aşama olan 1914-1950'li yıllarda ise durum küreselleşme açısından tam tersidir. Bu aralık boyunca dünyada I. Dünya Savaşı, büyük bunalım ve II. Dünya Savaşı gibi felaketler yaşanmıştır. Bu da hem ekonomik hem siyasal hem de kültürel anlamda küreselleşmeye darbe vurmuştur. Yaşanan dünya savaşlarından sonra dünyada milliyetçilik akımının da artmasıyla küreselleşme oldukça gerilemiştir. Üçüncü dönem olan 1950 sonrasından günümüze kadar gelen sürede ise küreselleşme oldukça hızlı ve agresif bir şekilde tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Uluslararası ticaret hacmi ve sermayelerinin büyük seviyelere gelmesi, üretim süreçlerinde yaşanan değişimler bir

yana, II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyada bir savaşın daha çıkmaması umuduyla başlatılan siyasi küreselleşmenin de etkisi büyüktür. Son olarak teknolojik anlamda da yaşanan devrimler ile özellikle 1980'li yıllardan itibaren küreselleşme hiç olmadığı kadar büyümüştür (Bayar, 2008: 26-27).

Ancak küreselleşme yalnızca ekonomik ve siyasi alanı değil, kültürel alanı da kapsayan ve etkileyen bir kavramdır. Ekonomik ve siyasi alanların küreselleşmesi ve dünyada bir ağ haline gelmesi, kültürel anlamda da aynı süreci başlatmaktadır. Öyle ki bu süreç ile birlikte artık günümüzde farklı coğrafyalardan toplumların kültürel bir bütünleşme halinde olduğu söylenilebilir (İçli, 2001: 164).

Küreselleşmenin dünyaya kattığı değerler dışında olumsuz yönleri olduğunu savunan yaklaşımlar da mevcuttur. Alternatif küreselleşme hareketi olarak adlandırılan bu yaklaşım, küreselleşmenin sağladığı olumlu noktaları yok saymaz. Alternatif küreselleşme hareketine göre küreselleşme, ideolojik ayrımlar, hak ve gelir eşitsizliği, adaletsizlik gibi olumsuz noktaları da beraberinde getirme potansiyeline sahiptir. Yaklaşım, bu unsurların da göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Alternatif küreselleşme hareketi, yukarıdan küreselleşme olarak tanımlanan kavramın karşısındadır. Yukarıdan küreselleşme, dünyadaki büyük kararların belirli seçkin grup ve zümreler ve çok uluslu şirketler tarafından alındığına dikkat çeker. Yukarıdan küreselleşme sebebiyle tabanda yer alan halkın ezildiği ve haklarının yenildiği bir ortam oluşmaktadır. Bu durumun karşıt görüşü olarak ise aşağıdan küreselleşme hareketi doğmaktadır. Aşağıdan küreselleşme hareketinde, yukarıdan küreselleşme sebebiyle ezilmiş, sıradan vatandaşlar olarak adlandırılabilecek bireylerin ortak bir çıkar oluşturarak bu duruma kolektif bir biçimde karşı çıktıları görülmektedir. Bahsedilen ortak çıkarlar, ulusal sınırları aşmakta, uluslararası çıkarlar olarak adlandırılmaktadır (Çetin, 2008: 98).

Held ve McGrew (2008 akt. Kürkçü, 2013: 5) ise küreselleşme olgusunu üç farklı yaklaşımda ele alır;

1) Aşırı küreselleşmeciler
2) Kuşkucular
3) Dönüşümcüler

3.1.1.1. Aşırı Küreselleşmeciler

Aşırı küreselleşmeciler, küreselleşmeyi ve etkilerini radikal bir biçimde desteklemektedir. Öyle ki bu yaklaşımda, küreselleşme sürecin ilerlemesini ve olabildiğince derin bir biçimde yaygınlaştırılmasını savunulmaktadır. Aşırı küreselleşmecilere göre artık ulus-devletlerin gücü azalmaktadır. Küreselleşme ile gücünü kaybeden ulusçuluk yaklaşımı uluslararası bir hal almıştır. Küreselleşme ile ekonomik anlamda da değişimlerin yaşanması ve piyasaların artık küresel bir hal alması da ulus-devletlerin gücünü azaltan başka bir unsurdur. Tüm bunların sonucunda artık ulus-devletlerin kendine çizmeye çalıştığı alanlar bulanıklaşarak küresel güçlerin hakimiyeti altına girmiştir (Bayar, 2008: 31-32).

Bu durumda ulusal hükümetlerin sınırlarını kontrol etmekte zorluk yaşadığı görülmektedir. Ancak aşırı küreselleşmecilere göre bu durumun getirileri bulunmaktadır. Öyle ki ortak piyasalar sayesinde uluslararası faaliyetler ve işbirlikleri daha hızlı ve kolay bir biçimde gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca küreselleşmenin iletişime olan etkileri sayesinde farklı milletten vatandaşlar birbirleri ile iletişime geçebilmekte ve insanlığın ortak çıkarları için hareket edebilmektedir. Böylece ortak, küresel bir uygarlığın oluşması mümkün olmaktadır (Kürkçü, 2013).

3.1.1.2. Kuşkucular

Kuşkucular ya da diğer bir adıyla küreselleşme karşıtları için ise küreselleşme, aşırı küreselleşmeciler kadar büyük bir kavram değildir. Kuşkucular, aşırı küreselleşmecilerin savunduklarından farklı olarak birbirleri ile gelişen toplumların ve küresel bir uygarlığın varlığından değil daha çok çatışan ve ayrışan toplumların varlığından bahsetmektedir. Kuşkuculara göre küreselleşme sonucunda birleşmiş toplumlar yerine bölgeler ve uygarlıklar arasında farklılaşan toplumlar oluşmaktadır. Bütün bunlar da çatışmaları beraberinde getirmektedir (Kürkçü, 2013: 5).

Kuşkuculara göre küreselleşme emperyalizmin bir diğer yüzüdür. Sanayi ve teknoloji alanında diğerlerinden farklı, benzer seviyelerde olmayan, geri kalmış birçok ülke bulunmaktadır. Bütün ülkelerin aynı hızda gelişmesi de mümkün değildir. Küreselleşmenin etkisi ile bütün bunlar, gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerin diğerleri tarafından sömürge edilmesiyle sonuçlanmaktadır (Gezgin, 2005: 11).

3.1.1.3. Dönüşümcüler

Dönüşümcüler ya da dönüşümsel yaklaşımı savunanlara göre sosyal, politik ve ekonomik değişimlerin merkezinde küreselleşme yer almaktadır. Ancak dönüşümcülere göre küreselleşmenin getirdiği değişimlerin ve dönüşümlerin nereye doğru evrileceği belirsizdir. Bu sebeple diğer yaklaşımlardan farklı olarak direkt olarak bir yol haritası çizmemekte, bilinmez olduğunu iddia etmektediler. Çünkü dönüşümcüler, küreselleşme bağlamında dünyayı tek bir topluluk olarak görmemektedir. Onlara göre her toplum farklıdır ve küreselleşmeye bağlı olarak da farklı gelişim ve dönüşümler göstermektedir (Cebeci, 2011: 373). Ayrıca dönüşümcülere göre küreselleşme her şeyi baştan yaratan bir güç değildir. Onlara göre küreselleşme, bir süreçtir ve birçok alan ve toplum bu süreç içerisinde etkilenir (Baygül, 2020: 398)

3.2. Küreselleşmenin Etkileri

21. Yüzyılda hızla gelişen bilgi teknolojileri hayatın her alanında birçok değişime yol açmıştır. Yeni iletişim teknolojilerinin ortaya çıkışı ve bu teknolojiler ile desteklenen enformasyon üretimiyle dünyada

yaşanan etkileşim tahmin edilemeyecek boyutlara ulaşmıştır (Aydın, 2022: 19; Yağmurlu, 2019: 1268). İletişim teknolojilerinin yaşadığı bu devrim öncesinde televizyon, gazete, radyo vb. geleneksel medya araçları hakimiyet sürdürüyordu. Ancak bu geleneksel medya araçları iletişimden ziyade iletimi sağlamaktaydı. Tek yönlü yapısı sebebiyle tam anlamıyla bir etkileşim içine girilmesine imkan tanımıyordu. Bu sebeple küreselleşme öncesi dönemde toplumların birbirlerine veya birbirlerinin kültürlerine dair derinlemesine bilgisi bulunmamaktaydı. Toplumlararası etkileşim düzeyi minimum seviyelerdeydi. Ancak özellikle iletişim teknolojilerinde yaşanan devrimler sonucunda bu etkileşim düzeyi neredeyse maksimum seviyeye ulaşmıştır. Özellikle geleneksel medyadan farklı olarak yeni medya olarak adlandırılan internetin icadı ve yaygınlaşmasıyla birlikte toplumlar için iletişimi sağlayan bir etkileşim aracı ortaya çıkmıştır. Öyle ki internet ile bireyler arasındaki iletişimin yanı sıra bu iletişimdeki zaman ve mekan kavramlarının ortadan kalkması birçok değişimin öncüsü olmuştur (Bayar, 2008: 30; Güçdemir, 2015: 10-25)

Küreselleşme bağlamında ise toplumlar arası iletişimin internet aracılığıyla hızlı, kolay ve ucuz hale gelmesi, kültürel değerlerin, formların, kimliklerin, alışkanlıkların diğer toplumlara ulaştırılmasına vesile olmuştur. Böylece internet küresel bir kültür mecrası haline gelmiştir. Bu durum zamanla daha da ileri gitmiş, öyle ki artık toplumlar arası kültür, ilgi alanları, değerler vb. ortak bir hal almış, toplumların ortak bir paydada buluşmasını sağlamıştır. Böylece global, küreselleşmiş bir kültür var olmaktadır (Bayar, 2008: 30)

Tüm dünyada her alanda dinamikleri değiştiren ve dönüştüren internet, sosyal medya platformlarının ortaya çıkışıyla daha da farklı bir boyuta evrilmiştir.

3.3. Sosyal Medya

Sosyal medya; toplulukların ve bireylerin çeşitli platformlar aracılığıyla zaman ve mekan fark etmeksizin fikir sunduğu, diğer kullanıcılar ile iletişim kurup, etkileşime girdiği, bunları yaparken multimedya özellikleri kullanmasına olanak tanıyan interaktif bir platformdur (Bulunmaz, 2011: 29-30).

Sosyal medya platformlarının ortaya çıkışıyla medya araçları önünde yalnızca tüketici olan bireyler birer üretici haline gelmiştir. Öyle ki sosyal medyada yer alan bireyler artık "kullanıcı" adını almıştır. Kullanıcılar sosyal medya platformlarında yazılı, görsel ya da işitsel içerikler paylaşabilmekte, bu içerikleri diğerlerinin yorumlarına sunabilmektedir. Böylece dünyanın bir ucunda olan minik bir olay, dünyanın öbür ucuna anında görüntülü olarak ulaşmakta, ses getirmektedir.

Sosyal medya araçları da yıllar içinde dönüşüme uğramıştır. Her geçen yıl başka bir platform ortaya çıkmakta, popülerliğini kaybeden sosyal medya platformları unutulmaya yüz tutmaktadır. Günümüzde

revaçta olan ve milyonlarca insan tarafından kullanılan sosyal medya platformları; Facebook, Instagram, Twitter (X), Tiktok, Youtube, Whatsapp, Telegram, Snapchat vb. şeklinde sıralanabilmektedir. Sıralanan sosyal medya platformlarının da kendi içinde farklı dinamikleri bulunmaktadır.

2023 yılı itibariyle dünya nüfusu 7.8 milyardır. Sosyal medya kullanıcısı sayısı ise 4.8 milyar ile dünya nufüsunun yarısından fazladır. Türkiye'de ise 2023 yılı itibariyle aktif bir şekilde sosyal medyayı kullanan insanlar nüfusun %73'ünü oluşturmaktadır (We Are Social 2023 Turkey). Bu doğrultuda, dünya nufüsunun yarısından fazlasının sosyal medya platformları sayesinde dünyanın dört bir yanındaki kullanıcılardan haberdar olduğu ve etkileşim içinde olduğu söylenilebilir.

Bu durum sosyal medyanın yalnızca kullanıcıların birbirleri ile zahmetsiz bir şekilde iletişim kurması yönüyle açıklanamaz. Ayrıca sosyal medyada aktif olarak var olan her kullanıcı bir yandan da aktif olarak küresel bir vatandaş kimliğine de sahiptir. Küreselleşmenin getirdiği ortak kültür ile ulus devletlerin etkisi de zayıflamıştır. Bunun yanı sıra sosyal medya platformları sayesinde katılımcı demokrasi kavramı ortaya çıkmıştır. Sosyal medyada yer alan bütün katılımcıların bir demokrasi ortamının aktörü haline gelmesi ve bu ortamda seslerini çıkarabilmeleri mümkündür. Bu sayede geleneksel medyada kendine yer bulamayan, azınlık veya muhalif kesimin de sesini duyurması ve birbirleri ile örgütlenerek gruplaşmaları sıklıkla görülmeye başlamıştır (Karagöz, 2013: 132). Öyle ki bu muhalif sesler kimi zaman sokakta yapılan bir protestodan çok daha ses getirmekte, karar alıcılar üzerinde daha etkili olmaktadır. Bu da sosyal medyayı hem kullanıcılar hem de güç sahipleri açısından önemli hale getirmektedir. Ayrıca sosyal medyanın artık toplumsal yaşama entegre olması sebebiyle etkinliği artarken kritik konumunu önemle koruduğu söyleyenebilir (Kuşay & Akbayır, 2015: 136)

Ancak sosyal medyanın kullanıcıların eline verdiği özgürlük, güç sahipleri açısından tehlikeli de olabilmektedir. Toplumların birbiri ile haberleşerek demokrasi ve özgürlük talepleri oluşturması sebebiyle sosyal medya artık -özellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerin- hükümetleri için bir tehdit unsuru haline gelmiştir (Çildan, vd: 4-5). Bu doğrultuda günümüzde, hükümetlerin kriz anlarında kamuoyunu kontrol altında tutabilmek için sosyal medyaya sansür uygulaması olağan bir faaliyet haline gelmiştir. Sosyal medya platformlarının belirli bir süre ya da tamamen kapatılması, internet ağlarının yavaşlatılması gibi aksiyonlar ile sansür uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca son yıllarda algoritmaların da manipüle edildiği tartışmaları ortaya çıkmaktadır. Sosyal medya platformlarında yer alan kişisel bilgiler, paylaşımlar ve beğeniler gibi verilerin çeşitli güçler tarafından analiz edildiği ve bu analizler sonucunda birçok alanda kullanıcılar yönelik manipülasyonlar gerçekleştirdiği bilinmektedir. Bu konuda en büyük örnek Facebook–Cambridge Analytica Skandalı olarak gösterilebilir.

Bu doğrultuda sosyal medyanın demokratikleşme ve özgürleşme açısından dünya kamuoyuna büyük katma değerleri olsa bile güç sahiplerinin gerçekleştirdiği müdahaleler ile olumsuzluklar da doğurabilmektedir. Bu sebeple sosyal medya madalyonunun iki yönünün de dikkate alınması gerektiği, kullanılan ülkedeki güç dengelerine göre değişiklik gösterebildiği unutulmamalıdır.

3.4. Siyasal İletişimde Sosyal Medya

Dünyada geniş kitlelere ulaşacak kadar internet altyapısının iyileşmesi, internetin yaygın kullanımı ve artan önemi ile siyasal iletişim alanında internetten ve sosyal medyadan faydanılmaya başlanmıştır. Günümüzde neredeyse her siyasi aktörün bir sosyal medya hesabı bulunmakta, bu sosyal medya hesaplarından hedef kitleleri ile iletişime geçilmektedir (Aziz A. , 2003: 83).

Aziz'e göre siyasi aktörler özellikle iki amaç sebebiyle interneti ve sosyal medyayı tercih etmektedir.

1. Kendilerini tanıtmak ve bu sayede stratejilerini geliştirmek
2. Haber kaynağı olarak kullanmak ve benzer siyasilerin mesajlarına ulaşmak

Sosyal medyada yapılan siyasal iletişim hem ulusal hem de uluslararası olabilir. Çoğu zaman siyasiler tek bir hesapla yetinmemekle, ana dillerinden farklı dillerde içerikler üreten hesaplar oluşturup, mesajlarını uluslararası kamuoyuna da göndermektediler.

Siyasal iletişimin sosyal medyaya taşınması hem olumlu hem de olumsuz tarafları beraberinde getirmiştir.

Sosyal medya, geleneksel medyaya kıyasla siyasal iletişim anlamında aktörlere özgürlük tanımaktadır. Özellikle geleneksel medyanın tekeline takılan dezavantajlı partilerin ya da siyasi aktörlerin mesajlarının iletilmesi noktasında sosyal medya eşitlikçi bir ortam sağlamaktadır. Bütün partiler aynı ortamda, zaman, mekan, denetleme, süre vb. herhangi bir sınırlandırma olmadan kitlelere ulaşabilmektedir. Geleneksel medyada sıklıkla karşımıza çıkan mesajların otoritelerin süzgecinden geçmesi durumu sosyal medyada yaşanmamaktadır. Geleneksel medya araçlarında yaşanan çarpıtmalar, yanlış anlaşılmalar da minimuma inmektedir. Erişim hızlı ve kolaydır. Geleneksel medya araçlarında bir mesajın iletilmesi, hedef kitleye ulaşması nispeten daha uzun bir süreci kapsamaktadır. Ancak sosyal medyada mesajlar anlık olarak iletilmekte, ekstra olarak geri dönüşleri de almaya olanak sağlamaktadır. Siyasi aktörlerin mesajlarına anında geri dönüş yapan kullanıcılara cevap verebilme, iki yönlü, interaktif bir iletişim kurmayı sağlayan yapısı bulunmaktadır. Tüm bu özellikleri geleneksel medyadan farklı gözükse de sosyal medyada ve geleneksel medyada siyasal iletişim artık iç içe sayılmaktadır. Siyasi

aktörler günümüzde, geleneksel kanallar aracılığıyla ilettikleri mesajları sosyal medya hesapları aracılığıyla daha geniş kitlelere hızlıca ulaştırabilmektedir. Kimi zaman ise siyasi aktörlerin sosyal medya araçlarında verdikleri mesajlar geleneksel medyaya taşınmakta, gündem olmaktadır (Aziz A. , 2003: 86-88).

Sosyal medyanın siyasal iletişim anlamında olumlu özelliklerinin yanında olumsuz özellikleri de bulunmaktadır. Sosyal medyada mesajlar anlık olarak değiştirilebilmekte, yayından kaldırılabilmekte ya da sahte hesaplarca sahte mesajlar üretilebilmektedir. Ayrıca sosyal medyada kullanıcıların gizli ve anonim hesaplar açarak mesaj iletmesi de mümkündür. Mesaj verenin kimliği geleneksel medyadakinden farklı olarak gizli kalabilmektedir. Bu yönleriyle sosyal medyada gerçekleştirilen siyasal iletişim aktivitelerinin kimi zaman güven unsuruna gölge düşürecek nitelikte olduğu söylenebilir. Ayrıca zaman zaman sosyal medya platformlarına getirilen yasaklar ve teknik aksaklıklar sebebiyle erişim sorunu yaşanabilmektedir. Bütün bunlar sosyal medyada siyasal iletişim süreçlerini olumsuz etkileyen unsurlardır (Aziz A. , 2003: 88-90).

Sosyal medya her ne kadar geleneksel medya ile karşılaştırılsa da iki medya türü de birbirleri ile bağlantılı ve ilişkilidir. Birbirlerini tamamlayan bir yapıları vardır ve günümüzde siyasal iletişim için ikisi de olmazsa olmaz olarak sayılmaktadır.

3.5. Küreselleşme Ve Sosyal Medyanın Etkisiyle Değişen Kamu Diplomasisi Dinamikleri

Çalışmanın önceki kısımlarında bahsedildiği gibi 2000'li yıllar itibariyle popülerleşen bilgisayar, internet, akıllı telefon, sosyal medya gibi araçlar, yaşam pratiklerindeki değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Bütün bunlar ülkelerin diplomasi yöntemlerinde de değişikliğe sebebiyet vermiştir. Ülkelerin güç anlayışları, diplomasi yöntemleri ve nihayetinde kamu diplomasi faaliyetleri de değişikliğe uğramıştır. Küreselleşme ile ülkeler ve kamuoyları arası sınırların kalkmasıyla ülkelerin uluslararası arenada güç ve söz sahibi olabilmesi için alması gereken aksiyonlar artmıştır. Artık günümüzde bütün güç unsurlarını ve iletişim araçlarını stratejik ve bütünleşik bir şekilde kullanmak, başarılı olmak için bir zorunluluk haline gelmiştir (Aydın, 2022: 19; Yağmurlu, 2019: 1268).

Burada kilit rol oynayan unsur iletişim teknolojilerindeki devrimlerdir. Bu devrimler kamu diplomasisi bağlamında büyük yeniliklere yol açmıştır. Bu yeniliklerden birisi de küresel haber ağlarıdır. İnternet, CNN International, BBC World vb. araçlar sayesinde artık dünya merkezi bir bilgi kaynağı haline gelmiştir. Özellikle internetin sunduğu imkanlar ile artık ülkeler, markalar, kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve sıradan yurttaşlar birbirleri ile iletişim halindedir. Enformasyon devrimi öncesinde mümkün olmayacak iletişim ağları internet sayesinde kurulmaktadır. Bu durum toplumları otokrasiden demokrasiye dönüşmüştür, aktif olmadıkları siyasal ve diplomatik ilişkilerde aktif olmalarını

sağlamıştır. Halkların ülkelerin siyasi süreçlerine katılım sağlaması ise uluslararası ilişkilerdeki amaç ve araçların da dönüşümüne sebep olmuştur (Gilboa, 2013: 56).

Birbirleriyle sonsuz bir iletişim ağında olan kamuoyu, her alanda olduğu gibi uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanında da bilinçlenmiştir. Dolayısıyla kamu diplomasisi özelinde kamuoylarının belirleyici rolü de artmaya başlamıştır (Özkan, 2015: 5). Böylece kamu diplomasisi faaliyetlerinin yapısı ve tonalitesi de yeni kamuoyuna ayak uydurmak ve değişmek zorundadır.

Tablo 4. Eski Kamu Diplomasisi ve Yeni Kamu Diplomasisi

Baskın Özellikler	Eski Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
1) Uluslararası Aktörün Kimliği	Devlet	Devlet dışı
2) Teknoloji Ortamı	Radyo, basılı gazete, sabit hatlı telefonlar	Uydu, internet, gerçek zamanlı haberler, cep telefonları
3) Medya Ortamı	Yerel ve uluslararası haber alanı arasındaki net çizgi	Yerel ve yurt dışı haber alanı arasındaki çizginin bulanıklaşması
4) Yaklaşım Kaynağı	Siyasi savunuculuk ve propaganda teorisinin gelişmesi	Kurumsal markalama ve ağ teorisinin gelişmesi
5) Terminoloji	Uluslararası imaj, prestij	Yumuşak güç, ulus markalama
6) Mesaj Yapısı	Dikey	Yatay
7) Mesajın Doğası	Hedefli iletilen mesaj	İlişki ikna etme
8) Genel Amaç	Uluslararası çevrenin yönetimi	Uluslararası çevrenin yönetimi

Kaynak: (Cull N. , 2009: 12)

Cull (2009: 12) bu doğrultuda kamu diplomasisini yeni ve eski olarak ayırmış, sekiz ayrı kategoride farklılaşan noktaları ortaya koymuştur. Ayrıca bu kamu diplomasisi faaliyetlerinin terminolojisi de farklı kurgulanmıştır. Eski kamu diplomasisi daha çok uluslararası imaj ve prestij üzerine eğilmektedir. Ancak yeni kamu diplomasisi ise yumuşak güç ve ulus markalama üzerine eğilerek, uzun vadeli bir strateji geliştirmeyi amaçlamaktadır. Cull'a göre; eski kamu diplomasisinin aktörleri devletler iken yeni kamu diplomasisinde aktörler, sivil toplum kuruluşları, siyasi liderler, kurumlar gibi devlet dışı aktörler

de olabilir. Yeni ve eski yaklaşımda kamu diplomasisinde kullanılan araçlar da farklılık göstermektedir. Eski anlayışta daha çok kısa dalgalı radyo yayınları, basılı gazeteler, sabit telefonlar kullanılırken, yeni anlayışta ise internet, gerçek zamanlı haberler, akıllı mobil telefonlardan yararlanılmaktadır. Bu araçlar ile bilgi akışları sağlanırken medyadaki haber ağları da birbirinden ayrışmaktadır. Öyle ki eski kamu diplomasisinde kullanılan araçlar gereğince ulusal ve yerel medya ortamları keskin bir çizgiyle ayrılmaktadır. Ancak günümüzde internet ve sosyal medya ile yurt dışı ve yurt içi haber kürelerinin arasındaki çizginin belirsizleştiği ve haber küresinin bulanıklaştığı söylenebilir. Bu iki anlayışın temelde aynı olmasına karşın yaklaşımları daha farklıdır. Eski diplomasi anlayışında iletişim araçlarının da tek yönlü olmasından da kaynaklı olarak siyasi savunuculuk ve propaganda yaklaşımı da görülebilmektedir. Ancak yeni diplomasi anlayışında sosyal medyanın çift yönlü iletişime imkân veren yapısı sayesinde hedef kitleyi tanıyarak kurumsal markalaşma elde edilmektedir. Eski kamu diplomasisi anlayışında iletişimin dikey bir yapısı vardır. Bu dikey yapı; yukarıdan aşağıya, kamu diplomasisi aktöründen yabancı kamuoyuna şeklinde olmaktadır. Bu sebeple iletişimin doğası daha çok hedef kitleye hedeflenen mesajları iletmek üzerinedir. Yeni kamu diplomasisi anlayışı ise yatay bir iletişim yapısına sahiptir. Burada eski kamu diplomasisi anlayışından farklı olarak iletişim hedeflenen mesajları iletmek üzerine değil, hedef kitle ile bir iletişim kurmak esastır. Yöntemler, mesajın doğası, iletişim şekli vs. farklılık gösterse de hem eski hem de yeni kamu diplomasisi anlayışının ana amacı, uluslararası çevrenin kendi lehine ve çıkarlarına uygun olarak yönetimidir.

Bu durum literatürde, geleneksel kamu diplomasisi ve 21. Yüzyıl kamu diplomasisi şeklinde ayrışmaktadır.

Tablo 5. Geleneksel Kamu Diplomasisi ve 21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi

	Geleneksel Kamu Diplomasisi	**21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi**
Durum	Çatışma, ülkeler arasında gerginlik	Barış
Amaç	Hedef kamuoyunun fikir ve davranışlarını değiştirerek hedef ülkelerin politikasında değişikliğe sebep olmak	Ülkenin yurtdışında olumlu itibarını arttırmak, anlayışlı bir ortam yaratmak için siyasi ve ekonomik çıkarların teşvik edilmesi
Stratejiler	İkna Kamuoyunu yönetmek	İlişkileri kurmak ve sürdürmek Halkla etkileşimde bulunmak
İletişim yönü	Tek yönlü iletişim (Monolog)	İki yönlü iletişim (Diyalog)

Araştırma	Çok az	Geri bildirimleri de göz önünde bulundurarak yapılan bilimsel araştırmalar
Mesaj Bağlamı	İdeolojiler Çıkarlar	Fikirler Değerler
Hedef Kitle	Hedef ülkenin 'genel' halkı; Mesajların göndericisi ve alıcısı	Segmente edilmiş iyi tanımlanmış kamuoyu + yerel kamuoyu; Katılımcılar
Kanal	Geleneksel medya, kitle iletişim araçları	Eski ve yeni medya; genellikle kişiselleştirilmiş
Bütçe	Hükümet sponsorluğunda	Kamu ve özel ortaklıklar

Kaynak: (Szondi G., 2009: 305)

Szondi'ye (2009: 305) göre geleneksel kamu diplomasisi durum, amaç, strateji, iletişim amacı, araştırma, mesaj bağlamı, hedef kitle, kanal ve bütçe olmak üzere çeşitli unsurlar bağlamında farklılaşmaktadır. Geleneksel kamu diplomasisi faaliyetlerinde aktörler arasında bir gerilim ve çatışmadan bahsedilebilir. Ancak 21. Yüzyıl kamu diplomasisinde aktörler arasında huzur ve barış hakimdir. Buna paralel olarak geleneksel kamu diplomasisinde amaç hedef kitlelerin davranışlarında politik değişimler yaratmaktır. Bu bağlamda asıl stratejinin kitleleri ikna etmek ve yönetmek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla geleneksel kamu diplomasisi tek yönlü, monolog bir iletişim yapısına sahiptir. Yeni kamu diplomasisi anlayışı ise hedef kitlenin zihninde devletin siyasi ya da ekonomik çıkarları lehine algılar ve imajlar oluşturabilmek amacıyla yapılmaktadır. Burada asıl strateji, kitleler ile ilişkiler inşa etmek üzerinedir. İlişki inşa etmek üzere yapılan her iletişimin de iki yönlü, diyalog şeklinde olduğunu söylemek doğru olacaktır. Geleneksel kamu diplomasisinde hedef kitleyi anlamak için herhangi bir çaba sarf edilmez ve araştırmalar yapılmaz. İletilen mesajlar da buna paralel olarak tek taraflı ideolojileri içermektedir. Yeni kamu diplomasisi anlayışında ise hedef kitleyi anlamak amacıyla bilimsel araştırmalar yürütülmektedir. Bu araştırmalar sonucunda hedef kitleyi yakından tanıyan ve hassasiyetlerini keşfeden kamu diplomasisi aktörü, ilettiği mesajlarda da bu fikir ve değerlere yer vermektedir. Buradan hareketle geleneksel kamu diplomasisinin hedeflediği kitlenin daha genel, yeni kamu diplomasisinin hedeflediği kitlenin ise daha odaklanılmış ve segmente edilmiş bir kitle olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca geleneksel kamu diplomasisi hükümetler tarafından finanse edilen bütçeler ile televizyon, gazete, radyo gibi kitle iletişim araçlarından insanlara ulaşmaktadır. Yeni kamu diplomasisi anlayışındaysa bütçeler özel ortaklıklar vesilesiyle finanse edilir ve kitle iletişim araçlarının dışında yeni medya araçlarını da kullanarak doğrudan hedef kitlesine hitap etmektedir.

3.6. Dijital Kamu Diplomasisi Kavramı

Daha önceki bölümlerde de bahsedildiği gibi sosyal medyanın ortaya çıkmasıyla uluslararası ilişkilerin seyri derinden etkilenmiştir. Artık sosyal medya platformları uluslararası ilişkiler ve diplomasi faaliyetlerinde aktif kullanılan araçlar haline gelmiştir. Ancak bu bağlamda sosyal medyayı yalnızca hızlı ve kolay bir şekilde iletişim kurmayı sağlayan bir araç şeklinde tanımlamak doğru değildir. Öyle ki sosyal medya aracılığıyla artık ülkeler yabancı kamuoyunu gözlemleyebilme, dinleyebilme ve verilerine erişebilme imkanına sahiptir. Bu sayede yabancı kamuoyunun istek ve beklentilerini anlayarak, hedef kitlesini tanıyarak hareket eden ülkelerin kamu diplomasisi bağlamında başarılı olma ihtimalleri artmaktadır (Gürdal, 2021: 417).

Enformasyon devrimi sonunda hızlıca gelişen ve tüm dünyayı etkisi altına alan dijital teknolojiler ile gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri dijital kamu diplomasisi olarak adlandırılmaktadır. Dijital diplomasi, yapılan kamu diplomasisi faaliyetlerinin uluslararası bir platform olan sosyal medyaya taşınması anlamına gelmektedir. Amaç geleneksel araçlar ile yapılan kamu diplomasisinde de olduğu gibi yabancı kamuoyunu etkilemek ve hedef kitle üzerinde sempati uyandırarak rıza oluşturmaktır (Yağmurlu, 2019: 1272).

3.6.1. Twitter (X) Diplomasisi

Kamu diplomasisi faaliyetleri özelinde sosyal medya platformları arasında Twitter (X)'ın diğer platformlara nazaran öne çıktığı görülmektedir.

Bunun birçok sebebi bulunmaktadır. Twitter (X), kullanım açısından kolay arayüzü ve sınırlı sayıda karakter kullanımına izin veren yapısı ile odaklı mesajların sınırlar ötesine iletilebilmesine imkân tanıyan yapısı ile kamu diplomasisi ve yumuşak güç için uygun bir platformdur (Lüfkens, 2012; Ovalı, 2020: 24).

Liderler artık Twitter (X)'ı yalnızca bir haberleşme aracı olarak kullanmak yerine diplomatik ilişkilerini de yürütmek için kullanmaktadır. Kullanıcılar da yıllar içinde Twitter (X)'ın bir diplomasi aracı olarak kullanılmasının örneklerine yakinen tanık olmaktadır. Öyle ki günümüzde 189 ülkenin liderlerinin resmi Twitter (X) hesapları bulunmaktadır. Yalnızca Laos, Kuzey Kore, Sao Tome, Principe ve Türkmenistan ülkelerine ait resmi Twitter (X) hesapları bulunmamaktadır. Liderlerin bu hesapları oldukça aktif kullandığı, 1 Haziran 2020 tarihinden bu yana toplam 8.7 milyon tweet attıkları görülmektedir (Twiplomacy, 2022).

Twitter (X) diplomasisi örnekleri, Amerika Birleşik Devletleri başkanlarının seçim sürecini yürüttükleri, mevkidaşlarına sert bir şekilde saldırması, Hindistan'ın eski Dışişleri Bakanı'nın ülkesine yardım sağlamak için kampanyalar başlatması gibi örneklerle çeşitlendirilebilir. Bu sayede sosyal medyada

diplomasi özelinde Twitter (X) diplomasisi bir paradigma değişikliğine yol açarak literatürde de Twiplomasi (Twiplomacy) olarak kendine yer bulmuştur (Chhabra, 2020: 2).

Twitter (X) diplomasisi ya da Twiplomasi kavramı, bir devlet, lider ya da kurum vb. kuruluşların resmi Twitter (X) hesapları aracılığıyla temsil edilmesi, iç ve dış politikaya dair yaklaşım, öngörü ya da fikirlerin iletilmesi olarak açıklanabilir. Özetle Twiplomasi hem iç hem de dış politika yürütme aracıdır (Ovalı, 2020: 24).

Chhabra'ya göre (2020: 2), Twiplomasi kavramı; geleneksel ve dijital kamu diplomasisi kavramlarının Twitter (X) ile buluşmasından oluşmaktadır.

Şekil 4. Twiplomasi veya Twitter (X) Diplomasisi

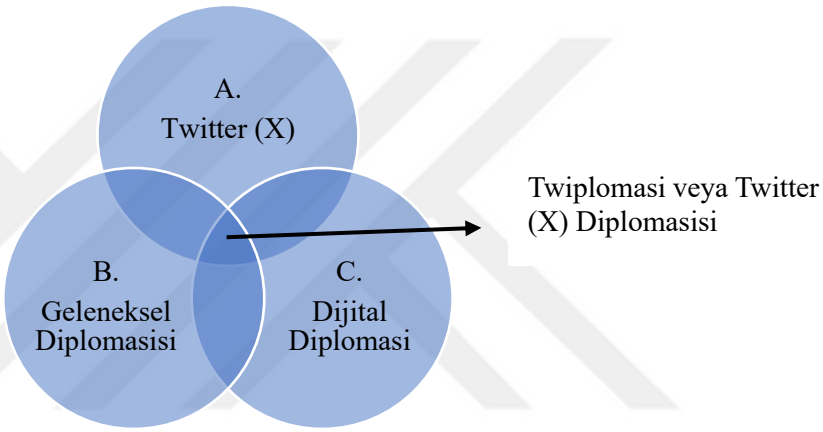

Kaynak: (Chhabra, 2020: 2)

Cahhabra'ya göre (2020: 4), bir lider Twitter (X) aracılığıyla bir gönderi paylaştığında, karşıt düşüncedeki diğer liderlerin geleneksel medya aracılığıyla da cevap verdiği görülmektedir. Bu sayede liderler arasındaki tartışmalar hem dijital hem de geleneksel biçimde yürütülmektedir. Ancak -gelişmiş ülkelerde- geleneksel diplomasi çeşitli formalitelere ve görgü kurallarına bağlıdır. Twitter (X) diplomasisi ise bundan farklı olarak daha esnek bir yapıya sahiptir. Liderler, resmi jargonlara ihtiyaç duymadan Twitter (X) diplomasisi özelinde görüşlerini yayabilmekte, dünyaya ulaşabilmektedir.

Twitter (X) diplomasisi sayesinde liderler, yerli, yabancı vatandaşlar dışında diğer hükümetler de iletişim kurabilmekte, iç ve dış politika hedeflerine ulaşmada stratejik adımlar atabilmektedir. Ayrıca bu iletişim geleneksel diplomaside olduğu gibi dikey ve hiyerarşik bir yapıda değildir. Vatandaşlar da hem kendi hem de yabancı ülkelerin dış politika tartışmalarına Twitter (X) üzerinden katılabilmektedir. Bu katılımlar ile vatandaşlar da politika kararlarında rol sahibi olma fırsatı yakalamaktadır. Bir vatandaş, herhangi bir ülkenin ya da hükümetin politika çizgisinden ya da kararlarından memnun olmadığı durumda yalnızca birkaç "tık" ile doğrudan ülke liderleriyle fikrini paylaşabilmektedir. Ayrıca

paylaşılan bu fikirlerin diğer kullanıcılar tarafından görülmesi ve tartışma ortamının yaratılması da kolaylıkla sağlanabilmektedir. Tüm bunlar Twitter (X) diplomasisisin bürokratiklikten uzak, erişim açısından da kolay yapısına işarettir. Vatandaşlar dışında farklı ülkelerden çeşitli liderler ya da siyasi aktörlerin de birbirleri ile Twitter (X) üzerinden iletişim kurarak resmi müzakerelerin önünü açtıkları görülmektedir. Siyasi aktörler arasında Twitter (X) aracılığıyla gerçekleştirilen diyalogların şahidi olarak kamuoyunun bulunması ise taraflar arasındaki ilişkilerin daha yapıcı biçimde kurulmasına ve devam ettirilmesine sebep olmaktadır (Chhabra, 2020: 4-9).

Twitter (X) diplomasisinin sıralanan "nimetlerinden" faydalanabilmek için ülkeler, evrensel dil olarak kabul edilen İngilizce'den yararlanmaktadır. Günümüzde Twitter (X) diplomasisinin ana dili de İngilizce'dir. Öyle ki artık hükümetler ya da siyasi aktörler -örneğin Belarus, Estonya, Fransa, Almanya, Japonya, Kore, Letonya, Hollanda, Polonya, Katar, Rusya, İsveç, Tayland ve Türkiye- kendi dilleri dışında İngilizce dilinde hesaplar oluşturmuştur. Hatta Fransa ve Türkiye dışişleri bakanlıklarının İngilizce dışında Arapça dilinde dahi hesapları bulunmaktadır. Bu da hem ülkeler arasındaki hem de yabancı kamuoyuyla oluşturulan bağların güçlenmesi için atılmış adımlardandır (Lüfkens, 2012).

Twitter (X) diplomasisi özelinde kriz yönetimi ise tartışmalara yol açan bir konudur. Öyle ki kimi araştırmacılar Twitter (X) diplomasisi sayesinde krizlerin henüz büyümeden çözüldüğünü ve kriz anlarında da kontrol altına alınması noktasında yardımcı olduğunu savunmaktadır.

Twitter (X) diplomasisi, ulusal ya da uluslararası bir kriz yaşanması durumunda liderlerin direkt olarak kamuoyuna ulaşarak birinci ağızdan açıklama yapmasına yardımcı olur. Yanlış anlaşılan bir durumda liderlerin geleneksel medya aracılığıyla açıklama yapması ve kitlelere ulaşması uzun sürebilmektedir. Ancak Twitter (X) üzerinden liderlerin eş zamanlı olarak açıklamalar yaparak yanlış anlaşılmaları düzeltmesi ve krizi büyümeden yok etmesi mümkündür (Chabbra, 2020: 4-9).

Kimi araştırmacılar ise bu konuyu tam tersi ele almaktadır. Öyle ki Twitter (X) üzerinden paylaşılan mesajların, geleneksel medyadakinden farklı olarak üzerine çok düşünülmeden, resmiyetten uzak ve yeterince hesaplanmadan hazırlanıyor ve paylaşılıyor olması bazen krizi fitilleyen bir hal almaktadır. Yanlış anlaşılmalara gebe bu yapısı ile bazen geleneksel medyada olduğundan daha farklı olarak telafisi zorlayacak durumlar yaratabilmektedir. Ayrıca kullanıcıların yalnızca liderler ile değil kendi aralarında da paylaşımlar yapabilmesi ufak bir mesajın dahi uluslararası krizlere yol açabilmesine neden olmaktadır. Ayrıca diplomatik kaygılarla oluşturulan bu hesapların çoğunlukla kullanıcılara cevap vermemesi de tatsız durumların yaşanabilme ihtimalini arttırmaktadır. Son olarak liderlerin de Twitter (X) üzerinden dünya kamuoyu önünde birbirlerine ve politikalarına yönelik paylaşımlar yapması kimi zaman gerilen diplomatik ilişkilerin daha da göz önünde olmasına ve büyümesine sebebiyet verebilmektedir (Ovalı, 2020). Ek olarak kimi zaman ülkelerin politikaları Twitter (X)'dakinden farklı

bir biçimde ilerlemektedir. Twitter (X) üzerinden liderler arasında yapılan atışmalar sürerken diplomatik ilişkiler tam tersi ve sorunsuz bir biçimde ilerliyor olabilmektedir. Bu da vatandaşlar için yanıltıcı ve ciddiyeti azaltan bir unsur olmaktadır (Chabbra, 2020: 4-9).

Ülkelerin politikalarından bağımsız olarak kimi zaman platform özelinde de sorunlar yaşanabilmektedir. Öyle ki 2022 yılı itibariyle Twitter (X)'ı satın alan Elon Musk'ın platformda gerçekleştirmiş olduğu çeşitli değişiklikler de kamu diplomasisi bağlamında olumsuz noktalar yaratabilmektedir. Örneğin platformda daha önceden yalnızca resmi olarak Twitter (X)'a gerçekliğini ispat etmiş hesapların "mavi tik" onaylı işaretleri bulunmaktaydı. Bu işaretin var olduğu hesaplar kullanıcılar tarafından "güvenilir" olarak algılanmaktaydı. Öyle ki ülkelerin, hükümetlerin ve siyasi aktörlerin Twitter (X) hesaplarında "mavi tik" işareti bulunmaktaydı. Bu da hesabın resmi olduğunun bir göstergesiydi. Ancak Elon Musk'ın yapmış olduğu değişiklikler sonrasında Twitter (X) platformunda "mavi tik" işareti para karşılığında alınabilecek hale gelmiştir. Sıradan kullanıcıların ödeme yaparak "mavi tik" satın almasıyla birlikte resmi hesapların da güvenilirlikleri sarsılmış, kullanıcılar nezdinde ise soru işaretleri oluşmaya başlamıştır.

Ayrıca Twitter (X) platformunda bir dönem hayata geçirilen "günlük gönderi okuma sınırı" kuralı ile kullanıcıların günlük olarak görebilecekleri gönderi sayısı sınırlandırılmıştır. Bütün bunlar Twitter (X) platformuna olan bakış açısını kısa sürede değiştirmiş, kullanıcıların yeni bir platform arayışına geçtikleri görülmüştür.

Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen ülkelerin ve liderlerin Twitter (X)'ı kamu diplomasisi doğrultusunda kullanmaları gereklilik olarak görülmektedir (Ovalı, 2020: 26-28).

Twitter (X) diplomasisinin gelişmesine yardımcı olduğu bir diğer konu ise ulus markalamadır. Yumuşak güç unsurlarının kolaylıkla yabancı kamuoyuna ulaştırılması için diğer sosyal medya platformları olduğu için Twitter (X) da oldukça uygundur. Yumuşak güç amacıyla oluşturulan sistematik gönderilerin başarıya ulaştığı, yabancı kamuoyu nezdinde olumlu karşılandığı da sıklıkla örnekleri ile karşımıza çıkmaktadır. Örneğin günümüzde birçok ülkenin daha insancıl ve sempatik bir imaj için polis teşkilatlarına ait resmi Twitter (X) hesapları oluşturulduğu görülmektedir. Bu hesaplar aracılığıyla polis teşkilatlarının başarıları, merhameti, gücü sıklıkla fotoğraflar ve videolar ile de desteklenerek paylaşılmaktadır. Bu tip imaj yönetimi faaliyetleri ulus markalama adı altında yumuşak güç ve nihayetinde kamu diplomasisi başlığı altında değerlendirilebilmektedir (Chhabra, 2020: 10).

3.6.1.1. Büyükelçilikler ve Diplomasi

Çalışma boyunca bahsedilen Twitter (X)'da kamu diplomasisi faaliyetleri amacıyla yabancı kamuoyu ile ilişkiler noktasında yer alan siyasi aktörlerden birisi de büyükelçiliklerdir. Büyükelçiliklerin hem

kendi ülkelerinin hem de bulundukları ülkenin gündemini takip ederek ilişkileri yönetmede kilit rol oynadığı bilinmektedir.

Büyükelçiler, görev yaptıkları ülkenin dili, kültürü, değerleri ve kamuoyu hakkında da derin bilgilere sahiptir. Bu sayede kamuoyuyla iletişim anlamında yabancı bir diplomat ya da liderden daha başarılı bir konumda olması ve etkili iletişim stratejileri kurması kaçınılmazdır. Bu doğrultuda büyükelçilerin kamu diplomasisi noktasında tam da hedef kitlesine uygun mesajlar üretmesi ve kamuoyunun desteğini almasının mümkün olduğu söylenilebilir. Bu iletişim günümüzde en sık tercih edilen sosyal medya platformları üzerinden kolaylıkla kurulabilmektedir. Büyükelçiliklerin de Twitter (X) hesaplarını kullanarak kamuoyuna kendi ülkelerine ait yumuşak güç unsurlarını, hedef kitlenin anlayacağı dilden paylaştığı görülmektedir. Bu sayede yumuşak güç unsurları doğru şekilde kamuoyuna ulaşmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: UKRAYNA-RUSYA BÜYÜKELÇİLİKLERİNİN RESMİ TWİTTER (X) HESAPLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı dijital kamu diplomasisi faaliyetlerini örnek vaka üzerinden incelemektedir. Bu doğrultuda dijital kamu diplomasisi bağlamında sıklıkla tercih edilmesi sebebiyle Twitter (X) platformu seçilmiştir. Araştırma sırasında Twitter (X) platformunun ismi "X" olarak değiştirilmiştir. Çalışma boyunca sürekliliğin sağlanması amacıyla çalışmanın devamında da Twitter (X) olarak bahsedilecektir.

Çalışmada örnek vaka olarak ise 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan ve tüm dünya gündemini meşgul eden Rusya-Ukrayna Savaşı belirlenmiştir.

Kamu diplomasisi faaliyetleri yabancı kamuoyunu ülke lehine etkilemek amacıyla yapıldığından örnek vaka bağlamında da yabancı kamuoyuna yönelik iletişimler incelenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda Rusya ve Ukrayna ülkelerinin Türkiye Büyükelçiliklerine ait resmi Twitter (X) hesapları seçilerek Türkiye kamuoyuna yönelik gerçekleştirdikleri kamu diplomasisi faaliyetlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

4.2. Araştırma Kapsamı ve Örneklemi

Araştırma kapsamında, Rusya Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) hesabı (@RusEmbTurkey) ve Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) hesabı (@UKRinTR) tarafından 24 Şubat 2022-24 Şubat 2023 tarihleri aralığındaki bir yıllık periyotta atılan Türkçe tweetler incelenmiştir. Araştırmaya yabancı dilde atılan tweetler ve Retweetler dahil edilmemiştir.

İki ülkenin Türkiye Büyükelçilik Twitter (X) hesaplarının savaş boyunca aktif olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir. Öyle ki bir yıllık periyotta Rusya Türkiye Büyükelçiliği tarafından 600, Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği hesabı tarafından ise 954 Türkçe tweet paylaşılmıştır.

4.3. Araştırma Soruları ve Hipotezleri

Araştırma kapsamında incelenen Twitter (X) hesaplarının dijital kamu diplomasisi faaliyetleri doğrultusunda aksiyonlar aldıkları düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırma sonucunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Ukrayna ve Rusya Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) hesapları üzerinden dijital kamu diplomasisi faaliyetlerine hizmet eden gönderiler paylaşılıyor mu?
2. Paylaşılan gönderiler dijital kamu diplomasisi özelinde ne tür temalara ayrışmakta?

3. İki ülkenin dijital kamu diplomasisi bağlamında gerçekleştirdikleri aksiyonların benzeşme veya ayrışma noktaları bulunuyor mu?

4.4. Araştırma Yöntemi

Araştırma kapsamında incelenen tweetler öncelikle içerik çözümlemesi yöntemiyle taranmış, kategorize edilmiştir. Kategorizasyon sırasında belirlenen kategoriler, atılan tweetlerin tamamının okunması ve ortak temalar belirlenmesi yöntemiyle oluşturulmuştur. Bu doğrultuda ana kategoriler, "Bilgilendirme, Suçlama, Kanaat önderleri ve diğer" şeklinde sıralanabilmektedir. Ayrıca her kategorinin alt başlıkları bulunmakta, bu başlıklar ülkelere göre değişiklik göstermektedir.

4.4.1. İçerik Çözümlemesi

İçerik çözümleme yönteminin ilk faaliyetlerine 16. Yüzyılda rastlanmaktadır. İçerik çözümlemesi o dönemde tek kitle iletişim aracı olan gazeteler üzerinden yapılmaktaydı ve günümüzdeki örneklerinden çok farklı şekilde yapılmaktaydı. İçerik çözümlemelerinin modern örneklerinin tarihi ise 20. Yüzyılın başlarına uzanmaktadır (Aziz A. , 2003).

Aziz, (2003) içerik çözümlemesini "toplumbilimsel araştırmalarda kullanılan bir gözlem tekniği" şeklinde tanımlanmaktadır. Toplum bilimlerin neredeyse her alanında kullanılabilmektedir ancak popülerlik kazanması kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması sayesindedir. Çoğunlukla kitle iletişim araçlarında yer alan mesajları konu edinmektedir.

Webster's Dictionary of the English Language, içerik çözümlemesi yöntemini 1961 yılında "Bir iletişim materyalinin açık ve gizli içeriğinin anahtar sembollerinin sınıflandırılması, tablolaştırılması ve değerlendirilmesinin analizi" olarak tanımlamıştır (Krippendorff, 2004).

Berelson (1952) ise içerik çözümlemesini "iletişimin açıklanan içeriğinin yansız, sistematik ve kantitatif tanımlarını yapan bir araştırma tekniği" şeklinde tanımlamaktadır.

İçerik çözümleme teknikleri mesaja ve amaca göre farklılaşabilir. Bu doğrultuda literatürde birçok türden bahsedilebilir. Bu çalışma kapsamında Holsti'nin sınıflandırmasına benzer bir teknik kullanılmıştır.

Holsti'ye (1969) göre içerik çözümlemesinde iletişimin karakteristikleri tanımlanır. Buna göre mesajın; nasıl söylendiğini, kime iletildiği, niçin, ne amaçla söylediği bağlama göre değerlendirilir. Ayrıca hangi etki ile söylendiği de sorgulanarak bütünleyici bir yaklaşım sergilenmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen tweetlerin içerik çözümlemesi ile tweetler bağlamında kantitatif bir tablo ortaya konulmuştur. İçerik olarak çözümlenen tweetlerin kategorizasyonu sonrasında söylem çözümlemesi/analizi yapılmıştır.

4.4.2. Söylem Analizi

Söylemler sosyal anlamların ortaya çıktığı alanlar olarak tanımlanmaktadır. Söylem analizde, analiz edilen konu mesajlardır. Ancak diğer araştırma türlerinden farklı olarak söylem analizinde veri olduğu haliyle incelenmez. Söylemlerin sosyal anlamlarla olan ilişkisi gereği söylem analizi tekniğinde bağlam da büyük rol oynamaktadır (Oğuz, 2008).

Söylem analizi; mesajların dil bilgisel özellikleri de göz önünde bulundurularak niteliksel olarak çözümlenmesi anlamına gelmektedir. Söylem analizi tekniği özellikle son yıllarda kitle iletişim araçları aracığıyla kitleleri etki altına alma faaliyetleri sonrasında önem kazanmış, sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır (Aziz A. , 2003).

Söylem analizinde incelenen söylemlerin/mesajların/iletilerin, semantik olarak yorumu gerekmektedir. Söylemlerde yer alan kelimeler, kavramlar bağlama göre, yapılan referanslara göre analiz edilmektedir.

Ayrıca söylemlerin, mesajın göndericisinin ait olduğu toplum/kültür ile ilişkisi dışında hedef seçilen kitlelerin kültürüne de uyumu incelenmelidir. Alıcı konumda olan kişilerin gönderilen mesajı anlayıp anlayamayacağı, yorumlayıp yorumlayamayacağı da analiz gerektiren konulardandır (Aziz, 2003).

Bu çalışma kapsamında içerik analizi ile kategorize edilen tweetlerin söylem analizi bağlamında kıymetli görülen örnekleri de çözümlenmiş, örneklerine yer verilmiştir. İncelenen tweetler bağlamdan bağımsız değerlendirilmemiş olup içinde bulunulan durum, seçilen hedef kitle ve platform göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

4.5. İncelenen Twitter (X) Hesapları Üzerine Karşılaştırmalı Analiz

Çalışma kapsamında incelenen Rusya ve Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği hesaplarının genel bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

Tablo 6. Twitter (X) Hesapları Karşılaştırmalı Analiz

	Rusya Türkiye Büyükelçiliği (@RusEmbTurkey)	**Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği (@UKRinTR)**
Twitter (X)'a Katılma Tarihi	27 Eylül 2012	8 Aralık 2014
Tweet Sayısı	14,523	21,542

Takipçi Sayısı	47,574	115,470
Takip Edilen Sayısı	637	499
24 Şubat 2022-2023 tarihlerinde atılan Türkçe tweet sayısı	600	954

Buna göre @RusEmbTurkey kullanıcı adıyla Twitter (X)'da yer alan Rusya Türkiye Büyükelçiliği resmi Twitter (X) hesabını platforma 27 Eylül 2012 tarihinde katılmıştır. Toplam tweet sayısı 14 bin 523'tür. Platformda takip ettiği hesap sayısı 637 iken, takipçi sayısı ise 47 bin 574'tür. @UKRinTurkey kullanıcı adıyla Twitter (X)'da yer alan Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği ise plaforma 8 Aralık 2014 tarihinde katılmıştır. Toplam tweet sayısı 21 bin 572'dir. Platformda takip ettiği hesap sayısı 499 iken, takipçi sayısı ise 115 bin 770'dir. Araştırma kapsamınca incelenen tarihlerde ise Rusya Büyükelçiliği toplam 600 Türkçe tweet paylaşırken, Ukrayna Büyükelçiliği ise 954 Türkçe tweet paylaşmıştır. Buradan hareketle Ukrayna Büyükelçiliği resmi Twitter (X) hesabının Rusya Büyükelçiliği resmi Twitter (X) hesabından daha aktif gönderi paylaştığı söylenebilmektedir.

4.6. Rusya Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi

Rusya Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) hesabında incelenen bir yıllık periyotta atılan 600 tweet taranmış, tweetlerin ortak temalarına göre kategorize edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda tweetlerin içerik analizi gösterilmektedir.

Tablo 7. Rusya Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi

Rusya Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @RusEmbTurkey	
Tweet Konusu/Teması	**Tweet Sayısı**
Bilgilendirme	97
Suçlama	350
Türkiye hakkında	61
Diğer	92

Buna göre Rusya Türkiye Büyükelçiliğinin resmi Twitter (X) hesabından paylaştığı tweetlerden 97'si bilgilendirme, 350'si suçlama, 61'i Türkiye hakkında, 92'si ise diğer konuları içermektedir.

Bilgilendirme temalı tweetlerde çoğunlukla savaşa ve savaşın seyrine yönelik tweetler paylaşılmaktadır.

Türkiye hakkında paylaşılan tweetlerin ise Türkiye'nin savaşa dair tutumu ve kanaat önderliği hakkında olduğu görülmektedir.

Diğerlerinden büyük bir üstünlükle daha çok atılan suçlama temalı tweetler ise kendi içerisinde suçlama, mağduriyet bilgilendirmesi ve batı temaları olarak üçe ayrıldığı görülmektedir. Buna göre suçlama temalı tweetlerin alt temaları aşağıdaki gibidir. Bu tabloya göre suçlama tweetlerinden 100'ü suçlama, 67'si mağduriyet bilgilendirmesi, 183'ü batı alt temalıdır.

Tablo 8. Rusya Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Suçlama Temalı Tweetler

Rusya Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @RusEmbTurkey	
Suçlama Temalı Tweetler	**Tweet Sayısı**
Suçlama	100
Mağduriyet Bilgilendirmesi	67
Batı	183

Suçlama kategorisinde değerlendirilen tweetler genel olarak Ukrayna, batı, Avrupa, NATO üyeleri gibi aktörleri hedef alan tweetlerdir. Direkt olarak bir olay üzerinden örnek gösterilerek suçlama yapıldığı gibi aynı zamanda genel durum üzerinden de suçlamalar yapıldığı görülmektedir.

Mağduriyet bilgilendirmesi temalı tweetlerde ise Rusya'ya çeşitli aktörler tarafından yapılan saldırılar sonucunda zarar gören alanlar ya da siviller konu edilmektedir. Zaman zaman savaşın tüm dünyaya getirdiği olumsuzluklar da yazılmaktadır.

Batı temalı tweetlerde ise başta ABD olmak üzere "batı" olarak adlandırılan diğer aktörler hedef alınmaktadır.

Suçlama kategorisine dahil edilmiş birkaç tweet aşağıdaki gibidir:

> *"Nebenzya: Sivil hedeflere saldırı olmayacağını açık ve net bir şekilde belirttik ancak naziler şimdiden sivilleri "canlı kalkan"olarak kullanıyorlar. Yerleşim bölgelerinde topçu, çok namlulu roket sistemlerinin naziler tarafından konuşlandırılmasını sert dille kınıyoruz."*
>
> *"#Putin: "#Ukrayna'nın kendi #nükleer silahını oluşturmayı planladığını biliyoruz, bu yönde açıklamalar yapıldı. Ukrayna'nın eline kitle imha silahının geçmesiyle dünya, Avrupa, #Rusya için durum radikal biçimde değişecek. Bu gerçekçi tehlikeye tepki vermememiz mümkün değil."*
>
> *"Lavrov:Ukrayna karasularından ayrılmak isteyen tüm gemilerin kullanabileceği insani koridorları bir aydan fazla bir süredir açıyoruz. Yakın zamana kadar, Devlet Başkanı Zelenskiy de dahil Ukrayna makamları, karasularını mayınlardan temizlemeye hazır olmadıklarını alenen söylediler"*

Suçlama kategorisinin alt temalarından olan "mağduriyet bilgilendirmesi" konulu tweetlerden birkaç örnek aşağıda sıralanmıştır:

“Eski Fransız asker: ▫Ukraynalı askerlerin esir düşen Rus askerleri dizlerinden vurduklarına ve üst düzey subayların başlarına kurşun sıktıklarına tanık oldum. ▫Amerikalı kameramanların olay yerlerinden sahte video çekimleri yaptıklarını, mizansen sahnelediklerini bizzat gördüm.”

“#Erkhov: 8 yıldan fazla bir süredir Ukrayna ordusu ve aşırı milliyetçiler, sırf kanlı, anayasaya aykırı darbenin sonucunu tanımayı reddettikleri ve kendi ana dili Rusçayı özgürce kullanma hakkı korumaya karar verdikleri gerekçesiyle Donbass sakinlerini öldürüyorlar.”

“@mod_russia: "Mariupol'deki durum ağır, bunu kentten çıkan siviller söylüyor. Ukraynalı aşırı milliyetçiler üzerinde 'Ateş etmeyin- çocuklar var!' yazılı evlerde kendi ateş noktalarını kuruyor. Aşırı milliyetçiler evlerinden ayrılmaya çalışan tüm barışçıl sakinlere ateş açıyor"”

Suçlama kategorisi altında batı alt temasında atılan tweetlerden bazıları şöyledir:

“Ukrayna'daki aşırı milliyetçi hareketi birden bire ortaya çıkmadı; inşası yıllar sürdü. Yıllardır büyüyor, batılı küratörler tarafından besleniyor ve batılı fonlarla destekleniyor. @RT_Doc’un belgeselini izleyiniz: https://t.co/n7odLBxCDr”

“Vladimir Putin: Batı, saldırgan Rusya karşıtı politikasında tüm sınırları aştı. Washington, Londra ve Brüksel, Kiev'i askeri faaliyetlerini Rusya topraklarına taşımaya itiyor. Rusya'ya karşı nükleer silahların kullanılmasının mümkün ve kabul edilebilir olduğunu söylüyorlar.”

“Vladimir #Putin: ABD diktası kaba güce, güce başvurmaya dayanıyor. Bazen çok güzel bir ambalaj içinde sunuluyor, bazen de ambalajsız olarak. Ancak özü aynı; güce başvurmak. Bu nedenle, ABD tarafından dünyanın her köşesinde yüzlerce askeri üs konuşlandırıldı.”

Bilgilendirme temalı tweetlerin ise savaşın seyri, Rusya’nın çeşitli konulardaki takındığı ya da takınacağı tutumlar ile alakalı olduğu görülmektedir.

Bilgilendirme teması altındaki tweetlerin bazıları şöyledir:

“#Putin: Kiev rejimi, eylemleriyle kendisini uluslararası terör örgütleriyle aynı kefeye koydu. Kiev’in bu eylemlerini karşılıksız bırakamazdık. Bu sabah uzun menzilli silahlar ile Ukrayna’nın enerji, ordu ve iletişim tesislerine karşı büyük bir saldırı gerçekleştirildi.”

“Vladimir #Putin: "Tüm zorluklara rağmen Rus ekonomisinin yaptırım darbesine dayandığını, son derece iyi dayandığını belirtmek isterim. Tüm ana makroekonomik göstergeler bunu söylüyor".”

“#Novak: “Edindiğimiz bilgilere göre #Ukrayna'nın gaz nakil sistemine ve özellikle gaz pompa istasyonlarına yönelik provokasyon hazırlanıyor. Bu konuda önceden uyarmak istiyorum, bu son derece tehlikeli, #Rusya bununla ilgilenmiyor. Bunu önlemek için her şeyi yapıyoruz.”

Türkiye temalı tweetlerde ise çoğunlukla savaşa dair Türkiye'nin tutumu, Türk politikacıların açıklamaları ya da Türk politikacılar ile yapılan fikir alışverişleri konu edilmektedir. Ayrıca Türkiye'de gündem olan konulara dair fikir, yorum, taziye vb. tweetler de bulunmaktadır.

Türkiye temalı tweetlerden bazıları şu şekildedir:

> *" Peskov: Türkiye bizim için dost bir ülke, hem siyasi hem de ticari-ekonomik işbirliği açısından çok önemli bir partnerimiz. Türkiye'nin Rusya karşıtı yasadışı yaptırımlara katılmaması, bağımsız bir dış politika izlemesi, işbirliğinin sürdürülmesini mümkün kılıyor, potansiyel çok büyük."*
>
> *"Rusya Savunma Bakanı Orgeneral Sergey Shoigu ile Türkiye Savunma Bakanı Hulusi Akar arasında telefon görüşmesi yapıldı. Görüşmede, Ukrayna'daki durumun yanı sıra iki ülke savunma bakanlıkları arasındaki işbirliğine ilişkin diğer güncel konular ele alındı."*
>
> *"#Zaharova: "#Rusya Devlet Başkanı ve #Türkiye Cumhurbaşkanı arasında gerçekleştirilen telefon görüşmesi sırasında varılan anlaşmaya göre Türk liderinin girişimiyle Sergey #Lavrov ve Dmitriy Kuleba arasında @MevlutCavusoglu'nun katılımıyla görüşme planlanmaktadır"."*

Diğer teması altında incelenmiş tweetlerin ise genellikle Rusya, Türkiye ve dünya gündemine yönelik tweetler olduğu görülmektedir. Yıl dönümleri, taziye mesajları ya da etkinlik bilgilendirmeleri gibi savaş dışında değerlendirilebilecek konular bu tema altında toplanmıştır.

Buna göre diğer teması altında incelenen tweetlerden bazıları aşağıdaki gibidir:

> *"Bugün @RusEmbTurkey'de 19 Aralık 2016'da görevini yürüttüğü esnada uğradığı suikast sonucu yaşamını yitiren Rusya Kahramanı, #Rusya Ankara Büyükelçisi Andrey #Karlov'u anma töreni düzenlendi."*
>
> *"Rusya Müslümanları Dini İdaresi: Stockholm'de Kur'an-ı Kerim yakılması barbarlık olup bunu şiddetle kınamaktayız. Bunu yapanlar, dinler arasında nefret ateşini körükleyerek belirli insan gruplarını siyaseten harekete geçirmeye çalışmaktadır."*
>
> *"Rus arama-kurtarma ekipleri, Kahramanmaraş'ta çalışmalara başladı. Rusya Acil Durumlar Bakanlığı, depremin ardından dün Türkiye'ye 100'den fazla uzmanın yanı sıra özel eğitimli köpekler ve sahra hastanesi göndermişti."*

4.7. Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi

Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Twitter (X) hesabında incelenen bir yıllık periyotta atılan 954 tweet taranmış, tweetlerin ortak temalarına göre kategorize edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda tweetlerin içerik analizi gösterilmektedir.

Tablo 9. Ukrayna Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi

Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @UKRinTR	
Tweet Konusu/Teması	**Tweet Sayısı**
Bilgilendirme	**362**
Suçlama	**247**
Uluslararası Çağrı	**113**
Türkiye	**95**
Diğer	**37**

Buna göre Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği hesabından atılan tweetlerin 362'si bilgilendirme, 247'si suçlama, 113'ü uluslararası çağrı, 95'i Türkiye, 37'si diğer temalı tweetlerden oluşmaktadır.

Suçlama kategorisinde yer alan tweetler kendi içinde suçlama, mağduriyet bilgilendirmesi ve şehit haberleri olmak üzere üç alt başlığa ayrılmaktadır. Suçlama kategorisi alt başlıkları dağılımları aşağıdaki gibidir.

Tablo 10. Ukrayna Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Suçlama Temalı Tweetler

Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @UKRinTR	
Suçlama Temalı Tweetler	**Tweet Sayısı**
Suçlama	35
Mağduriyet Bilgilendirmesi	212
Şehit Haberleri	100

Buna göre Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği resmi Twitter (X) hesabının attığı suçlama tweetlerinin çoğunluğu mağduriyet teması üzerinedir. Mağduriyet bilgilendirmesi temasında çoğunlukla Rusya'nın ve aldığı aksiyonların Ukrayna sivil halkına nasıl zarar verdiğini iddaa eden tweetler paylaşılmaktadır.

Bu temada toplam 212 tweet paylaşılmıştır. Suçlama temasında mağduriyetten bağımsız olarak Rusya'ya yönelik suçlamalar konu edilirken, şehit haberleri temasında ise Rusya'nın saldırıları sonucunda hayatını kaybeden sivil vatandaşların haberleri konu edilmektedir. Suçlama temasında 35, şehit haberleri temasında ise 100 tweet paylaşıldığı görülmektedir.

Suçlama kategorisinde yer alan tweetlerden bazıları aşağıdaki gibidir:

> *"Bu, savaş suçlarını örtbas etmek, Ukrayna Silahlı Kuvvetlerini itibarsızlaştırmak, Batı silahlarının tedarikini bozmak ve #Ukrayna toplumunda sosyal gerilimi artırmak için planlanan klasik bir sahte bayrak operasyonudur."*

""Çocuklarımıza, yaşadıkları travmanın etkilerini azaltmak için psikolojik destek sağlıyor, kültürel faaliyetler düzenliyoruz.""

""Halkımızın vatanının kurtuluşu için ne kadar can verdiğini hepiniz biliyorsunuz. Kaç can, emek ve sağlık verildi…Bugün ölen çocukların resmi listesinde 358 isim var. Ancak bu sadece teyit edilen ve onaylananların listesi.""

Bilgilendirme teması altında yer alan tweetlerde savaşa ve savaşın seyrine dair bilgilendirmelerin yanı sıra yapılan müzakereler, gelişmelere yönelik yaklaşımlar da konu edinmiştir.

Bu temada atılan tweetlerden birkaçı aşağıda sıralanmaktadır.

"10 Kasım'da Ukrayna ordusu #Mykolayiv bölgesine bağlı Snigurivka şehrini Rus işgalinden kurtardı. Yaşasın Ukrayna Silahlı Kuvvetleri!"

"Bugün #Rusya #Ukrayna'ya 42 drone ile saldırdı. Bunlardan 36'sı düşürüldü."

"Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi @VasylBodnar, Ukrayna ve Rusya arasındaki esir takasına ilişkin DHA'ya konuştu. Büyükelçi Bodnar, çok zor ama başarılı bir operasyon gerçekleştirildiğini söyledi."

Uluslararası çağrı teması altında yer alan tweetlerde ise Ukrayna'nın yabancı ülkelere ve kamuoyuna yönelik yardım talepleri olduğu görülmektedir.

""Tüm devletleri, Rusya'dan açlık oyunlarını durdurmasını ve yükümlülüklerini yerine getirmesini talep etmeye çağırıyorum.""

"Eğer Rusya'yı şu an durdurmazsak yakında bunların hepsi nükleer ve radyasyon felaketine yol açabilir. Bunun sonuçlarını sadece Ukrayna değil, tüm Avrupa da hissedecektir. #StopRussiaNOW"

""O yüzden, herkesi Ukrayna'nın yeniden imarında rol almaya davet ediyorum. Savaşın yıktıklarını ayağa kaldırmanın ve tüm dünya olarak el ele vermenin, yeni savaşların önündeki en kuvvetli kalkan olacağına inanıyorum.""

Türkiye temalı tweetlerde Türkiye'nin savaşa dair tutumu, Ukrayna destekleri ve görüşleri paylaşılmaktadır. Ayrıca Türk siyasi aktörlere teşekkür mesajları ve Türkiye gündemine dair yaklaşımlar da tweetler arasında yer almaktadır.

Buna göre Türkiye temalı tweet örnekleri aşağıdaki gibidir:

"Cumhurbaşkanı @RTErdogan ile görüştüm.Güvenlik işbirliği konularına, Zaporijjya NS'nde işgalcilerin olmaması gerektiği, savaş esirlerinin değişimi, tahıl anlaşmasının geliştirilmesi

konularına değindik. Türkiye'nin Barış Formülü uygulanmasına katılmaya hazır olduğunu duyduğuma sevindim."

"Desteğiniz, yardımlarınız ve güzel dilekleriniz için teşekkür ederiz @EmineErdogan Hanımefendi"

"Rus saldırılarını şiddetle kınayan ve Türkiye'nin Ukrayna'ya desteğini sürdüreceğini teyit eden Türk mevkidaşım @MevlutCavusoglu ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdik. BM Genel Kurulu kapsamında kararlı bir tepkiyi harekete geçirme çabalarını koordine ettik."

Diğer kategorisinde ise savaştan bağımsız olarak Ukrayna ve dünya gündeminde yer alan olaylar bulunmaktadır.

"Ukrayna Altyapı Bakanı Oleksandr Kubrakov İstanbul'da BM Genel Sekreteri @antonioguterres ile bir araya geldi."

"#Ukrayna mutfağına ait Borşç çorbası resmi olarak Ukrayna milli yemeği olarak tanındı ve UNESCO'nun acil olarak koruma altına alınması gereken somut olmayan kültürel miras listesine dahil edildi."

"#Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodymyr Zelenskyy, Ukrayna'nın NATO'ya hızlandırılmış katılım başvurusunu imzaladı."

Bütün incelemeler sonucunda Rusya'nın büyükelçilik resmi Twitter (X) hesabından paylaşmış olduğu gönderilerin daha çok suçlama amacı içerdiği görülmektedir. Bahsi geçen suçlama tweetlerinin temasının ise çoğunlukla "batı" konulu olduğu dikkat çekmektedir.

Suçlama tweetleri dışında bilgilendirme tweetleri de dikkat çekmekte ancak suçlama kategorisine göre sayısının az kaldığı görülmektedir.

Ukrayna'nın da büyükelçilik resmi Twitter (X) hesabından paylaşmış olduğu gönderilerin büyük bir çoğunluğu bilgilendirme teması altında değerlendirilmektedir.

Rusya'ya benzer şekilde suçlama kategorisinde çoğunluk olduğu da dikkat çekmektedir. Suçlama tweetlerinde ise çoğunlukla mağduriyet bilgilendirilmesi yapıldığı görülmektedir.

Yine Rusya ile benzer olarak Ukrayna büyükelçilik resmi Twitter (X) hesabında suçlama kategorisinden sonra bilgilendirme tweetlerinin sayısı fazladır. Rusya'dan farklı olarak Ukrayna'nın uluslararası çağrı konulu tweetlerinin sayısının da fazla olduğu görülmektedir.

Türkiye ve diğer kategorilerinde ise yine iki ülkenin de tweet sayısı anlamında benzer olduğu söylenebilir.

Bu doğrultuda ortaya konulan kategorilere ait tweet sayıları ortak bir grafikte şu şekilde gösterilebilir.

Grafik 1. Paylaşılan Tweetlerin Kategori Bazında Karşılaştırılması

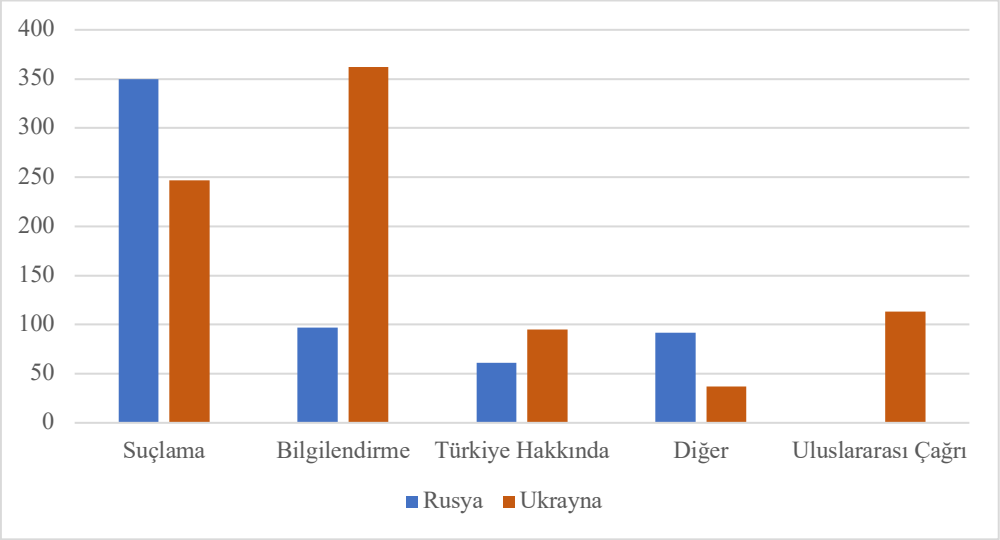

4.8. Söylem Analizi

Söylem analizi ile incelenecek tweetler içerik analizi bölümünde yapılan kategorizasyonlar doğrultusunda incelenmiştir. Buna göre her kategoriden on örnek gönderi incelenmiştir. İlgili gönderiler kamu diplomasisi bağlamında iyi örnek teşkil etmesi sebebi ile seçilmiştir. Kamu diplomasi özelinde etkileyici olmaması sebebiyle iki ülke için de diğer kategorisinde yer alan gönderilerde söylem analizi yapılmamıştır.

Söylem analizinde tweetler sözcük seçimi, alt metin, bağlam ve kamu diplomasisi ile ilişkisi bakımından detaylıca irdelenmiştir.

Tweetler içerisinde iki ülkenin de ülke isimleri yerine emoji ikonlarından yararlanıldığı görülmüştür. Çalışmada bu ikonlara yer verilemeyeceğinden araştırmacı tarafından ikonların karşılıkları düzeltilerek yazılmıştır.

4.8.1 Rusya Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Söylem Analizi

Aşağıda Rusya'nın Türkiye Büyükelçiliği resmi Twitter (X) hesabından paylaşılan tweet örnekleri içerik analizde ortaya çıkan kategoriler bazında söylem analizi tekniği ile incelenmiştir.

4.8.1.1. Bilgilendirme Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Rusya'nın bilgilendirme kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

> *"Putin: Rusya'ya nefretin kasıtlı olarak yüceltilmesinin ilk ve asıl kurbanı Ukrayna'dır. Rusya'da ise durum tam tersi; Ukrayna halkına her zaman saygı ve sıcaklıkla yaklaştık, yaklaşıyoruz. Önceden de böyleydi, bugünkü trajik cepheleşmeye rağmen hâlâ böyle."*

Örnek tweette Rusya devlet başkanı Putin'in bir demecine yer verilmiştir. Buna göre Rusya'ya yönelik kasıtlı bir nefret olduğu iddia edilmektedir. Bu kasıtlı nefretin kim tarafından "yüceltildiği" konusunda bir işaret ise bulunmamaktadır. Ukrayna ise bu nefreti yüceltenler tarafından hedef alınmış bir "kurban" olarak lanse edilmektedir. Buna göre Rusya'nın Ukrayna'ya nazaran daha üstten bir pencereden baktığı vurgusu yapılmaktadır. Ayrıca bu nefrete karşın Rusya'da durumun farklı olduğu vurgulanmakta, Ukrayna "halkına" her zaman olumlu hislerle yaklaştıkları söylenmektedir. Burada yalnızca halk vurgusu yapılması önemlidir. Ayrıca gönderinin sonunda bahsedilen "trajik cepheleşme" kelimesi ile Rusya'nın bu durumdan rahatsız olduğu, çözüm yanlısı olduğu algısı oluşturulmaktadır. Bunlar doğrultusunda Rusya'nın adeta "iki yakın dostu" çatışmaları için yönlendiren başka bir gücün varlığından bahsettiği ve suçladığı çıkarımı yapılabilir.

Örnek 2

> *"@mod_russia: Azovstal'da gelişen feci durum ışığında ve tamamen insancıl ilkelerden yola çıkarak Rus Silahlı Kuvvetleri bir kez daha aşırı milliyetçi taburların militanlarına ve yabancı paralı askerlere 19 Nisan saat 12.00'den itibaren silah bırakmalarını teklif ediyor."*

Örnek tweette Rus Silahlı Kuvvetleri'nin karşı tarafa silah bırakma teklifi yer almaktadır. Ancak bu yapılırken taraflardan Ukrayna'nın ismi geçmemekte, karşı taraftan "aşırı milliyetçi taburlar" ve "yabancı paralı askerler" olarak bahsedilmektedir. Bu doğrultuda Ukrayna'nın doğrudan suçlanmadığı onun yerine başka düşmanlar oluşturulmaya çalışıldığı çıkarımı yapılabilir. Türkiye kamuoyuna da bu fikri aşılama çabalarının Ukrayna'daki eylemlerini meşru kılmak amacıyla yapıldığı düşünülmektedir.

Örnek 3

> *"#Peskov: Şehirlerin kuşatıldığı ve insanlara koridorlardan çıkmaya izin vermediğimiz konusundaki iddialar yalandır. İnsani koridorlar var, ordumuz tarafından sağlanıyor ama aşırı milliyetçilerin insanlara çıkmaya izin vermemesi nedeniyle insanlar çıkamıyorlar. #Ukrayna"*

Örnek tweette medyada yer alan bir yanlış bilginin düzeltilme çabası yer almaktadır. Rusya'ya yönelik "şehir kuşatma ve insani koridorlar oluşturmama" suçlamalarının ardından açıklama yapıldığı ve karşı

suçlama yapıldığı görülmektedir. Karşı taraftan yine Ukrayna olarak bahsedilmediği, "aşırı milliyetçi insanlar" olarak bahsedildiği dikkat çekmektedir.

Örnek 4

> *"#Rusya'nın neden Ukrayna'da özel askeri harekatı düzenlemeye karar verdiğini soruyorsanız fotograf sergisini görmenizi tavsiye ediyoruz. Online sergi: #Ukrayna Yönetiminin İşlediği Savaş Suçları ve İnsanlığa Karşı Suçlar #Donbass."*

Örnek tweette bir fotoğraf sergisine yönelik bilgilendirme yer almaktadır. Bu serginin amacının Rusya'nın neden Ukrayna'da özel askeri harekât düzenlemeye karar vermesini anlatmaktadır. Rusya'nın gönderide "savaş" kelimesi yerine "özel askeri harekât" kelimesini seçmesi dikkat çekmektedir. Bu cümleden yola çıkılarak Rusya'nın bu "askeri harekata" zorunda kaldığı çıkarımı yapılabilir. Ayrıca serginin ismi de direkt olarak "Ukrayna yönetimini" hedef almaktadır.

Örnek 5

> *"#Zaharova: 8 yıl boyunca, Kiev'i kendi halkına yönelik cezalandırma operasyonunu durdurmaya, #Donbass'taki çatışmayı barışçıl, siyasi ve diplomatik yollarla çözmeye, Donetsk ve Luhansk ile doğrudan diyalog kurmaya ikna etmek için her türlü çabayı gösterdik."*

Örnek tweette Rus Dışişleri Sözcüsü Maria Zaharova'nın demecine yer verildiği görülmektedir. Buna göre Kiev olarak nitelendirilen Ukrayna yönetiminin "kendi halkına yönelik cezalandırma operasyonu" düzenlediği iddia edilmektedir. Buna göre Rusya'nın Ukrayna yönetimini bu yoldan dönmesi için büyük çaba gösterdiği vurgulanmaktadır. Buradan hareketle Rusya'nın bu savaş içinde yıllardır barışçıl olan taraf olduğu, siyasi ve diplomatik yollara başvurduğunu ancak Ukrayna'dan tam tersi bir karşılık alması sebebiyle çaresiz kaldığı algısı yaratılmaktadır.

Örnek 6

> *"Lavrov: Kimsenin #Ukrayna'yı işgal etmek gibi bir planı yok. Askeri operasyonun hedefi Ukrayna'nın militarizm ve Nazizm'den arındırılmasıdır. Modern Ukrayna'da yaşayan tüm halkların, Nazi psikolojisinin kalıplarına hapsolmadan kaderlerini özgürce belirleyebilmesini istiyoruz."*

Örnek tweette Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Rusya'nın çatışmalardan bir "savaş" ya da "işgal" olarak bahsetmekten imtina ettiği görülmektedir. Rusya'nın

"askeri operasyon" olarak adlandırdığı faaliyetlerinin amacının ise Ukrayna'nın "militarizm" ve "Nazizmden" arındırılması olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Ukrayna halkına olumlu yaklaşılarak, halkı "Nazi psikolojisi kalıplarından" çıkartmak istedikleri vurgusu yapılmıştır. Buna göre hedef kitlenin zihninde Rusya'nın Ukrayna'dan üstün, Ukrayna halkına gönderilmiş bir "kurtarıcı" olarak konumlamaya çalıştıkları söylenilebilir.

Örnek 7

"Fransız muhabirin gözünden #Mariupol'deki durum."

Örnek tweette semantik açıdan incelenecek bir unsur bulunmamasına rağmen kamu diplomasisi açısından kıymetli bulunmaktadır. Öyle ki tweette Mariupol'deki son durumun bir "Fransız muhabir" gözünden anlattığı görülmektedir. Bu durumda Rusya'nın bu kelimeyi ve muhabiri bilinçli olarak seçtiği düşünülmektedir. Ukrayna'nın batının desteğini alması ile Rusya'nın da kendisine batıdan bir kanaat önderi seçtiği görülmektedir. Böylece Türkiye kamuoyunda daha "prestijli" olacağı düşünülen bir aktör seçilerek etkinin arttırılması amaçlanmıştır.

Örnek 8

"#Putin: Ukrayna bizim için sadece bir komşu ülke değil. Kendi tarihimizin, kültürümüzün, manevi alanımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Bunlar sadece meslektaşlarımız, arkadaşlarımız değil, aynı zamanda bizimle kan bağı olan,aile bağları olan akrabalarımızdır."

Örnek tweette Rusya devlet başkanı Putin'in demecine yer verilmiştir. Gönderide Ukrayna'ya övgü ile yaklaşıldığı görülmektedir. Öyle ki Ukrayna'nın "akrabalarımız" olarak tanımlanması da Rusya'nın harekatının "akrabalara" yardım faaliyetleri olarak algılanması çalışmasının bir parçası olarak görülmektedir.

Örnek 9

"Putin: Rusya,eşi görülmemiş baskıya dayandı. Durum istikrar kazanıyor. Ruble,Şubat ayının ilk yarısındaki seviyelere döndü,nesnel olarak güçlü bir ödeme dengesi oluşmaya başladı. İlk çeyrek cari ödeme dengesinde pozitif bakiye 58 milyar doları aştı. Bu,tarihin en yüksek seviyesi."

Örnek tweette Rusya devlet başkanı Putin'in demecine yer verilmiştir. Gönderide Rusya'nın "eşi görülmemiş bir baskıya" dayandığı iddia edilmektedir. Bahsedilen bu savaş döneminde dünya tarafından Rusya'ya yapılan yaptırımlar ve ambargolar olduğu düşünülmektedir. Ancak Rusya, bu

baskılar sonucunda bile ekonomik anlamda büyüme gerçekleştirmiştir. Öyle ki tarihin en yüksek seviyesine ulaştığı söylenmektedir. Bu gönderiyle Rusya'nın bütün yaptırımlara rağmen savaş durumunda dahi "güçlü" bir ülke olduğu algısını oluşturmak amaçlandığı düşünülmektedir.

Örnek 10

> *"#Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Andrey Rudenko: "Mevcut müzakereleri dondurmak ve her şeyi duraklatmak bizim inisiyatifimiz değil. #Ukrayna olumlu tutum sergilediğinde ve sunduğumuz tekliflere en azından bir karşılık verdiğinde masaya dönmeye hazırız"."*

Örnek tweette Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Andrey Rudenko'nun demecine yer verilmiştir. Gönderide mevcut müzakerelerin durdurulduğunu ancak bu durumun Rusya'dan kaynaklı olmadığı belirtilmektedir. Ukrayna'nın müzakereler anlamında olumlu bir tutum sergilemediği vurgulanmaktadır. Ayrıca gönderinin sonunda yer alan "sunduğumuz tekliflere en azından bir karşılık verdiğinde" ifadesinden Ukrayna'nın sürece çözümcül yaklaşmadığı, Rusya'nın ise çözümcül davransa da Ukrayna'dan karşılık alamadığı sonucu çıkmaktadır.

4.8.1.2. Suçlama Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Rusya'nın suçlama kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

> *"Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov: Ukrayna ile müzakerelere devam etmemek için bir neden görmüyoruz. Müzakerelerde Ukrayna tarafı "kaçamaklı" davranmakta, bazen U-dönüşleri yapmakta, birkaç gün önce önerdiklerini reddetmekte. Ama biz ısrarlı ve sabırlıyız."*

Örnek tweette Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Ukrayna ile müzakere süreçlerine dair bilgilendirme yapılan bu gönderide Ukrayna'nın aynı çabayı göstermediği vurgusu yapılmıştır. Öyle ki Ukrayna'nın müzakereler sırasında tutarsız davrandığının altı çizilmektedir. Bu yapılırken "birkaç gün önce önerdiklerini reddetmekte" söylemi dikkat çekmektedir. Rusya'nın bunu söylerken Ukrayna'nın kendi kararlarını almadığı ya da kararlarını başka güçler ile paylaşarak ilerlediği mesajı vermek istediği düşünülmektedir. Rusya'nın ise bu sürece "dahi" sabırlı olduğu söylenmektedir. Bu doğrultuda Rusya'nın aynı zamanda barışçıl ve çözümcü davranan taraf olduğu algısını yaratmak istediği söylenilebilir.

Örnek 2

"Ukrayna Büyükelçiliği'nin paylaştığı bilgilerin doğruluğunu teyit edin! Yılan Adası'nda gönüllü olarak silah bırakan Ukraynalı sınır muhafızlarının Ukrayna vatandaşlarına mesajları: ...."

Örnek tweette doğrudan Ukrayna Büyükelçiliği Twitter (X) hesabına yönelik bir suçlama yer almaktadır. Buna göre Ukrayna Büyükelçiliği Twitter (X) hesabının paylaştığı bilgilerin yanlış olduğu iddia edilmiş, paylaşılan bilginin yanlışlığını göstermek adına video kaydı paylaşılmıştır. Video kaydı çalışma kapsamında incelenmemiş olsa da kayıtta içerik olarak, bir Ukrayna askerinin Ukrayna vatandaşlarına mesajı bulunmaktadır. Buna göre Ukrayna Büyükelçiliği Twitter (X) hesabının iddiası yine bir Ukraynalı'nın açıklaması ile çürütülmeye çalışılmıştır.

Örnek 3

"#Putin: #Ukrayna'da #Rusya'dan arındırma ve zorunlu asimilasyon uygulaması devam ediyor. Kendilerini Rus olarak gören ve kimliklerini, dillerini, kültürlerini korumak isteyenlere doğrudan Ukrayna'da yabancı oldukları mesajı verildi."

Örnek tweette Rusya devlet başkanı Putin'in bir demecine yer verilmiştir. Buna göre Putin, Ukrayna'da bilinçli şekilde Rusya'ya yönelik asimilasyon uygulamaları yapıldığı iddia edilmektedir. Ukrayna sınırları içerisinde kendisini "Rus olarak gören" vatandaşlara Ukrayna yönetimi tarafından yabancı oldukları mesajı verilmektedir.

Örnek 4

"#Zaharova: Ukraynalı aşırı milliyetçiler sivil insanları canlı kalkan olarak kullanıyorlar. Bunu teröristler bile yapmadı. Düşmanları rehin aldılar. Ukraynalı radikal milliyetçiler kendi vatandaşlarını rehin aldılar. Zelensky, yanlış insanları "türler" olarak adlandırdı."

Örnek tweette Rusya Dışişleri Sözcüsü Mariya Zaharova'nın bir demecine yer verilmektedir. Buna göre sivil insanların canlı kalkan olarak kullanıldığı, düşmanları rehin aldığını iddia edilmektedir. Ancak bunları yapan aktörden Ukrayna olarak değil, Ukraynalı radikal milliyetçiler olarak bahsedilmektedir. Direkt olarak Ukraynalı vatandaşların hedef gösterilmediği görülmektedir. Ancak bundan farklı olarak Zelensky'nin hedef alındığı ve suçlamaların yapıldığı görülmektedir.

Örnek 5

"#Erkhov: 1991'den itibaren Ukrayna'da Hitler'in işbirlikçileri olan Bandera ve Shukhevych'i ulusal kahramanlar mertebesine yükselten aşırı milliyetçi gruplar, daha özgür hareket etmeye başladılar, Nazi Almanyası'nda olduğu gibi ülkede fener alayları düzenlenmeye başlandı."

Örnek tweette Rusya Ankara Büyükelçisi Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Buna göre Erkhov, Ukrayna'da Nazi lideri Hitler'in işbirlikçileri olduğu iddiasında bulunmaktadır. Bu işbirlikçilerin Ukrayna'da "aşırı milliyetçi gruplar" tarafından kahraman mertebesine yükseltildiği söylenmektedir. Burada dikkat çeken nokta Ukrayna'ya doğrudan bir suçlamada bulunmak yerine yine "aşırı milliyetçi grupların" suçlanmasıdır. Ukrayna'da gerçekleşen olayları Nazi Almanya'sına benzeterek kamuoyu nezdinde olumsuz bir imaj oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Bunu yaparken de Ukrayna'da yönetim dışında farklı güçlerin olduğunu ve bu güçler tarafından yanlış adımlar atıldığı mesajı verilmektedir.

Örnek 6

"#Erkhov: Ukrayna devletinin desteğiyle etnik Ruslara karşı etnik hoşgörüsüzlük ideolojisi dayatılıyor. Ülkenin resmi yetkilileri, artık Nazi benzeri doğalarından utanmıyorlar ve açıkça Rusları öldürme çağrısında bulunuyorlar. #SakaryaDiplomasiAkademisi"

Örnek tweette Rusya Ankara Büyükelçisi Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Erkhov, Ukrayna'daki resmi yetkilileri yine Nazi'ye benzeterek Ruslara karşı saldırılarda bulunulduğunu iddia etmektedir. Bu gönderide diğerlerinden farklı olarak doğrudan Ukrayna devleti suçlanmaktadır. Gönderi sonunda yer alan hashtag ise demecin verildiği zirvenin adını taşımaktadır.

Örnek 7

""İstiyorsan vuralım seni, acı çekmeyeceksin" Mariupol sakini Sergey, 4 çocuğuna su götürdüğü sırada Ukrayna askerleri tarafından durdurulduğunu ve aracının tehditle nasıl alındığını anlattı."

Örnek tweette Ukrayna askerleri doğrudan suçlanmaktadır. Gönderide sivil bir vatandaş kullanılarak suçlama yapılan konunun hikayeleştirildiği görülmektedir. Anlatılan olayda çocuklardan da bahsedilerek dramatikleştirme kullanılarak kamuoyu nezdinde etkisinin arttırılmasının hedeflendiği düşünülmektedir.

Örnek 8

"Lavrov:Son yıllarda Ukrayna,Rus diline karşı topyekun bir saldırı başlattı. Eğitim Bakanlığı,Rus dili ve edebiyatını okul müfredatından çıkardı.Nazi Almanyası'nda olduğu gibi Rusça kitaplar yasaklanıyor ve imha ediliyor, Rus yazarların anıtları yıkılıyor."

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Buna göre Ukrayna'da Rus diline karşı "topyekün bir saldırı" başlatıldığı iddia edilmektedir. Eğitim Bakanlığı'nın Rus dili ve edebiyatı dersini müfredattan çıkarttığı söylenmektedir. Bu da Rus kültürünün Ukrayna'da yasaklanması için atılan bir adım olarak lanse edilmektedir. Ayrıca gönderide bu faaliyetlere "Nazi Almanya'sı" benzetmesi yapılmaktadır. Nazi döneminde Almanya'da Yahudilere yönelik yapılan bu saldırıların günümüzde yapılan faaliyetlere benzetilmesinin, Rusya'nın bu çatışmalardaki masum taraf olduğu algısının yaratılması amacıyla yapıldığı düşünülmektedir.

Örnek 9

"#Erkhov: Ukrayna'daki etnik Rusların hayatını çekilmez hale getiren Ukraynalı yetkililerdi. Nihayetinde bu bölgelerin Rusya Federasyonu'na katılımı konusundaki referandumlara sebebiyet veren bu süreci başlatan Ukraynalı yetkililerdi. #SakaryaDiplomasiAkademisi"

Örnek tweette Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Ukrayna ve Rusya arasında geçen referandum sürecine atıf yapılarak suçlamalarda bulunulmaktadır. Buna göre Ukrayna'da yer alan etnik Rus vatandaşların "hayatını çekilmez hale getiren" sorumluların "Ukraynalı yetkililer" olduğu iddia edilmektedir. Rusya'nın gönderilerinde Ukrayna'ya yönelik suçlamalarında özellikle "yetkililer" vurgusu yaptığı örnek tweette de görülmektedir. Sürecin başlangıcından itibaren çatışmaların sorumlusunun "yetkililer" olduğu bir kez daha vurgulanmaktadır.

Örnek 10

#Rusya Savunma Bakanlığı: #Ukrayna silahlı oluşumları, eğitim kurumlarını ve sosyal tesisleri askeri amaçlarla kullanmaya devam ediyor. Kiev'in bu tür eylemleri, Ukrayna vatandaşlarının kaderine yönelik insanlık dışı bir tutum sergilendiğini gösteriyor.

Örnek tweette Rusya Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya yer verilmiştir. Buna göre Ukrayna'da eğitim kurumları ve sosyal tesislerin askeri amaçlarla kullandığı iddia edilmektedir. İddia edilen bu eylemler sonucunda Ukrayna vatandaşlarının da zarar göreceği düşüncesi ile vatandaşların "kaderine yönelik insanlık dışı bir tutum" sergilendiği ifadesi kullanılmıştır. Buna göre Ukrayna vatandaşlarının güvenliğini önemsemeyen bir ülke olarak lanse edilmektedir.

4.8.1.3. Batı Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Rusya'nın batı kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

> *"Lavrov: Ukrayna, Rusya'ya karşı yürütülen hibrit savaşta Batı'nın elindeki kullanıp bırakmalık bir ürün. Joseph Borell, 'Bu savaşta zafer meydanda kazanılmalı' diyor. İngilizler, ABD'liler 'Rusya mağlup olmalı' diyor. Yani bir savaş ilan etmiş durumdalar, Batı ile Rusya arasında."*

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Rusya'ya yönelik yürütülen "hibrit" bir savaş olduğu vurgusu dikkat çekmektedir. Savaşın taraflarından olan Ukrayna için ise Batı tarafından kullanılan bir "ürün" benzetmesi yapılmaktadır. Buna göre Rusya, savaşta Ukrayna'nın rolünün yalnızca Batı'nın isteklerinin yerine getiren konumda olduğu mesajını vermektedir. Savaşın ortaya çıkma sebebinin ise İngilizler ve ABD'lilerin "yalnızca" Rusya düşmanlığı sebebiyle olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bu doğrultuda Rusya'nın batı müttefikleri karşısında mağdur konumda olduğu mesajı çıkartılabilir.

Örnek 2

> *"#Lavrov: Batı, #Rusya'ya karşı topyekün, hibrit bir savaş ilan etti. "Topyekün savaş" terimi "Hitler Almanyası'nda" kullanıldı, şimdi Avrupalı siyasetçiler dile getiriyorlar. Hedefleri gizli değil, Rus ekonomisini ve bir bütün olarak Rusya'yı yok etmek ve boğmak."*

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide daha önce de bahsedilen "topyekün, hibrit savaş" ifadesinin kullanımı dikkat çekmektedir. Öyle ki gönderide de bahsedildiği gibi "topyekün savaş" ifadesinin Nazi döneminde kullanılan bir ifade olduğu bilinmektedir. Günümüz batı siyasetçilerinin de bu ifadeyi kullanmalarına dikkat çekilmesi, batının Nazizm ile ilişkilendirilmesi amacıyla yapıldığı çıkarımı yapılabilir. Nazilerin başlattığı soykırım hareketi ile benzer bir şekilde Rusya'ya yönelik yok etme amacının olduğu vurgulanmaktadır. Böylece Naziler ile batının kamuoyu zihninde aynı şekilde konumlandırılmasının amaçlandığı düşünülmektedir.

Örnek 3

> *"Lavrov:Batı,Ukrayna adına karar veriyor.Anlaşma zemininin hazır olduğu Mart2022'de, Zelenskiy'e Rusya ile bir anlaşma yapmasını yasakladı.Batı,zamanın gelmediğine Ukrayna*

olmadan Ukrayna adına karar verdi.Şimdi daha fazla silah edinmeleri,Rusya'yı tüketmeleri gerektiğini söylüyor"

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Buna göre Ukrayna'nın savaş seyrini etkileyen adımlarının sorumlusunun batı olduğuna dikkat çekilmektedir. Batının Rusya ve Ukrayna arasında imzalanmak üzere olduğu dönemde anlaşmayı engellediği iddiasında bulunulmaktadır. Ayrıca bir yandan Ukrayna'ya yapılan silah destekleri sebebiyle de Rusya'ya yönelik saldırıları güçlendirdikleri vurgusu yapılmaktadır. Bu doğrultuda Rusya'nın aslında anlaşma için hazır olduğu ancak bu anlaşmanın batı sebebiyle hayata geçemediği algısı yaratılmaktadır. Ukrayna'nın ise adeta bir "etkisiz eleman" rolü olduğu mesajı verilmektedir. Böylece savaşın asıl suçlusu olarak batı ortaya sürülmektedir.

Örnek 4

"#Putin: Ukrayna halkı, Batılı sahiplerinin anti-Rusya projesini hayata geçiren Kiev rejimi için önemli değil. İnsanların ölmesi, neo-Nazilerin ve serbest bırakılan mahkumların kontrolündeki şehirlerde gerçek bir insani felaketin yaşanması karşısında kayıtsız kalıyorlar."

Örnek tweette Rusya devlet başkanı Putin'in demecine yer verilmiştir. Gönderide batının Ukrayna'nın "sahibi" konumunda olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bu anlamda Ukrayna için aşağılayıcı bir dil seçimi yapıldığı görülmektedir. Ukrayna'nın "sahipleri" batının "anti-Rusya" projesi yürüttüğüne dair bir suçlama yer almaktadır. Batının sadece Rusya karşıtı hareketleri sebepleriyle Ukrayna halkının zarar gördüğü, insanların öldüğüne dikkat çekilmektedir. Buradan hareketle Rusya'nın savaş içerisinde dahi karşı tarafın masum halkını düşünme ve koruma hissine sahip olduğu mesajının verilmeye çalışıldığı söylenebilir. Gönderide Rusya'nın savaşa zorunda kaldığı ve bu zorunda kaldığı savaşı yine de gerekli hassasiyetler çerçevesinde gerçekleştirdiği algısı yaratılmak istenmektedir. Batıda ise tam tersi bir durum bulunmaktadır.

Örnek 5

"Vladimir #Putin: "Batı'nın hegemonyasını sürdürmek için çatışmalara ihtiyacı var. Bu yüzden Ukrayna halkına 'harcanan er' kaderini tayin ettiler, anti-Rusya projesini hayata geçirdiler, neo-Nazi ideolojisinin yayılmasına, Donbass sakinlerinin toplu katliamlarına göz yumdular.""

Örnek tweette Rusya Devlet Başkanı Putin'in demecine yer verilmiştir. Bu gönderiye göre Ukrayna ve Rusya arasında "çıkarttıkları" savaşın amacının hegemonya olduğu iddia edilmektedir. Gönderide daha önce de bahsedilen "anti-Rusya projesi" ve "neo-Nazi ideolojisi" gibi olumsuz ifadelere rastlanmaktadır. Burada dikkat çeken bir diğer nokta ise Ukrayna halkına ithafen söylenen "harcanan er" ifadesidir. Rusya'ya göre Ukrayna bu savaşta adeta bir "piyondur". Savaşın asıl tarafları Rusya ve

batıdır. Buradan hareketle "harcanan erler" Ukraynalıların talihsiz kaderini düzeltmek ve bu oyuna son vermek için Rusya'nın var olduğu mesajı verilmektedir.

Örnek 6

> *"Putin: Pandeminin yerini,başka küresel tehditler aldı. Batı'daki yaptırım telaşı;kendi davranış biçimlerini başka ülkelere kabul ettirmek,onları bağımsızlıklarından yoksun bırakmak,onları kendi iradelerine itaat ettirmek için ortaya koydukları saldırgan girişimlerini kastediyorum"*

Örnek tweette Rusya Devlet Başkanı Putin'in demecine yer verilmiştir. Gönderide 2020 yılından itibaren dünyayı etkisi altına alan pandemiye dikkat çekilmiştir. Pandeminin tüm dünyada yarattığı olumsuz etkiyi "küresel tehdit" ifadesi ile açıklamış, pandemi batının aksiyonlarıyla ilişkilendirilmiştir. Bu noktada batının yaptığı iddia edildiği eylemlerin sonucunda Ukrayna'nın savaşa yönelmek zorunda kaldığı ve bu savaşın iki aktörü olan hem Rusya hem de Ukrayna'nın batı sebebiyle mağdur oldukları mesajı verilmeye çalışılmıştır.

Örnek 7

> *"Patruşev: Batı'nın tek taraflı gayrimeşru yaptırımları, birçok ülkede halkın yaşam standardında önemli bir düşüşe, gıda ve ilaç da dahil olmak üzere temel mallara erişimin azalmasına yol açtı."*

Örnek tweette Patruşev'in demecine yer verilmiştir. Buna göre savaş süresince batının yapmış olduğu "gayrimeşru" yaptırımlar sebebiyle bütün dünya halkları etkilenmektedir. Bu durumun birçok ülkede gıda ve ilaç gibi önemli temel ürünlere erişimi azalttığı iddia edilmektedir. Buradan hareketle batının dünya kamuoyunu düşünmediği, kendi çıkarları doğrultusunda yabancı halklara zarar verdiği algısının yaratılmaya çalışıldığı söylenebilir. Bu gönderide Türkiye kamuoyu nezdinde batıya yönelik olumsuz bir imaj oluşturmak istendiği çıkarımı yapılabilmektedir.

Örnek 8

> *"Vladimir #Putin: "Batılı elitlerin diktatörlüğü, Batı ülkelerinin halkları da dahil tüm toplumlara yönelik. Bu herkese karşı bir meydan okumadır"."*

Örnek twette Rusya Devlet Başkanı Putin'in demecine yer verilmiştir. Gönderide batıya yönelik suçlamalar yer almaktadır. Buna göre savaşın sorumlusu olan "batının diktatörlüğü" batı ülkelerinin halkları da dahil olmak üzere tüm toplumlara yöneliktir. Batının yalnızca Rusya'ya hedef almadığı, bu savaşa sebebiyet vererek bütün insanlığa meydan okuduğu iddia edilmektedir. Buradan hareketle

Rusya'nın diğer ülke halklarıyla aynı konumda olduğu, haksız yere saldırıya uğradığı algısının oluşturulmak istediği düşünülmektedir.

Örnek 9

> *"#Lavrov: AB, bağımsızlık belirtilerini nihai olarak kaybediyor, ABD'yi memnun etmek için Avrupalıların yaşam kalitesini, temel çıkarlarını feda ederek tek kutuplu dünya düzenini kurmaya yönelik Anglo-Sakson planlarına itaatkar bir şekilde entegre oluyor."*

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Avrupa Birliği hedef alınmaktadır. Buna göre Avrupa Birliği'nin bağımsızlığını kaybettiği iddia edilmektedir. Savaş süresince ABD'yi memnun etmek adına Avrupalı vatandaşların yaşam kalitesini düşüren ve temel çıkarlarına ters düşen aksiyonlar aldıkları vurgulanmaktadır. Bu tip hareketler ile AB'nin tek kutuplu dünya düzenini kurmaya hizmet ettiği ve Rusya'yı siyasi arenada ekarte etmeye çalıştığı algısının lanse edildiği düşünülmektedir.

Örnek 10

> *"Lavrov: "Özel askeri harekatın başladığını duyurduğumuzda, Ukrayna vatandaşlarının kaderlerini kendilerinin belirlemesinden yana olduğumuzu söyledik. Başkası değil, onlar karar vermeli. Ukrayna uzun yıllardır dışarıdan yönetiliyor ve insanlar bundan bıktı""*

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Buna göre Ukrayna'nın uzun yıllardır dışarıdan yönetildiği iddiası yer almaktadır. Geçmiş gönderilere de bir bütün olarak bakıldığında bu gönderide bahsedilen aktörün "batı" olduğu çıkarımı yapılmaktadır. Rusya'nın bu yönlendirmelere karşı olduğu, Ukrayna vatandaşlarının kaderlerini kendilerinin belirlemesi istediği vurgusu yapılmaktadır. Bu doğrultuda Rusya'nın da Ukrayna halkı ile aynı düşüncede olduğu düşüncesi lanse edilmektedir. Gönderinin başında yer alan "özel askeri harekat" ifadesi ile bu durumdan "bıkan" Ukrayna halkını kurtarmayı amaçladıkları söylenebilir.

4.8.1.4. Türkiye Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Rusya'nın Türkiye kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

"Sergey #Lavrov: Mariupol'de 100'den fazla Türk vatandaşı bulunuyor. Rus tarafı her gün insani koridorları açmaktadır. Ukrayna tarafı, bu kişilerin insani koridorlar üzerinden çıkmalarına izin vermemektedir."

Örnek tweette Sergey Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Buna göre çatışmaların olduğu Mariupol bölgesinde Türk vatandaşların olduğu ve bu vatandaşların tahliyesi için insani koridorlar açtıkları vurgulanmaktadır. Ukrayna tarafının ise tam tersi bir tutum sergileyerek "Türk vatandaşlarının" çıkmasına izin vermedikleri iddia edilmiştir. Hedef kitlenin Türkiye kamuoyu olması sebebiyle Türk vatandaşları vurgusu kamu diplomasisi özelinde kıymetlidir. Böylece Türkiye kamuoyunun etkilenmesi ve Rus askerlerine yönelik sempati beslemesinin amaçlandığı çıkarımı yapılabilir.

Örnek 2

"Kremlin Sözcüsü Peskov: "Türkiye, kolektif Batı ülkelerinden farklı bir tutum sergiliyor, arabuluculuk hizmetlerini kullanma fırsatını elinde tutuyor, ülkemizle ticari ve ekonomik ilişkilerini sürdürürken ulusal çıkarlarını gözetiyor.""

Örnek tweette Peskov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide batı kategorisi altında incelenen tweetlerde sıklıkla kullanılan "kolektif batı ülkeleri" ifadesinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Buna göre Türkiye'nin batı ülkelerinden farklı bir konumda olduğu mesajı verilmektedir. Türkiye'nin arabulucu konumda olduğu ve Rusya ile ticari ilişkilerini kopartmadığı vurgusu yapılmaktadır. Buradan hareketle Rusya'nın Türkiye kamuoyunun zihine, ülkelerinin de Rusya'nın yanında yer aldığı algısını yerleştirme amacı olduğu düşünülmektedir.

Örnek 3

"@mod_russia:@RTErdogan'ın talebi doğrultusunda, Primorskiy'de Naziler tarafından Türk camisinde tutulan esirlerin kurtarılmasına yönelik özel bir operasyon gerçekleştirildi. Rus güvenlik güçlerinin özverili eylemleri neticesinde camideki abluka kırıldı."

Örnek tweette Recep Tayyip Erdoğan'ın Rusya'ya özel bir talepte bulunduğu bilgisi verilmektedir. "Naziler" tarafından Türk camisinde esir tutulan sivillerin olduğu iddiası üzerinden harekete geçen Rus güvenlik güçlerinin camideki ablukayı kırarak esirleri kurtardığına dikkat çekilmektedir. Buna göre Rusya'nın bu mesaj ile direkt olarak Türkiye kamuoyu ve Müslümanları hedef aldığı görülmektedir. Gönderide Rusya'nın adeta bir kurtarıcı rolünde olması dikkat çekicidir.

Örnek 4

> *"Rusya Büyükelçisi Aleksey #Erkhov: "İlginç olan şu ki, Türkiye'yi AB'ye kabul etmek istemiyorlar ancak Avrupa yaptırımlarına katılmaya zorluyorlar. Bu adil mi?"*

Örnek tweette Rusya Büyükelçisi Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Erkhov'un Türkiye'ye yönelik batı üzerinden suçlamalarda bulunduğu görülmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne kabul edilmemesine rağmen Avrupa'nın Rusya'ya yönelik gerçekleştirdiği yaptırımlara -Batı'nın etkisiyle- katılmak zorunda kaldığından bahsedilmektedir. Yıllardır Türkiye Devleti'nin ve kamuoyunun gündemlerinden biri olan AB sorununu bu bakış açısıyla ele almak, Türkiye kamuoyuna yönelik doğrudan bir kamu diplomasisi faaliyetine işaret olarak yorumlanabilir.

Örnek 5

> *"#Erkhov: "#Rus ordusunun #Ukrayna'daki operasyonunun, Türkiye'nin ulusal çıkarlarına zarar vermediğini ifade etmek isterim. Türk diplomasisi ise bu koşullarda etkili bir dış politikayı oldukça usta bir şekilde izlemektedir". Büyükelçi, @ulusalkanal'ın sorularını yanıtladı."*

Örnek tweette Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Ukrayna'da Rus ordusu tarafından yapılan operasyonun Türkiye'nin çıkarlarına zarar vermediği, bu koşullarda Türk diplomasisinin "usta" bir biçimde gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Türkiye'nin bu savaşta tarafsız kalmaya çalıştığı ve müzakereler için uzlaştırıcı bir rol üstlendiği açıktır. Bu durumda Rusya'nın Türkiye'nin bu tavrını takdir ettiği ve Türkiye kamuoyuyla da bu fikrini paylaştığı görülmektedir.

Örnek 6

> *"#Erkhov: Bir zamanlar tereddüt etmeden ordusunu yaşamları tehlikede olan kardeşlerine yardım etmek için harekete geçiren başka bir ülke daha biliyorum. Kardeşlerin öldürülüyorsa, onların yardımına gitmelisin demektir. Hem Rus hem de Türk "sokağında" böyle düşünüyorlar."*

Örnek tweette Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Bu gönderide doğrudan Türkiye'ye ve kamuoyuna övgüler bulunmaktadır. Rusya'nın ordusunu "yalnızca" yaşamı tehlikede olan "kardeşleri" için hareket geçirdiğine dikkat çekilmiştir. Bu vurgu Rusya'nın bir kez daha Ukrayna'ya karşı yürüttüğü harekatların Ukrayna halkının iyiliği için, "yardıma gitmek" amacıyla olduğunun mesajını vermeye çalışmıştır. Bunu yaparken Rusya'yı aynı zamanda Türkiye ile ilişkilendirerek benzerlik kurmuştur.

Örnek 7

> *"#Lavrov: #Rusya'ya karşı oyun oynamayı reddeden, bugünkü krizin nedenlerini ve Rusya'nın temel milli çıkarlarını anlayan ve yaptırım savaşına dahil olmayan ülkelerin arabuluculuk tekliflerini olumlu karşılıyoruz. Bu ülkeler arasında İsrail ve #Türkiye de var."*

Örnek tweette Lavrov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide Rusya'ya karşı "oynanan oyunlar" vurgusu yapılmıştır. Diğer gönderilerden anlaşılacağı üzere burada bahsedilen ülkeler "batı" ülkeleridir. Rusya bu ülkeleri, Rusya'nın temel milli çıkarlarını anlamamakla suçlamaktadır. Ayrıca batının Rusya'ya yönelik yaptığı yaptırımları da "yaptırım savaşı" olarak adlandırmaktadır. Bu savaşa dahil olmayan ülkelere ise minnettarlığını Twitter (X) üzerinden kamuoyu ile paylaşarak göstermektedir.

Örnek 8

> *"Vladimir Putin: Türkiye Cumhurbaşkanı @RTErdogan, takaslar ile ilgili bir dizi sorunun çözülmesinde oldukça önemli bir rol oynadı. Bu çalışmalara gerçek anlamda kişisel olarak katıldı ve herkesin malumu ki bu sonuç verdi. Bunun için de ona minnettarız."*

Örnek tweette Rusya Devlet Başkanı Putin'in bir demecine yer verilmiştir. Gönderide savaş sürecinde iki ülke arasında gerçekleştirilen takas faaliyetleri konu edilmiştir. Buna göre takas sürecinde yaşanan sorunların çözülmesinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çabalarının etkili olduğu belirtilmektedir. Türkiye kamuoyuna yönelik yazılan bu gönderide cumhurbaşkanından bahsedilmesi kamuoyuna yönelik etkiyi arttırmaktadır. Rusya'nın lehine çözülen bir sorunda Türkiye Cumhurbaşkanı'nın etkin rol oynaması Türkiye kamuoyu nezdinde Rusya'nın faaliyetlerine bir meşruiyet sağlayabileceği yorumu yapılabilir.

Örnek 9

> *"Rusya ve Türkiye liderleri, iki ülkenin dışişleri ve savunma bakanlıkları arasındaki temasların sürdürülmesinin önemini dile getirdi. Putin, Rus tarafının Türk vatandaşlarının savaş alanlarından güvenli bir şekilde tahliyesi için gerekli tüm yardımı sağlamaya hazır olduğunun altını çizdi."*

Gönderide Rusya ve Türkiye arasında sürdürülen ilişkilerin ve temasların varlığından bahsedilmektedir. Buna göre çatışmalarda kalan Türk vatandaşlarının savaş alanından tahliyesi için Rusya'nın hazır olduğu mesajı verilmektedir. Türkiye kamuoyuna iletilen bu mesajda Rusya'nın Türk vatandaşlarını koruduğu, kolladığı ve gerekli yardımları yapmaya hazır olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. İki ülkenin liderlerinin de iletişim halinde olduğunun belirtilmesinin de yine Rusya tarafına verilen bir destek olduğu algısının yaratılması için olduğu düşünülmektedir.

Örnek 10

"#Erkhov: "Türk iş insanlarına sesleniyorum: Bilgelik gösterin, provokasyonlara kapılmayın. İşinizi siyasi konjonktür ve duyguların etkisinden korumak için çaba gösterin, bunlar hızla geçer gider; oysa bir şeyleri yeni baştan inşa etmek büyük para ve çaba gerektirir"."

Örnek tweette Erkhov'un demecine yer verilmiştir. Gönderide doğrudan Türk iş insanlarına seslenildiği görülmektedir. Savaş sürecinde birçok ülkeden iş insanlarının tepki olarak Rusya'daki girişimlerini ve faaliyetlerini çektikleri görülmüştü. Rusya'nın bu doğrultuda Türk iş insanlarına "provokasyonlara" kapılmamaları telkinin de bulunduğu görülmektedir. Siyasi arenada bu tip aksiyonlar alanların duygularının etkisiyle hareket ettiğini ancak bunun yanlış olduğu vurgulanmaktadır.

4.8.2. Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Söylem Analizi

Aşağıda Ukrayna'nın Türkiye Büyükelçiliği resmi Twitter (X) hesabından paylaşılan tweet örnekleri içerik analizde ortaya çıkan kategoriler bazında söylem analizi tekniği ile incelenmiştir.

4.8.2.1. Bilgilendirme Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Ukrayna'nın bilgilendirme kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

"Ukraynalılar özgür ve bireyci insanlar olmanın yanı sıra özgürlüklerini ve bağımsızlığını da sonuna kadar savunmaya hazırlar. Avrupa'nın bir parçası olduğumuzu hissediyoruz, demokratik değerleri paylaşıyoruz."

Örnek tweette Ukraynalılara atfedilen "özgür" ve "bireyci" gibi olumlu sıfatların yanı sıra bu çatışmayı özgürlük ve bağımsızlıklarını "savundukları" bir mücadele olarak tanımladıkları görülmektedir. Bu yönüyle yabancı kamuoyuna bunun bir "özgürlük mücadelesi" olduğu mesajı verildiği söylenilebilir. Ayrıca tweette belirtilen "Avrupa'nın bir parçası" olmak söylemi ise Avrupa'nın bu konuda yanlarında olduğunu göstermektedir. Demokratik değerler vurgusu ve Avrupa desteği söylemlerinden de Ukrayna'nın Avrupa'yı bir nevi kanaat önderi olarak gösterdiği çıkarımı yapılabilir.

Örnek 2

"Rusya için #Ukrayna'ya karşı savaşı en başarısız oldu. 1991'den beri Rusya, 12.900'ü 12 yıl süren iki kanlı Çeçen savaşı dahil çeşitli savaşlarda 17.000 asker kaybetti. Ukrayna'ya karşı

savaşın 20 gününde ise +13800 Rus asker öldü. Ukrayna, Putin'in rejimi çökene kadar savaşmaya devam edecek."

Örnek tweette savaşın seyrine dair bilgiler paylaşılmıştır. Bu savaşın Rusya tarafından başarısız olduğu vurgusu yapılırken geçmiş savaşlara da değinilmiştir. Öyle ki Rusya'nın geçmiş yıllar boyunca tam 12 yıl süren bir savaş ile günümüzdeki savaşta yaşadığı askeri kayıp karşılaştırılarak Ukrayna'nın başarısına dikkat çekilmiştir. Ayrıca tweette "Putin'in rejimi" söylemi dikkat çekmektedir. Bu söylem ile bu savaşın sorumlusu olarak Putin gösterilmiş, Ukrayna'nın adeta "haksızlıklar" karşısında savaşan bir konumda olduğu vurgusu yapılmıştır.

Örnek 3

""Öldürmeyi, yok etmeyi, yakmayı, yıkmayı ilke edinen acımasız, zalim, işgalci Rusya'ya karşı, Yaşamayı, var olmayı, egemenliği, özgürlüğü önceleyerek vatanını kahramanca savunan #Ukrayna'nın şanlı direnişi karşısında saygıyla eğiliyoruz.""

Örnek tweette Rusya'ya dair "öldürmeyi, yok etmeyi yakmayı ve ilke edinen" yakıştırmaları yapılmıştır. Rusya'nın "acımasız", "zalim" sıfatlarının yanı sıra "işgalci" sıfatıyla nitelendirildiği görülmektedir. Buna göre Ukrayna'nın bu savaşa bir işgal gözüyle baktığı ve yabancı kamuoyu nezdinde de bu vurguya dikkat çekmek istediği görülmektedir. Ayrıca Rusya'ya atfedilen olumsuz sıfatların tam tersi olarak Ukrayna'ya "yaşamayı, var olmayı, egemenliği ve özgürlüğü" için savaşan bir ülke yakıştırması yapılmıştır. Bu yönüyle tweetin semantik olarak aşağılayıcı bir dil ile yazıldığı çıkarımı yapılabilir. Yine Ukrayna'nın vatanlarını "savunduğu" vurgusunun yapıldığı görülmekte, savaşın mağduru oldukları imajı çizilmektedir. Bu savunmayı da "şanlı direniş" olarak tanımlamaları bunu destekleyecek niteliktedir.

Örnek 4

"Şu an itibariyle 66224 Ukraynalı erkek ülkemizi düşmana karşı savunmak için yurt dışından Ukrayna'ya döndü. Bu savunmaya hazır ve motive edilmiş 12 yeni tugay demek oluyor. Ukrayna halkı yenilemez bir halktır! #FightLikeUkrainan — Ukrayna Savunma Bakanı @oleksiireznikov"

Örnek tweette savaşın seyrine ve Ukrayna askerlerine yönelik bir bilgilendirme yapıldığı görülmektedir. Ukraynalı erkeklerin ülkeyi "savunmaları" amacıyla yurt dışından döndükleri vurgusu yapılarak Ukrayna halkının verdiği fedakarlıklara dikkat çekilmek istenmektedir. Ukrayna halkının "yenilemez bir halk" olduğu tanımlaması ise bunu destekleyecek niteliktedir. Tweetin sonunda yer alan

#FightLikeUkrainan yani #UkraynalıGibiSavaş hashtagi ise motivasyon amacının yanı sıra yabancı kamuoyu nezdinde "Ukraynalı" olmanın anlamını derinleştirdiği çıkarımı yapılabilir. Ayrıca hashtag kullanımı ile görünürlük arttırılmak istenmekte, bu da Twitter (X) diplomasisi özelinde değerli bir hareket olarak görülmektedir.

Örnek 5

> *"Rusya'nın silahlı saldırısı sadece Ukraynalıları değil Ukrayna'da yaşayan binlerce yabancıya tehlike oluşturuyor. Ukrayna, insanların milliyet, din, ırkına bakmadan TÜM insanları kurtarmaya çalışıyor."*

Örnek tweette Rusya'nın "saldırılarının" yalnızca Ukraynalıları değil Ukrayna'da yaşayan "yabancıları" da etkilediği vurgusu yapılmıştır. Ayrıca Ukrayna'nın insanları milliyet, din ve ırka bakmadan "kurtarmaya" çalıştığı söylemi yer almaktadır. Tweette yer alan tüm kelimesinin büyük harflerle yazılması da dikkat çekmektedir. Buna göre Ukrayna'nın Rusya'ya karşı kendi vatandaşları dışında bütün insanları "kurtarmaya" çalıştığı bir pozisyonda olduğu algısının yaratılmaya çalışıldığı çıkarımı yapılabilir. Ayrıca "TÜM" insanlar vurgusu da yabancı kamuoyuna yönelik bir söylemdir. Bu yönüyle tweetin direkt olarak kamu diplomasisi faaliyetlerine hizmet ettiği söylenilebilir.

Örnek 6

> *"Ukrayna'ya karşı savaşın ilk günlerinde Rusya, Suriye'deki 8 yıllık savaşta olduğundan daha fazla asker kaybetti - The Economist"*

Örnek tweette Rusya'nın savaşın henüz ilk günlerinde yaşadığı asker kaybından bahsedilirken Suriye'deki 8 yıllık savaş karşılaştırması yapılmıştır. Rusya'nın savaştaki "başarısızlığını" vurgulamak istenen bu tweette bu söylemin tüm dünyada kabul gören İngiltere menşelii uluslararası ilişkiler dergisi olan The Economist'e ait olduğu görülmektedir. Bu yönüyle Ukrayna dünyayı bir kanaat önderi gibi göstererek yabancı kamuoyunda da "Rusya'nın başarısızlığı" fikrinin kabul görmesini sağlamak istediği düşünülmektedir.

Örnek 7

> *"Ukrayna krizi veya Ukrayna'ya askeri müdahale diye bir şey yok.*
>
> *Rusya'nın Ukrayna'ya başlattığı tam kapsamlı savaş var.*
>
> *Terminolojiye dikkat edelim!!!"*

Örnek tweette ise direkt olarak bu çatışmanın bir askeri müdahale olmadığı, Rusya'nın başlattığı "savaş" olduğu vurgusu yapılmakta ve kamuoyunu bu terminolojiye dikkat edilmesi konusunda uyarmaktadır. Bu yönüyle de yaşananlar özelinde yine Ukrayna'nın Rusya'ya karşı kendini savunması gerektiği algısı yaratılmaktadır.

Örnek 8

> *"Ukrayna Müslüman topluluğu #Ukrayna'yı destekliyor! "Gezegende Ukrayna gibi çok az yer var. Farklı ulusların bu ülkede olduğu gibi kendilerini özgür ve saygılı hissedecekleri bir yer. Rus saldırganlığını şiddetle kınıyoruz",— Vidavi oğlu Cumşud Cafarov"*

Örnek tweette ise Müslüman birinin Ukrayna'ya olan desteği konu edilmiştir. "Müslüman topluluğu" vurgusu yapılarak Türkiye gibi büyük çoğunluğun Müslüman olduğu kamuoyuna yönelik bir algı yaratılma amacı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Rusya'nın bu savaşın bir tarafı olmasından çok "saldırgan" olarak nitelendirildiği de dikkat çekmektedir. Bu yönüyle bu tweetin direkt olarak yabancı Müslüman kamuoyunu hedef aldığı çıkarımı yapılabilir.

Örnek 9

> *"Ukrayna ordusunun Rus işgalcilere ait T-90M Proryv tankını imha ettiği an görüntülendi. 76 gündür ülkemizin bağımsızlığı ve çocuklarımızın geleceği için savaşan kahraman Ukrayna askerlerine inanıyor, onlarla gurur duyuyoruz #StandWithUkraine"*

Örnek tweette savaşın seyrine dair bilgilendirme yapıldığı görülmektedir. Buna göre Ukrayna ordusu Rus "işgalcilere" ait bir savaş tankı imha etmiştir. Burada Rus askerlerinden "işgalciler" olarak bahsedildiği dikkat çekmektedir. Rusların işgalci olarak nitelendirildiği gönderinin devamında Ukrayna askerleri ise "bağımsızlık ve çocukların geleceği için savaşan kahraman" ifadeleri ile nitelendirilmiştir. Bu doğrultuda yaşananların savaş olmadığı vurgusunun bir kez daha yapıldığı, böylece Ukrayna askerlerinin direnmek zorunda bırakılan kahramanlar olduğu algısının inşa edilmeye çalışıldığı düşünülmektedir.

Örnek 10

> *"İşgalci Rus ordusuna karşı Mariupol savunmasında büyük cesaret ve direniş sergileyen Azov alayı savaşın gidişatını önemli ölçüde lehimize değiştirmiştir ve Ukrayna halkı için gerçek kahraman olmuştur.*
>
> *Azov hakkında daha detaylı bilgi için Türkçe kaynak önerileri"*

Örnek tweette savaşın seyrine dair bilgilendirme yapıldığı görülmektedir. Buna göre "işgalci" Rus ordusuna karşı direniş gösteren "Azov askerleri" savaşın gidişatını Ukrayna lehine değiştirmiştir. Bu sebeple Azov askerlerinin "kahraman" olarak nitelendirildiği görülmektedir. Ayrıca gönderi sonunda Azov hakkında Türkçe kaynak önerileri eklenmesi Türkiye kamuoyunu konu hakkında bilgilendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu sayede Türkiye kamuoyunda Ukrayna askerlerine yönelik olumlu bir algı ve sempati oluşturulması ve Ukrayna askerinin "kahraman" davranışlarını taktir etmesinin amaçlandığı düşünülmektedir.

4.8.2.2 Suçlama Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Ukrayna'nın suçlama kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

> *"@DmytroKuleba: "Bir başka Rus füzesi yığını #Ukrayna'nın kritik altyapısını vuruyor. #Rusya savaş alanında savaşmak yerine sivillerle savaşıyor. Bu saldırıları, 'yanıt' diyerek haklı çıkarmayın. Rusya bunu yapıyor çünkü hala füzeleri ve Ukraynalıları öldürme iradesi var.""*

Örnek tweette Dmyro Kuleba'nın bir demecine yer verilmiştir. Rusya'nın Ukrayna'nın saldırılarına karşı yaptığı saldırıların bir "yanıt" olduğu iddiasına yönelik karşıt bir iddiada bulunulduğu görülmektedir. Rusya'nın savaş alanlarından ziyade "sivillerle savaştığı" konusuna dikkat çekildiği görülmektedir. Ayrıca Rusya'nın bunu yaparkenki motivasyonu "Ukraynalılar öldürme iradesi" şeklinde açıklanmıştır. Rusya'nın füzelerinin olması da savaşın Ukrayna tarafından "adaletsiz" bir savaş olduğu algısı yaratılmak istenmektedir. Ayrıca tweette kullanılan hashtaglerin de dijital kamu diplomasisi özelinde bir karşılığı bulunmaktadır.

Örnek 2

> *"Rusya, Ukrayna çocuklarının Yeni yılını büyük bir füze saldırısıyla "kutluyor". Tatilde çocukları karanlıkta ve soğukta bırakmak teröristlerin sinsi arzusudur.Ukraynada her patlamayla daha da güçlenen bir Yeni yıl dileği var. Dileğimiz mutlaka gerçekleşecek çünkü zaman bizim tarafımızda."*

Örnek tweet yeni yıl zamanında paylaşılmıştır. Yeni yıl tatilinde Rusya'nın bu saldırısının "çocukları karanlıkta ve soğukta bırakma" arzusu olduğu belirtilerek yabancı kamuoyu gözünde saldırıların "alçakça" olduğu algısı yaratılmak istenmektedir. Ayrıca tweette Rusya'ya yönelik "terörist" ithamı yer

almaktadır. Bu kelimenin de yine yaşananların savaştan daha çok bir "işgal" olduğu vurgusunu yapmak amacıyla seçildiği düşünülmektedir.

Örnek 3

> *"Tüm dünya #Rusya'nın #Ukrayna'da işlediği savaş suçlarını bilmeli! 16 Mart'ta Kyiv bölgesinde Rus askerler iki silahsız sivile arkadan ateş ettiler. Rus işgalciler ateş etmeden önce sivillerin üstünü arayarak silahsız olmalarından emin oldular. #RussianWarCrimes"*

Örnek tweette Rusya'nın Ukrayna'da savaş suçları işlediği iddiası yer almaktadır. Örnek bir olay üzerinden yapılan bu iddiada olayın hikayeleştirilmesinin etkisini arttırmak amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Ayrıca paylaşılan tweetin direkt olarak "tüm dünyaya" yönelik olduğu görülmektedir. Bu açıdan kamu diplomasisi özelinde doğrudan yabancı kamuoyu hedeflendiği, bu doğrultuda kanaat oluşturmaları amacıyla yapıldığı görülmektedir. Gönderi sonunda paylaşılan #RussianWarCrimes yani #RusSavaşSuçları hashtagi ise görünürlük açısından önemlidir.

Örnek 4

> *"İlgili makamlarımız - Rus asker diyemeyeceğim - canavarların, Buça'da zorla tuttukları 25 kadına yaşattıklarını biliyorlar. Bunun sonucunda 9 kadın hamile kaldı. Biz 'kadın' diyoruz ama aralarında reşit olmayan küçük kızlar da var!"*

Örnek tweette Rusya tarafına örnek bir olay üzerinden ağır suçlamalarda bulunulduğu görülmüştür. Rus askerlerin işlediği savaş suçları konusunda iddiada bulunan Ukrayna tarafının, Rus askerler yerine özellikle "canavarlar" kelimesini seçmesi dikkat çekmektedir. Bu gönderiye göre yabancı kamuoyunda Rus askerlerine yönelik "kötücül" algısının yerleştirilmesinin amaçlandığı düşünülmektedir.

Örnek 5

> *"Rus askerleri Ukrayna'ya askeri orkestra ve Rus konvoyu ile girdi. Ama onları takip eden mobil krematoryumlar vardı. Direnişe inanmıyorsanız bunlara neden ihtiyacınız var? Şimdi biliyoruz ki savaş suçlarını örtbas etmek için gerekliymiş. Bu bir hata değil. Bu planlı bir soykırımdır."*

Örnek tweette Rusya'nın işlediği iddia edilen savaş suçlarına yönelik ağır ithamlar yer almaktadır. Rusya'nın Ukrayna'ya getirdiği iddia edilen krematoryumların bu savaş suçlarını örtbas etmek amacıyla getirdiği vurgusu yapılmaktadır. Yakın tarihte krematoryumların Nazi Almanya'sında Yahudilere

yönelik kullanıldığı hafızalara yer etmiştir. Ukrayna'nın bu itham ile Rusya'yı yabancı kamuoyu önünde Naziler ile benzer konuma getirme amacı olduğu düşünülmektedir. Öyle ki gönderinin sonunda yer alan "planlı soykırım" iddiaları da bunu destekler niteliktedir.

Örnek 6

> *"18 gündür #Mariupol Rus-faşist işgalcilere karşı kahramanca savunuyor #StopRussianAggression"*

Örnek tweette yine Rusya'nın bu savaşta normal bir taraf olmadığı, bir "işgalci" olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bu yapılırken Rusya'nın "Rus-faşist işgalciler" şeklinde nitelendirildiği dikkat çekmektedir. Ukrayna ise bu işgal karşısında vatanını savunmaya çalışan kahramanlar olarak lanse edilmektedir. Gönderi sonunda paylaşılan #StopRussiansAggression yani #RusSaldırganlığıDurdur hashtagi ise hem platformdaki görünürlüğü hem de yabancı kamuoyuna doğrudan hitap etmesi açısından önemlidir.

Örnek 7

> *"Bugün Rus işgalciler, #Kharkiv Fizik ve Teknik Enstitüsü Ulusal Bilim Merkezini Grad çok namlulu roketatar sistemi ile bombaladılar. Bilimden başka bir şey yapmayan bir kurum da mı tehdit oluşturuyor?"*

Örnek tweette bir mağduriyetten bahsedilmektedir. Ukrayna'da yer alan bir bilim merkezinin Rusya tarafından bombalanmasını kınarken yabancı kamuoyu nezdinde Rusya'nın zararsız yapılara da saldıran bir konumda olduğu algısını yaratmak amaçlanmaktadır. Ayrıca gönderi üzerinden hem Rusya'ya hem de hedeflediği kamuoyuna yöneltilen soru ile de etkinin arttırılması hedeflenmektedir.

Örnek 8

> *"Bu da sözde "kurtarıcıların" bahsettiği sözde "özgürlüğün" sonuçları. Kharkiv'deki Özgürlük Meydanı'ndaki "özgürlük" şu an böyle görünüyor."*

Örnek tweette Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik müdahalelerini kurtarma olarak tanımlamasına istinaden Rusya'dan "sözde kurtarıcılar" olarak bahsedilmiştir. Ayrıca "sözde özgürlük" algısı yapılarak rusya'nın Ukrayna'ya getirmeye çalıştığını iddia ettiği özgürlüğe de atıfta bulunulmuştur. Semantik olarak tweetin küçümseyici ve ironi içeren bir yapıda olduğu görülmektedir. Gönderiye Kharkiv'de yer alan Özgürlük Meydanı'nın bir görseli de eklenmiş, görsel ile yabancı kamuoyu üzerindeki etkinin

arttırılması amaçlanmıştır. Yapılan kelime oyunları ile etkinin arttırılması, karşı tarafın küçük düşürülmesi ve kamuoyundan doğrudan destek toplamaya çalışıldığı düşünülmektedir.

Örnek 9

> *"Ukrayna'da yaktığı her şehir ve köy, yok ettiği her hayat, Rus füzeleri, bombaları ve mayınları tarafından yok edilen her Ukraynalı aile için Rusya sorumluluğa çekilmeli.Adaleti yeniden sağlamalıyız. Kötülüğü cezalandırmalıyız. - @ZelenskyyUa"*

Örnek tweette Ukrayna devlet başkanı Zelensky'nin demecine yer verilmiştir. Gönderide Rusya'ya yönelik ağır suçlamalar yer almaktadır. Rusya'nın Ukrayna'da gerçekleştirdiği saldıların vurgulandığı gönderide, yok edilen hayatlar ve Ukraynalı aileler üzerinden hikayeleştirildiği görülmektedir. Bu sayede gönderinin etkisinin arttırılmaya çalışıldığı düşünülmektedir. Ayrıca gönderide adaletin yeniden sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda Ukrayna'da olanların adaletsizlik olduğu çıkarımı yapılabilir. Ek olarak gönderinin sonunda yer alan "kötülüğü cezalandırmalıyız" ifadesinden de Rusya'nın iddia edilen "kötücül" yanına dikkat çekilmekte, Türkiye kamuoyunu bu yönde kanaat oluşturmaları için yönlendirmektedir.

Örnek 10

> *"Ukraynalı çocukların sürgünü ve yasadışı evlat edinmeler için Rus koruyucu ailelere nakledilmesi, Rusya'nın Ukraynalılara yönelik soykırımının bir parçasıdır. Rus yetkililer suçlarından dolayı yargılanmalı. Hukukçu böyle vakalardan birini açıklıyor. @United24media'yı takip edin"*

Örnek tweette Rusya'ya yönelik ağır suçlamalar yer almaktadır. Ruslar tarafından savaş sırasında Ukraynalı çocukların yasadışı biçimde evlat edinildiği iddia edilmektedir. Bu durum "soykırım" olarak açıklanmaktadır. Ayrıca iddia edilen bu durum bir "hukukçu" tarafından videolu bir biçimde örneklendirilmiştir. Olayların bilir kişi tarafından anlatılması ile etkinin ve inandırıcılığın arttırılmasının amaçlandığı düşünülmektedir.

4.8.2.3. Uluslararası Çağrı Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Ukrayna'nın uluslararası çağrı kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

"1945'te Müttefikler, koordineli eylemler sayesinde Nazi saldırganını durdurdu. Bugün Avrupa kıtasının güvenliğini savunan Ukrayna, Putin'in Rusya'sından gelen bu yeni tehdidi durdurmak için dünyanın kararlı askeri, insani ve finansal desteğine ihtiyaç duyuyor. #ArmUkraineNow"

Örnek tweette Rusya'ya ve saldırılarına Nazi benzetmesi yapıldığı görülmektedir. Geçmişte Nazi hareketlerinin müttefik olan diğer devletler sayesinde durdurulduğu, bu doğrultuda diğer devletlerin de Rusya'yı aynı şekilde birlik olarak durdurması gerekliliği vurgusu yapılmaktadır. Ukrayna'nın günümüz "Nazilerine" yönelik saldırıları durdurabilmesinin tek yolu olarak da dünyanın Ukrayna'ya yapacağı askeri, insani ve finansal destekler olduğunun altı çizilmiştir. Bu yönüyle gönderinin uluslararası bir yardım çağrısı olmasının yanı sıra kamuoyu gözünde Ukrayna'nın mağdur ve yardıma ihtiyacı olduğu imajı çizilmektedir. Tweette Rusya'dan "Putin'in Rusya'sı" olarak bahsedilmesi de bu saldırıların arkasındaki asıl sorumlunun Putin olduğu iddiasını doğurmaktadır. Bu da yabancı kamuoyu önünde Putin'in algısını olumsuz yönde etkileme amacı içerdiği söylenebilir. Ayrıca gönderide kullanılan #ArmUkraineNow yani #Ukrayna'yıHemenSilahlandırın hashtagi de görünürlüğü arttırmak dışında yardım çağrısını ifade etmenin bir başka yolu olduğu görülmektedir.

Örnek 2

"Ruslar yeni emperyalist devlet "Sovyetler Birliği 2.0."ı inşa etmek istiyorlar. Bu saçmalığın gerçekleştirilmesine izin vermeyeceğiz. Rus ordusunun yenilmez olduğuna dair miti şimdiden yok ettik, Putin'in bu şüphe uyandırıcı hırslarını da durduracağız. #StopRussiaNOW"

Örnek tweette Rusya'nın savaş sonucunda "Sovyetler Birliği'nin" yeni bir versiyonunu inşa edeceği vurgusu yapılmaktadır. Buradaki amaç, yakın tarihte batıyı tehdit eden bir güç olarak Sovyetler Birliği'nin geri döneceği iddiasıyla batıyı harekete geçirmektir. Bu yönüyle doğrudan olmasa da batıya yönelik dolaylı bir yardım çağrısı olduğu sonucuna varılabilir. Rus ordusunun yenilmez olduğuna dair bir mit olduğunun, bu mitin de Ukrayna sayesinde yok edildiği iddiası da yine Ukrayna ordusunun başarısını pekiştiren bir söylemdir. Gönderide bahsedilen Putin'in "şüphe uyandırıcı hırsları" söylemi ise savaşın asıl sebebinin Putin'in hırsları olduğu algısını oluşturmaktadır. Bu haksız rekabet ve nedensiz saldırganlığa yönelik ise gönderi sonunda #StopRussiaNOW yani #Rusya'yıHEMENDurdur hashtagi kullanılmıştır.

Örnek 3

"Bu gece işgalciler Energodar'daki (Zaporijja bölgesi) Avrupa'nın en büyük nükleer enerji santraline saldırdılar. Çornobıl kelimesini bilen herkese sesleniyoruz işgalci hiç bir şeyin önünde durmaz. Nükleer savaşı başladı. Dünya uyan! Hemen harekete geç, yarın olmayabilir!"

Örnek tweette Rusya'nın saldırılarına dair bilgilendirmede bulunulurken büyük suçlamalar da yapıldığı görülmektedir. Gönderide Rusya'dan "işgalciler" olarak bahsedildiği dikkat çekmektedir. "İşgalcilerin" nükleer enerji santraline saldırdığı haberi verilirken yakın tarihin en büyük felaketlerinden biri olan Çernobil faciasına göndermede bulunulmuştur. Dünyaya yönelik yardım çağrısı bu felaket üzerinden anlatılarak durumun etkisinin arttırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Yardım isteği ayrıca tüm Avrupa'yı etkileyebilecek bir "nükleer savaş" kelimesi ile anlatılmış, harekete geçmenin aciliyetine dikkat çekilmiştir. Bu durumda Rusya'nın dünyayı bir felakete sürüklediği ve bunu durdurmanın yolunun ancak Ukrayna'ya destekte bulunmak olduğu, bu savaşın adeta bir kötüler ve iyiler mücadelesine döndüğü algısı yaratılmaya çalışılmıştır.

Örnek 4

""Rusya ilerlemek için çabalarken korkunç kayıplar veriyor. Böylece Ukrayna genelinde umutsuz füze terörü yapıyor. Ama biz korkmuyoruz ve dünya da korkmamalı. Rusya''ya daha fazla yaptırım uygulanmalı.Ukrayna'ya daha fazla ağır silah verilmeli. Rusya'nın füze terörü cezalandırılmalı." @DmytroKuleba""

Örnek tweette yine Rusya'nın kayıplarına dikkat çekilmektedir. Rusya'nın "umutsuzca" saldırılarına devam ettiği söylenmektedir. Burada Rusya'nın kaybettiği ve kazanan tarafın Ukrayna olduğu vurgusu yapılmaktadır. Ayrıca gönderinin devamında Ukrayna'nın "biz korkmuyoruz, dünya da korkmamalı" söyleminden Ukrayna'nın kendisini Avrupa ile müttefik olarak gördüğü, tüm dünyanın Rusya'ya karşı cephe alması gereken bir ülke haline geldiği algısının yaratılmak istendiği söylenebilir. Bu durum üzerinden Rusya'ya daha ağır yaptırımlar, Ukrayna'ya ise daha fazla silah desteği yapılması gerektiği söylenerek uluslararası bir çağrıda bulunulmaktadır.

Örnek 5

"#Mariupol'de kuşatılmış Ukraynalı askerlerin çocukları, "Lütfen Mariupol'ü ve tüm babalarımızı kurtarın" sözleriyle tüm dünyaya seslendi. #SaveMariupol"

Örnek tweette savaşın durumu çocuklar üzerinden anlatılmıştır. Ukraynalı askerlerin çocuklarına ait olduğu iddia edilen sözlerde tüm dünyaya "babalarımızı kurtarın" şeklinde duygusal bir açıdan

ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bu yönüyle gönderinin direkt olarak yabancı kamuoyuna yönelik bir etkileme çabası olduğundan bahsedilebilir.

Örnek 6

> *"Rusya, Ukraynalı savaş esirlerinin bulunduğu işgal altındaki Olenivka'da bir ıslah tesisini bombalayarak korkunç bir savaş suçu daha işledi. Tüm ortakları, uluslararası insancıl hukukun bu acımasız ihlalini şiddetle kınamaya ve Rusya'yı bir terör devleti olarak tanımaya çağırıyoruz."*

Örnek tweette Rusya'nın "bir kez daha" savaş suçu işlediği bilgisi verilmektedir. Bu olay üzerinden tüm "ortakları" kınamaya davet edildiği görülmektedir. Buradaki ortak kelimesinden Ukrayna'nın yine "tüm dünyaya karşı Rusya" algısı yaratmaya çalıştığı görülmektedir. Ayrıca yardım çağrısında Rusya'nın bir "terör" devleti olarak tanımlanması istenmiştir. Bu da yine Ukrayna tarafından bunun bir savaş olmadığını, Rusya'nın Ukrayna'da adeta "terör" yaptığının vurgusuna işaret etmektedir.

Örnek 7

> *""Günümüz Rusya'sı medeniyetin felaketidir. Dünya onu durdurmazsa herkesin 24 Şubat 2022 tarihi olabilir." #Ukrayna Savunma Bakan Yardımcısı Anna Maliar"*

Örnek tweette Anna Maliar'ın demecine yer verilmiştir. Gönderide Rusya "medeniyetin felaketi" ifadesiyle nitelendirilmiştir. Bu felaketin her medeniyete uğrayacağı, bu durumun da ancak dünyanın onu kurtarması ile olabileceği mesajı verilmiştir. Dünyaya Rusya'nın durdurulmadığı takdirde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlama tarihi olan 24 Şubat 2022 tarihini yaşayacaklarını söyleyerek göz korkuttuğu görülmektedir.

Örnek 8

> *"Rusya, Mariupol'da 400 binden fazla insanı rehin tutmaya devam ederek insani yardım ve tahliyeyi engelliyor. Bombardıman devam ediyor.3000 yenidoğanın yakında ilaç ve yiyeceği olmayacak. Dünya derhal harekete geçmeli! Rusya barbarları, sivillere ve çocuklara karşı savaşı durdurmalı!"*

Örnek tweette Rusya'ya yönelik suçlamalar yer almaktadır. Buna göre Rusya'nın yüksek sayıda sivili rehin tuttuğu iddia edilmektedir. Ukrayna'nın bu sivillere ulaştırmaya çalıştığı insanı yardımları da engellediği belirtilmektedir. Ek olarak gönderide bu suçlamalar yeni doğanlar üzerinden de gerçekleştirilmektedir. Yeni doğanların yakın zamanda Rusya'nın saldırgan aksiyonları sebebiyle aç

kalacağı söylenerek kamuoyu üzerinde baskı oluşturulmaya çalışıldığı düşünülmektedir. Dünyaya çağrıda bulunarak sivilleri ve çocukları "barbarlara" karşı koruması gerektiği mesajı verilmektedir.

Örnek 9

> *"Dünyadan talebim: Rusya'yı tamamen tecrit edin, büyükelçileri sınır dışı edin, petrol ambargosu uygulayın, ekonomisini mahvedin. Rus savaş suçlularını durdurun!"*

Örnek tweette doğrudan uluslararası bir çağrı bulunmaktadır. Rusya'ya yönelik istedikleri yaptırımların sert bir dile sıralandığı görülmektedir. Ayrıca gönderinin sonunda "Rus savaş suçlularını" durdurma istekleri adeta bir emir gibi vurgulanmaktadır.

Örnek 10

> *"Putin, Avrupa'yı 1939'dan bu yana en karanlık dönemine sokuyor. Bunu savuşturmayı uman herhangi bir hükümet naiftir. Geçmişteki hataları tekrarlamayın. Şimdi RF'yi ağır yaptırımlarla vurun. Ukrayna'ya askeri ve mali destekle yardım edin. Birlikte #Rus saldırganlığını durdurabiliriz."*

Örnek tweette dünyaya yönelik bir çağrı olduğu görülmektedir. Gönderide Putin'in Avrupa'yı İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcı olan 1939'dan beri "en karanlık dönemine" soktuğu vurgulanarak yaşananları dünya savaşı ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Avrupa'yı bu karanlık döneme sokanın Putin olduğu vurgusunun ise o dönemde İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasına sebebiyet veren Hitler ile ilişkilendirilmesi için olduğu düşünülmektedir. Bu sayede yabancı kamuoyu gözünde Hitler ve Putin algısının eşleştirilmesi amaçlandığı düşünülmektedir. Dünyaya geçmişteki hatalarını tekrarlamamaları gerektiği ve Rusya Federasyonu'nu yaptırımlar ile etkisiz hale getirilmesi teklif edilmektedir.

4.8.2.4. Türkiye Kategorisi Söylem Analizi

Aşağıda Ukrayna'nın Türkiye kategorisi altında değerlendirilen tweet örnekleri söylem analizi tekniği ile incelenecektir.

Örnek 1

> *"Mustafa Kemal Atatürk, "Çocuklar geleceğimizin güvencesi, yaşama sevincimizdir" dedi. Çocukları en değerli hazinesi olarak gören Ukrayna da her evladımızın kendini güvende*

hissetmesi ve geleceğe dair kaydı duymadan bomba sesleri ile uyanmaması için şu an mücadele etmeye devam ediyor."

Örnek tweette Ukrayna'nın savaş amacının "çocukların kendilerini güvende hissetmesi ve geleceğe dair kaygı duymadan uyanmaları" vurgusu yapıldığı görülmektedir. Diğer gönderiler ile karşılaştırıldığında Rusya'nın amacının ise bundan farklı olarak "terör" ya da "soykırım" vb. olumsuz kelimeler ile açıklandığı hatırlanmaktadır. Bu doğrultuda Ukrayna'nın kendini savunmak ve çocukları güvende tutmak gibi misyonları olduğunu, savaşa Rusya tarafından sürüklendiği çıkarımı yapılabilir. Ayrıca gönderide Mustafa Kemal Atatürk'ün bir sözüne yer verilmesi de doğrudan Türkiye kamuoyunu hedeflediklerini göstermektedir. Bu sayede daha etkili bir biçimde istenilen mesajın verilmesi amaçlanmaktadır.

Örnek 2

"Ukrayna Dışişleri Bakanı @DmytroKuleba: Diğerlerinin başarısız olduğu yerde Türk diplomasisi başarılı oldu. Türkiye, Rusya ve Ukrayna dışişleri bakanlarını yıllar sonra ilk kez bir araya getirdi."

Örnek tweette Ukrayna Dışişleri Bakanı'nın bir demecine yer verilmiştir. Buna göre "diğerlerinin" başarısız olduğu yerde Türk diplomasisisin başarılı olduğu söylenmektedir. Burada "diğerlerinden" kastın diğer devletler olduğu vurgusu yapılmakta ve Türkiye'nin başarılı olduğu Türkiye kamuoyuna yansıtılmaktadır. Böylece Türkiye kamuoyu nezdinde Ukrayna tarafında olunduğu algısı yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca tarafların dış işleri bakanlarının bir araya getirilmesinin Ukrayna tarafı için bir "başarı" kelimesi ile nitelendirilmesi, bu kelimenin Ukrayna'nın barış ve uzlaşma için gönüllü olduğuna dikkat çekmek amacıyla seçilmiş olduğunu göstermektedir.

Örnek 3

"Türk insanı her şeyden önce merhameti ve insanlığı ile bilinir. @trthaber Muhabiri Murat Can Öztürk şahsında, Rusya'nın #Ukrayna'ya yönelik savaşı ile ilgili son durumu aktarırken insanlarımıza yardım eden tüm Türk muhabirlerine sonsuz teşekkür ediyoruz."

Örnek tweette Türk muhabirlerine yönelik övgüler yer almaktadır. Bunu yaparken Türk insanınının "merhameti" ve "insanlığı" gibi olumlu sıfatlar ile nitelendirildiği görülmektedir. Burada direkt olarak Türk kamuoyuna yönelik bir paylaşım olduğu, kamuoyu nezdinde sempatik bir algı oluşturmak istenildiği görülmektedir. Ayrıca gönderide dikkat çeken bir başka unsur ise savaştan "Rusya'nın

Ukrayna'ya yönelik savaşı" söylemidir. Buradan Ukrayna'nın bunu bir savaş olarak görmediği, mağdur durumda saldırılan bir ülke imajı çizmeye çalıştığı görülmektedir.

Örnek 4

> *"Türk meslektaşım ve arkadaşım @MevlutCavusoglu'nu Ukrayna'da ağırladık. Türkiye'nin dayanışması sarsılmazdır. Siyasi ve insani desteğin yanı sıra Türkiye'nin Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yıkıcı savaşına son vermek için devam eden diplomatik çabaları için minnettarız."*

Örnek tweette Türkiye ile kurulan diplomasiye dair bilgilendirme yapıldığı görülmektedir. Türkiye Dış İşleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu üzerinden yapılan bu bilgilendirmede Türkiye'nin Ukrayna yanında olduğu mesajı verilmektedir. Türkiye'nin Ukrayna ile "dayanışma" içerisinde olduğu ve bu dayanışmanın "sarsılmaz" olduğu söylenirken Türkiye kamuoyunda da benzer hislerin oluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca yine savaştan iki taraflı bir çatışma olarak değil, "Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yıkıcı savaşı" olarak bahsedildiği görülmektedir.

Örnek 5

> *"Ukrayna'nın direnişi karşısında zayıflığını hisseden Rusya, sonunda Belarus'u savaşa çekmeye çalışıyor. Aynı zamanda, Türk dünyasının liderlerinden biri olan Kazakistan, duruşunu göstermekte ve saldırganın peşinden gitmeyi ve onu desteklemeyi reddetmektedir. #StopRussia"*

Örnek twette Rusya'nın savaşta kaybeden taraf olduğu vurgusu yapılmakta ve tarafına müttefik topladığı iddia edilmektedir. Bu yapılırken Ukrayna'nın savaştaki konumu "Ukrayna'nın direnişi" şeklinde açıklanmış, bunun karşılıklı bir savaş olmadığı vurgusu yapılmıştır. Rusya'nın tarafına çekmeye çalıştığı Kazakistan'dan ise "Türk dünyasının liderlerinden biri" olarak bahsedilmektedir. Gönderinin Türkiye kamuoyunu hedeflemesi sebebiyle özellikle bu kelimelerin seçildiği, Türkler açısından Kazakistan'ın kararının yol gösterici olması beklenmektedir. Bu doğrultuda Türkiye kamuoyuna uygun bir kanaat önderi olarak Kazakistan gösterilmektedir.

Örnek 6

> *"24 Şubat'tan bu yana devam eden savaş, Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve egemenliğine dayalı adil bir barışla sona ermeli - Türkiye Cumhurbaşkanı @RTErdogan"*

Örnek tweette Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın demecine yer verilmiştir. Gönderide Erdoğan'ın savaşın bitmesi gerekliliği belirttiği ancak bunun Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve

egemenliğine dayalı bir şekilde bitmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Türkiye kamuoyuna yönelik paylaşılan bu gönderide özellikle cumhurbaşkanının demecine yer verilmesi kamu diplomasisi açısından kıymetlidir. Bu sayede Türkiye kamuoyuna kimin tarafında durmaları gerektiği mesajının verildiği düşünülmektedir.

Örnek 7

> *"Ukrayna'nın gerçek dostu Türkiye Cumhurbaşkanı @RTErdogan ile bir görüşme daha yaptık. İstanbul'daki heyetlerin müzakeresinin yüksek düzeyde organize edildiğini belirledim. Barış için adımlarımızı ele aldık. Türkiye devletimizin güvenliğinin garantörü olmaya hazır olduğu için teşekkür ederim!"*

Örnek tweette Ukrayna Türkiye Büyükelçisinin Recep Tayyip Erdoğan ile görüşme gerçekleştirdiğine dair bilgiler yer almaktadır. Gönderide Erdoğan'ın "Ukrayna'nın gerçek dostu" olarak nitelendirildiği görülmüştür. Bu kelime seçimi ile Türkiye kamuoyuna da benzer bir kanaat kullanmaları gerekliliği mesajı verilmeye çalışıldığı düşünülmektedir. Ayrıca gönderide barış için adımlar atıldığı belirtilerek Ukrayna'nın barış yanlısı olduğu vurgulanmaktadır.

Örnek 8

> *"Türk meslektaşım ve arkadaşım @MevlutCavusoglu'nu Ukrayna'da ağırladık. Türkiye'nin dayanışması sarsılmazdır. Siyasi ve insani desteğin yanı sıra Türkiye'nin Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yıkıcı savaşına son vermek için devam eden diplomatik çabaları için minnettarız."*

Örnek tweette Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Ukrayna'da ağırlandığı bilgisi verilmektedir. Gönderide Türkiye dayanışmasından bahsedilmektedir. Türkiye'nin hem siyasi hem de insani olarak Ukrayna yanında olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bu vurgu yapılırken Türkiye'nin desteğinin adil şekilde savaşan iki taraftan biri olan bir ülkeye değil, taraflardan birinin diğerine "yıkıcı bir şekilde savaş açtığı" ülkeden bahsedilmektedir. Bu doğrultuda Ukrayna'nın Rusya karşısında diğerleri tarafından desteğe ihtiyacı olan mağdur bir ülke olduğu algısının oluşturulmak istediği söylenebilir. Ayrıca gönderide Türkiye'ye yönelik övgülerin de yer aldığı görülmektedir.

Örnek 9

> *"@ZelenskyyUa: "Türkiye Cumhurbaşkanı @RTErdogan ile telefon görüşmesi gerçekleştirdik. Rus saldırganlığının yeni sivil kurbanları için başsağlığı dilekleri için teşekkür ettim. Türkiye'nin desteğini takdir ediyoruz."*

Örnek tweette Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky'nin demecine yer verilmiştir. Gönderide Zelensky ve Erdoğan arasında geçen telefon görüşmesinin detaylarına yer verilmiştir. Erdoğan'ın taziye mesajı belirtilirken hayatı kaybedenler için "Rus saldırganlığının yeni sivil kurbanları" ifadesi kullanılmıştır. Bu ifade ile yaşananların savaş olmadığı, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığı olduğu tekrar vurgulanmaktadır.

Örnek 10

> *"@EmineErdogan ile Türkiye'de bir araya gelmekten memnun oldum. Odesa'daki yetimhanelerin tahliyesini konuştuk. Ukrayna'ya daha etkili bir şekilde yardımcı olabilme imkanı veren @Zelenska_FND hakkında bilgi verdim. Anlayışı ve Ukrayna çocukların güvenliği için Emine Hanımefendiye minnettarım."*

Örnek tweette Emine Erdoğan ile Türkiye Büyükelçisi'nin bir araya geldiğinin bilgilendirmesi yer almaktadır. Bu toplantıda Ukrayna'daki yetimhanelerin tahliyesinin konuşulduğu söylenerek Ukrayna tarafının bu tip durumlar için hassas olduğu ve harekete geçmek istediği mesajının verilmeye çalışıldığı söylenebilir. Ayrıca Emine Erdoğan'a yönelik övgülerin de yer aldığı görülmektedir.

4.9. Söylem Analizi Çerçevesinde Ukrayna ve Rusya'nın Twitter (X) Diplomasisi Faaliyetleri ve Karşılaştırılması

İki ülkenin de Twitter (X) diplomasisi bağlamında Türkiye Büyükelçilikleri resmi Twitter (X) hesapları incelenmiştir. İki tarafın da hem semantik hem de algısal açıdan farklı yaklaşımlar sergiledikleri ve ayrıştıkları görülmektedir.

İlk olarak Rusya'nın Twitter (X) hesabından çoğunlukla resmî açıklamalara yer verdiği görülmektedir. Resmî açıklamalar ve demeçler dışında ayrıca gönderi paylaşılması çok nadirdir. Bu açıdan bakıldığında Rusya'nın Twitter (X) kullanımı, sosyal medyanın doğasına ters düşmektedir. Rusya'nın sosyal medyanın geleneksel medyadan farklı olarak, daha az resmi ve formalitelerden uzak yapısına adapte olma çabası göstermediği görülmektedir. Bu bağlamda Rusya Twitter (X) hesabının geleneksel medya kullanımdan çok da bir farklı olmadığı söylenilebilir. Buna ek olarak görsel ve video paylaşımlarının olduğu gönderilerin de çok nadir olduğu görülmektedir.

Ukrayna'da ise durumun tam tersi olduğu görülmektedir. Ukrayna Twitter (X) hesabı büyükelçinin adeta "kişisel" hesabıymışçasına kullanılmaktadır. Gönderiler içerisinde sanki sıradan bir vatandaşın düşünceleri, sitemleri, isyanları varmış gibi oluşturulmaktadır. Bu sayede hem sosyal medya kullanıcıların dikkatini çekebilmekte hem de yakın bir bağ kurabilme noktasında daha başarılı olmaktadır. Ayrıca gönderilerin çoğunlukla dramatize edilmiş hikayeler, örnek olaylardan oluştuğu, bu

gönderilerin de video ve görseller ile beslendiği dikkat çekmektedir. Böylece kamuoyu üzerinde vicdani bir baskı oluşturma amacı bulunmaktadır.

İki ülke için de savaşın tanımları farklıdır. Rusya, yaşananlardan bahsederken mutlaka "özel askeri harekât" ifadesini kullanmaktadır. Bu ifadeyi vurgulayarak Rusya, saldırılarının tamamen "mecburi" olduğu algısını oluşturmak istemektedir. Ukrayna da Rusya ile benzer bir biçimde savaş kelimesini kullanmaktan kaçınmaktadır. Ukrayna'nın gönderilerinde savaştan "planlı soykırım" ya da "işgal" şeklinde ifadeler ile bahsedilmektedir. Ukrayna bu ifadeleri kullanırken ayrıca kendisini bu işgale veya soykırıma direnmek zorunda bırakılan "mağdur ülke" konumuna getirmektedir.

İki ülkenin de savaşın amacına dair farklı yaklaşımları bulunmaktadır. Rusya'ya göre yaşanan savaş Rusya ve batı arasındadır. Batının Rusya'yı yok etmek amacıyla "anti-Rusya" faaliyetlerde bulunduğunu, Ukrayna'yı da bu anlamda askeri ve maddi olarak desteklediği iddia edilmektedir. Öyle ki Rusya, batının bu tutumdan dolayı savaşın ortaya çıktığını, Ukrayna'nın bu savaşta yalnızca "batının kuklası" konumunda olduğunu ısrarla tekrarlamaktadır. Savaşın tek amacının ise Rusya'yı ekonomik anlamda bitirerek batı için bir tehdit olmaktan çıkarmak olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Rusya'ya göre bu savaşın kurbanı Rusya ve Ukrayna sivil halkıdır. Öyle ki Rusya'nın bu sebeple kendi halkı dışında Ukrayna halkını da korumaya çalıştığına dikkat çekilmektedir. Bu doğrultuda Rusya adeta batıya ve onun "paralı askerlerine" karşı "koruyucu" konumundadır. Rusya'nın batı dışında suçladığı diğer isimler ise batıya açıkça "bağımlı" hale gelmiş Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky'dir. Ayrıca Ukrayna halkının bu çatışmaları istemediği, çatışmaların halk arasında "Nazi" benzetmesi yapılan "aşırı milliyetçiler" tarafından alevlendirildiğini de iddia etmektedir. Rusya her fırsatta Ukrayna halkına iki dost ülke olduklarını hatırlatarak batının ve Ukrayna hükümetinin zorlamaları sebebiyle bu askeri harekata mecbur kaldıklarını vurgulamaktadır.

Ukrayna tarafında ise tam tersi bir yaklaşım bulunmaktadır. Ukrayna'ya göre bu "işgallerin" sebebi Ukrayna halkına planlı olarak soykırım uygulamaktadır. Bu doğrultuda Ukrayna tarafından birçok kez "Nazi" benzetmesi yapılmaktadır. Nazi dışında Ukrayna'nın Rus askerleri birçok kez "zalim", "acımasız", "canavar" gibi olumsuz sıfatlarda da nitelendirilmektedir. Ayrıca işgallerin altında yatan asıl sebep için "Putin'in kişisel hırsları" algısı yaratılmaya çalışılmakta, birçok kez direkt olarak Putin'i suçlayıcı gönderiler paylaşılmıştır. Ukrayna için bu savaş, soykırımlara direnmek ve ülkelerinin özgürlük mücadelesini sürdürmektedir. Birçok gönderide bu mücadelenin "şanlı direniş" olduğu algısına dikkat çekilmiştir. Bu direnişin sonucunda ise Ukrayna'nın kaybetmesi durumunda bütün dünyanın kaybedeceği ve Rusya'nın adeta "Hitler" gibi Avrupa kıtasını ele geçireceği bir yolculuğun başlangıcı olduğu algısı oluşturulmaktadır. Ukrayna, yalnızca kendi masum halkını değil bütün insanları savunmaktadır. Bu sebeple birçok kez batıya da yardım çağrısında bulunarak bunu Ukrayna'ya bu yüzden borçlu olduklarını belirtmiştir. Batının da bu çağrıları cevapsız bırakmayarak Ukrayna'nın

yanında yer aldığını belirttikleri gönderileri bulunmaktadır. Ukrayna bunu "Avrupa'nın bir parçası olmak" hissiyle açıklamıştır.

Rusya'nın batıya olan yaklaşımdan farklı olarak Ukrayna, batıyı ve batının desteğini almayı daha farklı değerlendirmektedir. Rusya'ya göre batı bu savaşın asıl aktörü ve sebebidir. Ancak Ukrayna için batı, direnişlerine yardımcı olacak, dünyaya da Ukrayna mücadelesinde adeta bir "kanaat önderi" olacak konumdadır. Bu doğrultuda birçok kez batının Ukrayna tarafında olduğu vurgulanmış ve diğer kamuoyları için bunun belirleyici bir faktör olması beklenmiştir. Ek olarak Ukrayna'nın bir diğer kanaat önderi vurgusu ise Türk dünyası ve Müslümanlar aracılığıyla yapılmaktadır.

İki tarafın Türkiye'ye yönelik yaklaşımları ise benzerlik göstermektedir. İki ülke de Türkiye'nin arabulucu konumundan dolayı memnundur. Bunu Türkiye kamuoyuyla da paylaşırken Türkiye'nin doğru politikalar izlediğinden bahsetmektedir. Bir farklılık olarak ise Türkiye'nin bu savaşta belirli bir tarafı olmamasına rağmen Ukrayna'nın tweetlerinde Türkiye'nin sanki Ukrayna tarafındaymış gibi bir algı yaratmaya çalışıldığı görülmektedir. Rusya ise Türkiye'yi genellikle "batıdan farklı" bir ülke olarak yüceltmekte, tutumu için ise takdir etmektedir.

Son olarak iki ülkenin de hashtaglerden aktif olarak yararlandıklarını ancak farklı biçimlerde kullandıkları görülmektedir. Rusya'nın kullandığı hashtagler çoğunlukla gönderi içinde paylaşılan demecin sahibinin adı ile etiketlenmektedir. Örneğin #Putin, #Erkhov vb. şekilde kullanıldığı görülmüştür. Ancak Ukrayna hashtaglerinin sosyal medyanın doğasına daha uygun olduğu dikkat çekmektedir. Kullanılan hashtaglerden bazıları şunlardır: #StopRussiansAggression yani #RusSaldırganlığıDurdur, #ArmUkraineNow yani #Ukrayna'yıHemenSilahlandırın, #RussianWarCrime yani #RusSavaşSuçları. Bu tip hashtagler kullanarak hem görünürlük arttırılmak istenmekte hem de kullanıcılar da bu hashtagler altında paylaşım yapmaya teşvik edilmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Ülkeler arası ilişkilerin yönetilmesi ve müzakere süreci olarak özetlenebilecek diplomasi kavramının tarihin her döneminde kıymetli bir rolü bulunmaktadır. Geçmişte ülkelerin gerçekleştirdikleri faaliyetler ve aldıkları aksiyonların meşruluğu için diğer ülkelere yaptırım, zorlama, tehdit, savaş vb. şekillerde sert güç uygulamaları yaptıkları bilinmektedir. Ancak günümüz değişen yapısında sert güç etkisini yitirmeye başlamış yerine farklı kavramlar gelmiştir.

Bunlardan biri yumuşak güç kavramıdır. Yumuşak güç en basit tanımıyla "hedeflenen kitlelerinin kanaatlerini ve fikirlerini istenilen doğrultuda yönlendirebilme becerisi" olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu yönlendirme becerisi, sert güçteki gibi zorlamaları içermemektedir. Ayrıca yumuşak güç uygulamalarında ülkeler diğer ülkeleri değil, o ülkenin kamuoyunu hedef almaktadır. Bu uygulamalara literatürde kamu diplomasisi adı verilmektedir.

Kamu diplomasisi faaliyetleri sayesinde kitleler kanaatlerini ve yaklaşımlarını kendi hür iradeleri ile değiştirmekte, ülkelere ya da aktörlere gönülden destek vermektedir. Bu yaklaşımda ülkeler; değerler, kültürler, gelenek-görenekler vb. yumuşak güç unsurlarını kullanarak hedef kitle üzerinde bir sempati oluşturmayı amaçlamaktadır. Duyulan bu sempati sonucunda hedef kitlelerin ülkelere veya aktörlere duyduğu güven de gelişmektedir.

Ülkeler kamu diplomasisi bağlamında yumuşak güç unsurlarını yabancı kamuoyuna ulaştırmak için yıllardır kitle iletişim araçlarını kullanmaktadır. Televizyonda yayınlanan bir film, gazetede çıkan bir yardım konseri, radyoda duyulan bir müzik, iyi hizmet veren uluslararası bir marka gibi unsurlar yumuşak güç ve kamu diplomasisi uygulamalarına hizmet edebilir. Günümüzde ise yaşanan teknoloji devrimi ile ortaya çıkan sosyal medya yumuşak gücün ulaştırılması için baş aktör konumuna gelmiştir.

Sosyal medyanın ortaya çıkışı ve akabinde hızla gelişen küreselleşme süreci ile küresel bir toplum oluşması yolunda büyük adımlar atılmıştır. Günümüzde sosyal medya aracılığıyla toplumlar, dünyanın öbür ucundaki bir ülkeden haberdar olabilmekte, fikir belirterek o ülkenin politik süreçlerinde söz sahibi olabilmektedir. Sosyal medya üzerinden ülkelerin ve siyasi aktörlerin aldığı kararlar eleştirilebilmekte, aktivizm faaliyetleri ile değişim hareketleri başlatılabilmektedir. Böylesine bir sosyal yapının içerisinde ülkelerin sosyal medyada aktif olarak hem kamuoyunu izlemesi hem de kontrol altında tutması gerekliliği doğmaktadır. Bu durum kamu diplomasisi faaliyetlerini de dijitale taşınması anlamına gelmektedir.

Dijital kanallar aracılığıyla gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri ya da kısaca dijital kamu diplomasisi; ülkeler, hükümetler, bakanlıklar, siyasi aktörler vb. tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Öyle ki günümüzde sosyal medyada aktif bir hesabı bulunmayan ülke sayısı yok denecek kadar azdır.

Artık ülkeler iletişimlerinin bir ayağını sosyal medya hesapları aracılığıyla gerçekleştirmekte, siyasiler seçim kampanyalarını sosyal medyadan yürütmektedir. Hem ülkeler/hükümetler arası hem de ülkeler/hükümet-toplum arasında bir köprü görevi sosyal medya kamu diplomasisi faaliyetleri için biçilmiş kaftan niteliğindedir.

Kamu diplomasisi bağlamında ise Twitter (X) platformu diğer platformlara nazaran öne çıkmaktadır. Platformun ara yüzü, kullanım kolaylığı gibi etkenlerin yanı sıra belirli sayıda karakter kullanımı, multimedya paylaşım ve tekrar paylaşım özellikleri sebebiyle dijital kamu diplomasisi faaliyetleri için sıklıkla tercih edilmektedir. Öyle ki bu sebeple literatüre Twitter (X) diplomasisi veya Twitlomasi adı verilen bir kavram kazandırılmıştır.

Bu doğrultuda bu çalışmaya da konu edilen Twitter (X) diplomasisi kavramı, kamu diplomasisinin yabancı kamuoyları üzerinde büyük etkisi olduğu düşünülen büyükelçiliklerin Twitter (X) hesaplarının kamu diplomasisi bağlamında incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2022 yılından bu yana dünya gündemini meşgul eden Ukrayna-Rusya Savaşı'nın etkileri neredeyse tüm dünyada hissedilmektedir. İki ülkenin de kitle iletişim araçları ve sosyal medya aracılığıyla dünya kamuoyuna çeşitli amaçlar uğruna ulaşmaya çalıştığı görülmektedir. Bu sayede sıcak çatışmalar dışında -yabancı kamuoyunun desteğini alarak- uluslararası arenada da kazanmak amaçlanmaktadır. Ukrayna ve Rusya'ya ait Türkiye Büyükelçilikleri Twitter (X) resmi hesaplarının da bu doğrultuda Türkiye kamuoyuna ulaşmaya çalıştığı ve bir kamuoyu kanaati oluşturmaya çalışıldığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında iki ülkeye ait resmi Twitter (X) hesapları yapılan içerik ve söylem analizleri ile incelenmiştir. Buna göre iki ülkenin de Twitter (X) diplomasisi alanında farklı yaklaşımlar sergiledikleri görülmektedir. Detaylı analizler bir önceki bölümde yapılmış olup, bu bölümde ülkeler ve paylaşılan gönderiler kamu diplomasisi etkinliği açısından tartışılacaktır.

Kamu diplomasisi faaliyetleri geleneksel diplomasiye kıyasla iki yönlü ve diyalojik bir yapıya sahiptir. Kamu diplomasisinin iki yönlü iletişime imkân tanıyan bir yapısı olması gereklidir. İncelenen hesaplara bakıldığında Rusya Büyükelçiliği hesabının bu yapıya uymayan gönderileri dikkat çekmektedir. Gönderiler yalnızca çeşitli siyasilerin geleneksel kitle iletişim araçlarına verdikleri demeçleri kapsamaktadır. Bu durumda Twitter (X)'ın Rusya Büyükelçiliği tarafından adeta bir "gazete" olarak kullandıkları, yalnızca haberleri yazılı olarak kamuoyuna geçmekten ibaret gördükleri söylenebilmektedir.

Ukrayna Büyükelçiliği açısından ise tam tersi bir durum bulunmaktadır. Paylaşılan gönderiler direkt olarak Türkiye kamuoyunu değil, her kullanıcıyı tek tek hedef alır gibi yazılmaktadır. Gönderilerde kullanıcılara yönelik samimi bir dil kullanılarak etkinliği arttırılması hedeflenmektedir. Bu yönüyle Ukrayna Büyükelçiliğinin paylaştığı gönderilerin başarılı olduğu söylenebilir.

Dijital kamu diplomasisinin gerçekleştirildiği platforma göre ayrı bir dili olması gerekmektedir. Twitter (X) platformu üzerinden yapılan diplomasi faaliyetlerinin platformun yapısına uygun, formaliteden uzak, samimi bir dil ile yazılması gerekmektedir. Böylece kullanıcıların dikkatini çekmek ve sempatisini kazanmak mümkün olacaktır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde Rusya'nın Ukrayna'ya göre geride kaldığı görülmektedir.

İki ülkenin de gönderilerinde kelime seçimlerine dikkat ettikleri görülmektedir. Rusya'nın "savaş" kelimesi yerine "özel askerî harekât" kelimesini, Ukrayna'nın ise "savaş" kelimesi yerine "işgal" kelimesini kullanması kasıtlı yapılan hareketlerdir. Bu kelime seçimleri ile hedeflenen kamuoyunun zihninde bir algı oluşturulmak istenmekte, paylaşılan gönderiler ile algının sürekli olarak inşa edildiği görülmektedir.

İki ülkenin de kendisine bir "düşman" tasarladığı ve bu düşman üzerinden stratejik iletişim faaliyetlerini gerçekleştirdiği gözlemlenmiştir. Rusya için bu düşman "batıdır". Savaşın suçlusu ve sorumlusunun yalnızca batı olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu gönderilerin Türkiye kamuoyunu hedeflediği düşünüldüğünde Türkiye'nin de batı ilişkilerinin çok iyi olmadığı, bu sayede de Türkiye kamuoyu ve Rusya için ortak bir düşman oluşturulmaya çalışıldığı söylenilebilir. Ukrayna için ise düşman Rusya'dır. Ukrayna'nın batıyı ele alış şekli Rusya'dan oldukça farklıdır. Öyle ki Ukrayna için batı bir "destekçidir." Her fırsatta batının desteğinin üzerinde olduğunu Türkiye kamuoyu ile paylaşan Ukrayna'nın bunu, batının sahip olduğu olumlu imaja güvenerek, kanaat önderliği yaratmaya çalıştığı sebebiyle gerçekleştirdiği düşünülmektedir. Ukrayna'ya göre "batı" doğru kararları veren ve doğru tarafı seçen bir kanaat önderidir. Türkiye kamuoyunun da bu kanaat önderinden feyz alarak Ukrayna'yı desteklemesi gerektiği mesajı verilmektedir.

İki ülkenin de dünya kamuoyuna çeşitli çağrılarda bulunduğu görülmektedir. Rusya için bu çağrılar, "askeri harekatın" gerekliliği konusunda ikna çabalarını içermektedir. Batının yapmış olduğu "haksızlıklar" vurgulanarak Rusya'nın bu duruma sürüklendiğinin çağrısı yapılmaktadır.

Ukrayna için ise durum farklıdır. Öyle ki Ukrayna'nın çağrıları yardım çağrılarıdır. Sıklıkla "yardıma ihtiyacı olan", "mağdur" bir ülke teması çizilerek savaştaki masum tarafın Ukrayna olduğu hatırlatılmaktadır. Ancak buna ek olarak savaşın seyrine dair gönderilerde Rusya'nın kaybettiği vurgusu da yapılmaktadır. Bu da Ukrayna'nın gücünü ve kudretini gösteren bir unsurdur. Türkiye kamuoyunu da böylesine güçlü bir devlet yanında yer almaya çağırmaktadır.

Ayrıca iki ülkenin de hedefledikleri Türkiye toplumuna yönelik de gönderileri olduğu dikkat çekmektedir. Rusya'nın bu gönderilerde Türkiye'ye dair övgüleri yer alırken Ukrayna daha farklı bir yol izlemektedir. Övgülerin yanı sıra Türkiye değerlerine dair özel gönderiler paylaşılmaktadır.

Atatürk'ün sözlerine yer verilerek savaş haline göndermede bulunulmaktadır. Bu tip gönderiler ile doğrudan Türkiye kamuoyunun hedeflendiği söylenilebilir.

Son olarak Ukrayna'nın paylaştığı gönderilerde sıklıkla hikayeleştirilmiş iddialar yer almaktadır. Bir çocuk ya da kadın üzerinden mağduriyet hikayelerinin anlatılması sosyal medyada gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri bakımından dikkat çekicidir. Sosyal medyada dramatik, trajik içeriklerin yayılma ihtimali düşünülerek bu tarz gönderilerin hazırlandığı, daha büyük kitlelere ulaşılarak kamu diplomasisi faaliyetlerinin arttırılmaya çalışıldığı söylenebilir.

Farklılıklar dışında iki ülkenin de gönderileri ve faaliyetleri arasında benzerlikler de bulunmaktadır. Kamu diplomasisi, şeffaf, güvenilir ve iki yönlü faaliyetleri içermektedir. Geleneksel diplomasiden farklı olarak kamu diplomasisinde zorlama, tehdit, korku vb. sert güç unsurları yer almamaktadır. Ancak iki ülkenin de iletişim faaliyetlerini sert güç unsurlarına yakın bir çizgide gerçekleştirdiği söylenebilir. Öyle ki iki ülke de paylaştığı gönderilerde halkı galeyana getirecek, korku ve nefret uyandıracak, doğrudan birilerinin hedef alındığı mesajlar paylaşmaktadır. Paylaşılan bazı gönderilerin kaynakları bulunmamakta, doğruluğundan şüphe duyulmaktadır. Bu durumda paylaşılan bazı mesajların kamu diplomasisi faaliyetlerinden çok propagandaya kaydığı görülmektedir. Örneğin Ukrayna'nın gönderilerinde sıklıkla Rusya'nın tüm dünyayı yok edecek bir güç haline getirileceğinden bahsedilmektedir. Bu durum güvenilir ve şeffaf bir süreç olması beklenen kamu diplomasisi faaliyetlerine de dem vurmakta, süreci aksatmaktadır.

İki tarafın da paylaştığı mesajların doğruluğundan ve şeffaflığından emin olması, herhangi bir aktöre yönelik nefret suçu oluşturmadan adil bir biçimde hareket alması gerekmektedir. Böylece kamu diplomasisi faaliyetlerinin amacına ulaşacağı ve hedeflenen kamuoyu üzerinde etkinin artacağı kesindir. Ayrıca iki ülkenin de içinde bulunduğu platform ve platform dinamiklerini unutmadan ilerlemesi, Türkiye kamuoyunu iyice tanıyarak hareket etmesi önem arz etmektedir.

Çalışmanın literatüre katkıda bulunmasını umarak bu bağlamda çalışma yapacak araştırmacılara, çalışmanın bir sonraki adımı olarak paylaşılan ve incelenen gönderilere yönelik Türkiye kamuoyundan gelen cevapların incelenmesi ve analiz edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akdağ, Z., & Ekici, S. (2017). Avrupa Birliği'nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç. Birey ve Toplum Cilt 7 Sayı 14.

Aktan, C. C., & Tunç, M. (1998). Bilgi Toplumu ve Türkiye. Yeni Türkiye Dergisi, 118-134.

Aydın, A. (2022). Dijital Ortamda Kamu Diplomasisi Uygulamalarının Algısal Süreçlere Etkisi: Dijital Yerliler Örneğ. İstanbul.

Aydoğan, B. (2011). Rapor: Güç Kavrami ve Kamu Diplomasisi.

Aziz, A. (2003). Siyasal İletişim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Aziz, A. (2003). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Ve Teknikleri. Nobel Akademik Yayıncılık.

Balta Peltekoğlu, F. (2018). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta.

Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi 32.4 , 25-34.

Berelson, B. (1952). Content Analysis İn Communication Research. Free Press.

Bhandari, R., & Belyavina, R. (2011). Evaluating And Measuring The İmpact Of Citizen Diplomacy: Current Status And Future Directions. Institute Of International Education (Iıe) .

Bulunmaz, B. (2011). Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fıat Örneği. Global Media Journal Turkish Edition 2 (3), 19-50.

Carr, E. H. (2016). The Twenty Years' Crisis, 1919-1939. Palgrave Macmillan London.

Castells, M. (2005). Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum Ve Kültür Birinci Cilt Ağ Toplumunun Yükselişi 1. Çev: Kılıç, E. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ceng, E. (2018). Algı Yönetimi Aracı Olarak Twitter (X) Kullanımına İlişkin Siyasal Bir Analiz. Erciyes İletişim Dergisi , 663-689.

Chartrand, H. H. (1992). International Cultural Affairs: A Fourteen Country Survey. The Journal Of Arts Management, Law, And Society, 22(2), 134-154.

Constantinou, C., Kerr, P., & Paul, S. (2016). Introduction: Understanding Diplomatic Practice. Sage Handbook Of Diplomacy. İçinde Londra.

Cull, N. (2009). Public Diplomacy: Lessons From The Past. Los Angeles: Cpd Perspectives On Public Diplomacy Figueroa Press, 12.

Cull, N. J. (2008). Public Diplomacy: Taxonomies And Histories. The Annals Of The American Academy Of Political And Social Science, 616(1), 31-54.

Cull, N. J. (2009b). How We Got Here. P. Seib İçinde, Toward A New Public Diplomacy: Redirecting U.S. Foreign Policy (S. 23-48). Palgrave Macmıllan.

Diplomacy Cambridge Dictionary: Https://Dictionary.Cambridge.Org/Dictionary/English/Diplomacy

Ekşi, M. (2018). Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Ersoy Öztürk, T. (2009). Dış Politikada Etkin Unsur: Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Etkinliği. Http://Kamudiplomasisi.Org/Pdf/Tugceersoyozturk.Pdf Adresinden Alındı

Erzen, M. Ü. (2012). Kamu Diplomasisi. Derin Yayınları.

Eyüpoğlu, H. (2018). Kamu Diplomasisi: Aktörler, Türler, Araçlar ve Teknikler Bakımından Bir İncelem. Kocaeli: T.C. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı.

Gavel, D. (2008, 07 03). Joseph Nye On Smart Power. Harvard Kennedy School Belfer Center For Science And International Affairs: Https://Www.Belfercenter.Org/Publication/Joseph-Nye-Smart-Power Adresinden Alındı

Giddens, A. (1990). The Consequences Of Modernity. Standford University Press, Ca.

Gilboa, E. (2013). Searching For A Theory Of Public Diplomacy. American Academy Of Political And Social Science.

Gönlübol, M. (2000). Uluslararası Politika- İlkeler, Kavramlar, Kurumlar . Ankara: Siyasal Kitabevi.

Güçdemir, Y. (2015). Sanal Ortamda İletişim: Bir Halkla İlişkiler Perspektifi. İstanbul: Derin Yayınları.

Gürdal, E. (2021). Dijital Kamu Diplomasisi Mi Dijital Gözetim Mi? Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi [International Journal Of Social Sciences], 417-434.

Halidov, İ. (2014). Rusya'nın Yumuşak Güç Araçları. Avrasya İncelemeleri Dergisi Iıı/1, 37-75.

Holsti, O. (1969). Content Analysis For The Social Sciences And Humanities. Aktaran (Aziz A.2003)

İçli, G. (2001). Küreselleşme ve Kültür. Cü Sosyal Bilimler Dergisi 25.2, 163-172.

İnan, E. (2012). Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Ekseni. Ö. Abdullah, & T. E. Öztürk İçinde, Kamu Diplomasisi (S. 63-70). İstanbul: Tasam Yayınları.

Jönsson, C. (2016). Diplomacy, Communication And Signaling. C. M. Constantinou, P. K. Kerr, & P. Sharp İçinde, Sage Handbook Of Diplomacy (S. 79). Londra: Sage Publications Ltd.

Karagöz, K. (2013). Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm Hareketleri. İletişim ve Diplomasi, (1), 131-156.

Kissinger, H. (2008). Diplomasi. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları Çeviren: İbrahim Halil Kurt.

Kocabıyık, H. (2019). Değişen Diplomasi Anlayışı, Kamu Diplomasisi ve Türkiye. Avrasya Etüdleri 55(1), 164.

Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), 211-231.

Krippendorff, K. (2004). Content Analysis: An Introduction To Its Methodology . Sage Publications.

Kuşay, Y., & Akbayır Z. (2015). Dijital Oyunlar ile Tüketime Yolculuk "Öğrenme Yaklaşımı Açısından Çocuk Kullanıcılara Yönelik Bir Araştırma". Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (23), 135-154

Mengü, S. Ç., & Yıldırım, G. (2012). Halkla İlişkilerin Kamu Diplomasisinde Etkin Kullanımı. A. Özkan, & T. E. Öztürk İçinde, Kamu Diplomasisi (S. 71-110). İstanbul: Tasam Yayınları.

Morgenthau, H. (1970). Uluslararası Politika: Güç ve Barış Mücadelesi. Ankara: Sevinç Matbaası.

Mueller, S. (2009). The Nexus Of U.S. Public Diplomacy And Citizen Diplomacy. N. Snow, & P. M. Taylor İçinde, Routledge Handbook Of Public Diplomacy (S. 101-110). New York: Routledge.

Nas, A. (2021). Ulus Markalama: Dünyadan Örneklerle Kuram ve Uygulama.

Nye Jr., J. S. (2020). Yumuşak Güç. Ankara: Bb101 Yayınları 3. Baskı.

Nye, J. J. (2008). Public Diplomacy And Soft Power. The Annals Of The American Academy Of Political And Social Science Vol.616.

Nye, J. J. (2011). The Future Of Power.

Okay, A., & Okay, A. (2015). Halkla İlişkiler Kavram ve Gelişimi. İstanbul: Der Yayınları.

Özbek, C. (2018). Sert Güç Unsuru Olarak Ekonomik Yaptırımların İran Nükleer Anlaşma Sürecine Etkileri- Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.

Özek, M. (2019). Yumuşak Güç Bağlamında Türkiye'de Ulusararası Öğrenci Hareketliliği. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensititüsü.

Özkan, A. (2015). 21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Kamu Diplomasisi İmkânları. Tasam.

Sağlam, Z. (2014). Güç Kavramı ve Ortadoğu'da Değişen Dengeler Üzerine Güç Okuması. İnsani Ve Sosyal Araştırmalar Merkezi.

Sancar, G. A. (2014). Kamu Diplomasisi Ve Uluslararası Halkla İlişkiler. İstanbul: Beta Yayınevi.

Snow, N. (2020). Rethinking Public Diplomacy İn The 2020s. N. Snow, & N. J. Cull İçinde, Routledge Handbook Of Public Diplomacy (S. 8). Routledge.

Sönmezoğlu, F. (2017). Uluslararası İlişkiler Sözlüğü.

Szondi, G. (2008). Central And Eastern European Public Diplomacy: A Transitional Perspective On National Reputation Management. N. Snow, & P. M. Taylor İçinde, Routledge Handbook Of Public Diplomacy (S. 302). New York: Routledge.

Szondi, G. (2008). Public Diplomacy And Nation Branding: Conceptual Similarities And Differences . Clingendael Institute.

Szondi, G. (2009). Central And Eastern European Public Diplomacy. N. Snow, & P. M. Taylor İçinde, Handbook Of Public Diplomacy (S. 305). New York: Routledge.

Temizer, S. (2023, 02 20). AB, Myanmar'a Yönelik Yaptırımları Genişletti. Aa: Https://Www.Aa.Com.Tr/Tr/Dunya/Ab-Myanmara-Yonelik-Yaptirimlari-Genisletti/2825670# Adresinden Alındı

Tiedeman, A. (2005). Branding America: An Examination Of U.S. Public Diplomacy Efforts After September 11, 2001. Master Thesis. Tufts University The Flecther School Of Law And Diplomacy.

Tuncer, H. (1982). Eski ve Yeni Diplomasi. Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Ausbf.

Türk, M. S. (2012). İletişimde Algı Yönetiminin Önemi.

We Are Social 2023 Turkey. (2023). We Are Social: Https://Wearesocial.Com/Uk/Blog/2023/01/The-Changing-World-Of-Digital-İn-2023/ Adresinden Alındı

Wilson, E. J. (2008). Hard Power, Soft Power, Smart Power. The Annals Of The Academy Of Politicial And Social Science No:616.

Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. İletişim Çalışmaları 5(1) 9-38.

Yağmurlu, A. (2019). Dijital Diplomasi: Kamu Diplomasisi Çerçevesinden Avrupa Birliği Üye Ülkeleri Ve Türkiye Dışişleri Bakanlıkları İnternet Uygulamaları. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 7(2), 1267-1295.

EKLER

Ek 1: Tablolar

Tablo 1. Gücün Boyutları

	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehdit Baskı	Zorlayıcı Diplomasi Savaş İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Karşılıklı Yaptırımlar	Yardım Rüşvetler Yaptırımlar
Yumuşak Güç	Cazibe Gündem Belirleme	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu Diplomasisi İki Taraflı ve Çok Taraflı Diplomasi

Tablo 2. Sert Güç ve Yumuşak Güç

	Sert Güç	Yumuşak Güç
Davranış Yelpazesi	Komut verme — Zorlama — Teşvik	Gündem Belirleme — Cazibe — İkna Etme
En Muhtemel Kaynaklar	Baskı Yaptırımlar Karşılıklı Rüşvet	Kurumlar Değer Kültür Politikalar

Tablo 3. Kamu Diplomasi Türleri

Kamu Diplomasisi Türü	Süreç	Enformasyon/Bilgi Akışı	Altyapı
Dinleme	Kısa ve uzun süreli	Analist ve politik sürece yönelik bilgi akışı	İzleme teknolojisi ve dil eğitimi almış çalışanlar

Savunma	Kısa süreli	Dışa yönelik bilgi akışı	Elçilik basın ofisi, dışişleri bakanlığı strateji ofisi
Kültürel Diplomasi	Uzun süreli	Dışa yönelik bilgi akışı	Kültür merkezleri ve kütüphaneleri
Değişim Programı Diplomasisi	Çok uzun süreli	İçe ve dışa yönelik bilgi akışı	Değişim bürosu, eğitim ofisleri
Uluslararası yayın	Orta süreli	Yeni bir bürokrasi tarafından dışa yönelik bilgi akışı	Haber ajansları, prodüksiyon stüdyoları, yazı işleri ofisleri

Tablo 4. Geleneksel Kamu Diplomasisi ve 21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi

	Geleneksel Kamu Diplomasisi	**21. Yüzyıl Kamu Diplomasisi**
Durum	Çatışma, ülkeler arasında gerginlik	Barış
Amaç	Hedef kamuoyunun fikir ve davranışlarını değiştirerek hedef ülkelerin politikasında değişikliğe sebep olmak	Ülkenin yurtdışında olumlu itibarını arttırmak, anlayışlı bir ortam yaratmak için siyasi ve ekonomik çıkarların teşvik edilmesi
Stratejiler	İkna Kamuoyunu yönetmek	İlişkileri kurmak ve sürdürmek Halkla etkileşimde bulunmak
İletişim yönü	Tek yönlü iletişim (Monolog)	İki yönlü iletişim (Diyalog)
Araştırma	Çok az	Geri bildirimleri de göz önünde bulundurarak yapılan bilimsel araştırmalar
Mesaj Bağlamı	İdeolojiler Çıkarlar	Fikirler Değerler
Hedef Kitle	Hedef ülkenin 'genel' halkı; Mesajların göndericisi ve alıcısı	Segmente edilmiş iyi tanımlanmış kamuoyu + yerel kamuoyu; Katılımcılar

Kanal	Geleneksel medya, kitle iletişim araçları	Eski ve yeni medya; genellikle kişiselleştirilmiş
Bütçe	Hükümet sponsorluğunda	Kamu ve özel ortaklıklar

Tablo 5. Eski Kamu Diplomasisi ve Yeni Kamu Diplomasisi

Baskın Özellikler	**Eski Kamu Diplomasisi**	**Yeni Kamu Diplomasisi**
1) Uluslararası Aktörün Kimliği	Devlet	Devlet dışı
2) Teknoloji Ortamı	Radyo, basılı gazete, sabit hatlı telefonlar	Uydu, internet, gerçek zamanlı haberler, cep telefonları
3) Medya Ortamı	Yerel ve uluslararası haber alanı arasındaki net çizgi	Yerel ve yurt dışı haber alanı arasındaki çizginin bulanıklaşması
4) Yaklaşım Kaynağı	Siyasi savunuculuk ve propaganda teorisinin gelişmesi	Kurumsal markalama ve ağ teorisinin gelişmesi
5) Terminoloji	Uluslararası imaj, prestij	Yumuşak güç, ulus markalama
6) Mesaj Yapısı	Dikey	Yatay
7) Mesajın Doğası	Hedefli iletilen mesaj	İlişki ikna etme
8) Genel Amaç	Uluslararası çevrenin yönetimi	Uluslararası çevrenin yönetimi

Tablo 6. Twitter (X) Hesapları Karşılaştırmalı Analiz

	Rusya Türkiye Büyükelçiliği (@RusEmbTurkey)	**Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği (@UKRinTR)**
Twitter (X)'a Katılma Tarihi	27 Eylül 2012	8 Aralık 2014
Tweet Sayısı	14,523	21,542
Takipçi Sayısı	47,574	115,470
Takip Edilen Sayısı	637	499

24 Şubat 2022-2023 tarihlerinde atılan Türkçe tweet sayısı	600	954

Tablo 7. Rusya Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi

Rusya Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @RusEmbTurkey	
Tweet Konusu/Teması	**Tweet Sayısı**
Bilgilendirme	97
Suçlama	350
Türkiye hakkında	61
Diğer	92

Tablo 8. Rusya Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Suçlama Temalı Tweetler

Rusya Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @RusEmbTurkey	
Suçlama Temalı Tweetler	**Tweet Sayısı**
Suçlama	100
Mağduriyet Bilgilendirmesi	67
Batı	183

Tablo 9. Ukrayna Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı İçerik Analizi

Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @UKRinTR	
Tweet Konusu/Teması	**Tweet Sayısı**
Bilgilendirme	**362**
Suçlama	**247**
Uluslararası Çağrı	**113**
Türkiye	**95**
Diğer	**37**

Tablo 10. Ukrayna Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı Suçlama Temalı Tweetler

Ukrayna Türkiye Büyükelçiliği Resmi Twitter (X) Hesabı @UKRinTR	
Suçlama Temalı Tweetler	**Tweet Sayısı**
Suçlama	35
Mağduriyet Bilgilendirmesi	212
Şehit Haberleri	100

Ek 2: Şekiller

Şekil 1. Sert Güç (Çevreye Baskı)

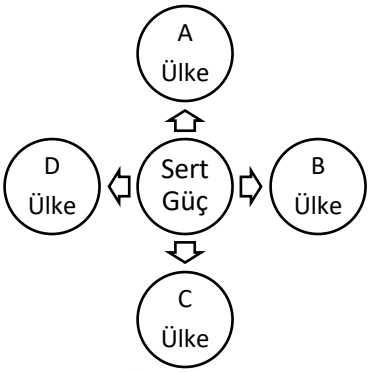

Şekil 2. Yumuşak Güç (Çekim Merkezi)

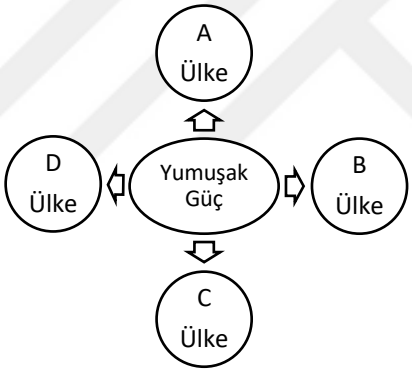

Şekil 3. Yumuşak Güç ve Sert Güç Benzerlik ve Farklılıkları

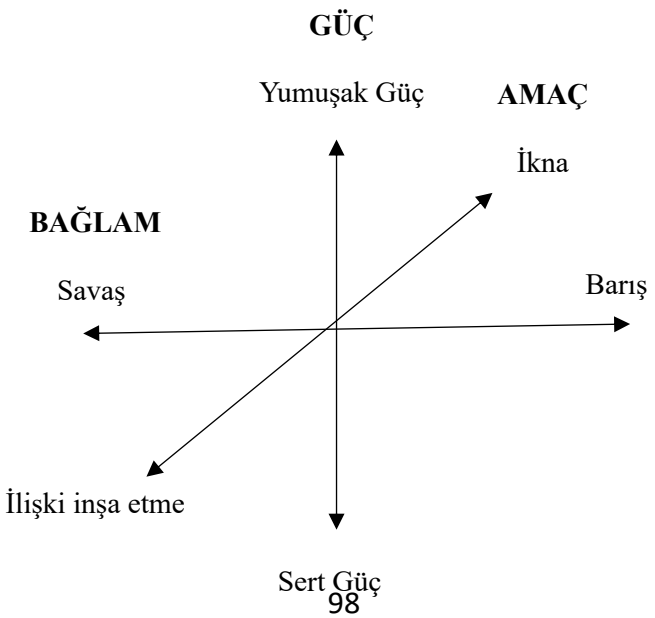

Şekil 4. Twiplomasi veya Twitter (X) Diplomasisi

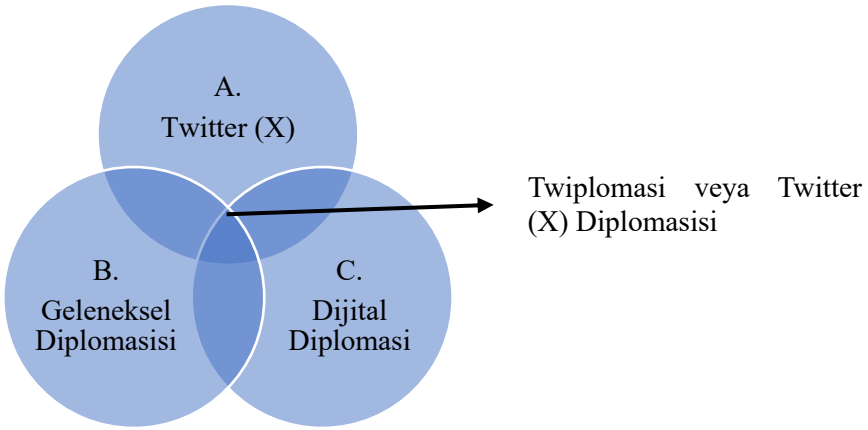

Ek 3: Grafikler

Grafik 1. Paylaşılan Tweetlerin Kategori Bazında Karşılaştırılması

